

MEMÒRIA SOCIOECONÒMICA I LABORAL DE CATALUNYA

2015

CAPÍTOL I. L'ECONOMIA A CATALUNYA

Consell de Treball
Econòmic i Social
de Catalunya

ÍNDEX

1.	LA CONJUNTURA ECONÒMICA.....	3
1.1.	EL CONTEXT ECONÒMIC INTERNACIONAL.....	3
1.2.	LA CONJUNTURA ECONÒMICA A CATALUNYA.....	10
2.	L'EVOLUCIÓ DE LA PRODUCTIVITAT, DE LA REMUNERACIÓ DELS FACTORS I DELS PREUS A CATALUNYA.....	24
2.1.	L'EVOLUCIÓ DELS PREUS A CATALUNYA	24
2.2.	ELS COSTOS LABORALS.....	26
2.3.	PRODUCTIVITAT, RETRIBUCIÓ DELS FACTORS I FORMACIÓ DE PREUS A CATALUNYA	28
3.	LES INFRAESTRUCTURES DE TRANSPORT A CATALUNYA.....	31
3.1.	LA INVERSIÓ EN INFRAESTRUCTURES DE TRANSPORT	31
3.2.	EL SERVEI DE LES INFRAESTRUCTURES DE TRANSPORT	35
4.	EL SECTOR PÚBLIC.....	43
4.1.	EL SECTOR PÚBLIC DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA.....	44
5.	ECONOMIA SOCIAL	60
5.1.	DEMOGRAFIA EMPRESARIAL	61
5.2.	INDICADORS ECONÒMICS	65

1. LA CONJUNTURA ECONÒMICA

1.1. EL CONTEXT ECONÒMIC INTERNACIONAL

L'any 2015 el creixement econòmic global ha estat menys intens que el de l'any anterior. L'evolució econòmica mundial s'ha desaccelerat des del 3,4% que havia crescut l'any 2014 fins al 3,1% de l'any 2015.¹ Aquesta desacceleració global s'ha produït en un context de millora dels creixements de les economies dels països més desenvolupats i d'empitjorament de les perspectives als països en vies de desenvolupament.²

La feblesa del creixement global també ha vingut marcada per l'evolució dels preus, en un context cada cop menys inflacionista. Aquesta evolució de la inflació ha vingut determinada pel comportament clarament deflacionista de les matèries primeres, especialment les energètiques. Tot i que la inflació subjacent pràcticament no ha variat, la general s'ha situat en el 0,3%, el més baix des que va començar la crisi.³ Aquesta evolució dels preus ha estat un dels factors que ha condicionat la capacitat de creixement de les distintes economies. Mentre que als països importadors de matèries primeres això ha suposat una relativa expansió de la capacitat de consum, als països exportadors ha implicat una retallada dels ingressos per exportació.⁴

L'evolució dels preus de les matèries primeres, especialment de l'energia, ha estat un factor determinant en l'evolució econòmica global. Ha afectat positivament els països importadors i negativament els exportadors.

Als països desenvolupats, les polítiques monetàries expansives, la progressiva millora del mercat laboral, la política fiscal menys contractiva i la millora de les condicions financeres han contribuït a la millora de les perspectives. Als països en vies de desenvolupament, a banda dels efectes de l'evolució dels preus sobre el valor d'algunes de les seves exportacions, l'evolució ha vingut condicionada per problemes estructurals, per l'enduriment de les condicions financeres internacionals i en general pel clima d'incertesa creixent.⁵

La pèrdua de vigor de l'evolució econòmica global s'ha evidenciat també en l'evolució dels fluxos del comerç internacional. El volum total d'importacions, que l'any 2014 havia crescut el 3,5%, ha augmentat només l'1,7% l'any 2015. Tot i que les economies en vies de desenvolupament són les que més han frenat el comerç, les economies avançades tampoc han mostrat el mateix dinamisme.

Malgrat que existeixen factors conjunturals que l'han accentuada, aquesta debilitat en el creixement del comerç global s'arrossega des de fa com a mínim quatre anys. Des de l'any 2001, l'evolució del comerç mundial s'ha situat per sota de la tendència mitjana que mantenia a llarg termini. Darrere d'aquest canvi hi trobem factors merament cíclics, com per exemple la lenta recuperació o la baixa demanda de béns d'inversió; no obstant això, també n'hi trobem d'estructurals, com ara per exemple la terciarització de les economies, o també l'auge de noves economies menys propenses a importar.⁶

Europa i el Japó han prosseguit la seva política monetària clarament expansiva. A més, la Reserva Federal Nord-americana ha posposat el viratge cap a polítiques monetàries més restrictives fins a finals del 2015, fet que ha mantingut el context monetari força estable. Això no obstant, les expectatives de

¹ FMI (2016). *World economic outlook: too slow for too long*, p. 3. Washington: International Monetary Fund. Consulta a <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2016/01/pdf/text.pdf>.

² BCE (2016). *Informe anual 2015*. Frankfurt: Banco Central Europeo, p. 6. Consulta a <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/annrep/ar2015es.pdf?c5481392d8d05f8b62eec6063b160174>.

³ FMI (2016). Op. Cit., p. 4.

⁴ Ibidem, p. 10.

⁵ BCE (2016). Op. Cit., p. 6.

⁶ Ibidem, p. 7-8.

canvis en els posicionaments monetaris, unides als dubtes sobre la continuïtat d'alguns creixements ha generat sortides de capitals i depreciacions d'algunes divises. En alguns casos, especialment en aquells amb més desequilibris, això ha estat motiu de restriccions financeres.⁷

El viratge de la política monetària als Estats Units, tot i que s'esperava, es va anar posposant en relació bàsicament amb l'evolució del mercat de treball, i no ha estat fins a finals d'any en què el Comitè de la Reserva Federal ha decidit apujar el tipus d'interès de referència. Aquesta ha estat una decisió que ha planat sobre el context econòmic internacional durant bona part de la segona meitat de l'any. Paral·lelament, el dòlar s'ha enfortit, a redós de les perspectives sobre el canvi previsible de política de la FED. Amb tot, el creixement dels Estats Units ha continuat amb la mateixa intensitat de l'any anterior, amb un creixement del 2,4%.⁸ Tot i mantenir el mateix ritme de creixement però, les aportacions dels components a l'evolució del PIB han variat d'un any a l'altre. L'any 2015, la desacceleració en la inversió fixa no residencial i les exportacions, juntament amb l'acceleració de les importacions s'ha vist compensada per la de la resta de components.⁹

Les perspectives de canvi en l'orientació política monetària als EUA han condicionat també l'evolució econòmica global, tot i que s'hagi produït a finals d'any.

Aquest paper més destacat de la demanda domèstica en l'evolució de l'economia nord-americana cal atribuir-lo també a l'enfortiment del dòlar. A banda de permetre un augment del poder adquisitiu, la fortalesa de la moneda enfront d'altres divises, juntament amb l'abaratiment dels preus de les matèries primeres ha reduït molt la inflació, que ha estat només del 0,1%. Tot i això, la inflació subjacent s'ha mantingut en l'1,8%.¹⁰ La resiliència que ha mostrat el creixement nord-americà ha permès mantenir la tendència de reducció progressiva de l'atur, que s'ha situat en el 5%.¹¹

El Japó, juntament amb la zona euro, han estat de les economies més esperonades des de les institucions monetàries. Tot i això, ni en el cas d'Europa ni en el del Japó, la inflació s'ha pogut acostar a l'objectiu del 2%. La davallada dels preus de les matèries primeres ha estat un corrent de fons difícil de superar. En el cas japonès la inflació s'ha situat en el 0,8%, molt per sota del 2,7% que havien assolit l'any anterior com a conseqüència de la reforma fiscal de l'IVA.¹² Tot i això, si bé l'any 2014 no es va poder créixer el 0,5%, l'any 2015 ha recollit una tímida acceleració amb un creixement del 0,5%.¹³

Al Japó, el creixement, tot i ser positiu, ha estat poc intens, i s'ha sumat a una evolució molt modesta dels preus, arrossegats pel context internacional deflacionista.

L'altre gran referent global a l'hora d'ajustar les perspectives ha estat la Xina. Els dubtes sobre la sostenibilitat del seu creixement han determinat les previsions globals de creixement. La debilitat de les exportacions i una certa frenada de la inversió han desaccelerat l'augment del PIB des del 7,5% l'any 2014 al 6,8% l'any 2015. Davant d'aquesta situació, la resposta de les autoritats xineses ha estat, d'una banda, una política monetària més laxa, i de l'altra, un augment de la inversió pública. Com a conseqüència, el luan s'ha depreciat al llarg de l'any respecte del dòlar.

A Europa, la principal economia europea fora de la zona euro, el Regne Unit, també ha desaccelerat el creixement des del 3% de l'any 2014 fins al 2,2% del 2015. No obstant això, de la mateixa manera que als Estats Units, la taxa d'atur ha continuat disminuint fins al 5%. Aquest marc de creixement més contingut s'ha assolit amb una combinació de política monetària acomodaticia i de contenció dels estímuls

⁷ BCE (2016). Op. Cit., p. 7.

⁸ Ibidem, p. 9.

⁹ BEA (2016). *News release*, maig 2016, p. 5. U.S. Department of Commerce, Bureau of Economic Analysis. Consulta a http://www.bea.gov/newsreleases/national/gdp/2016/pdf/gdp1q16_2nd.pdf.

¹⁰ BCE (2016). Op. Cit., p. 9.

¹¹ FMI (2016). Op. Cit., p. 1.

¹² BCE (2016). Op. Cit., p. 9.

¹³ Quarterly estimates of GDP. Oct-Dec 2015, març 2016, p. 25. Government of Japan, Department of National Accounts, Economic and Social Research Institute, Cabinet Office. Consulta a http://www.esri.cao.go.jp/jp/sna/data/data_list/sokuhou/files/2015/qe154_2/pdf/jikei_1.pdf.

fiscals. D'una banda, el tipus d'interès de referència s'ha mantingut en el mateix nivell, el 0,5%, i el volum d'intervenció del programa de compres del Banc d'Anglaterra també. De l'altra, la contenció fiscal ha permès reduir el dèficit fins al 4,5%. No obstant això, en el cas de Gran Bretanya la inflació tampoc no s'ha pogut mantenir en els nivells habituals, i s'ha situat al voltant del 0% en termes interanuals pel conjunt del 2015.¹⁴

1.1.1. LA CONJUNTURA ECONÒMICA A LA ZONA EURO

Tot i la debilitat del creixement global, la zona euro ha crescut l'1,5% l'any 2015, per sobre del que ho va fer l'any anterior. En general, el perfil trimestral de creixements interanuals mostra un comportament molt estable al llarg de l'any.

TAULA I.1.T1 Evolució del producte interior brut (volum) i dels seus components de demanda. Zona euro, 2014-2015

	2014	2015	ITR	2015		
				IITR	IIITR	IVTR
PIB	0,9	1,6	1,3	1,6	1,6	1,6
Despesa pública	0,8	1,3	1,1	1,2	1,2	1,6
Consum de les llars	0,8	1,7	1,6	1,7	1,8	1,5
Formació bruta de capital (FBC)	1,4	2,7	1,2	0,6	2,8	5,1
Exportacions de béns i serveis	4,1	5	5,3	6	4,6	3,6
Importacions de béns i serveis	4,5	5,7	6	5,8	5,5	5,3

Unitats: taxes de creixement interanual. EU(19).
Font: Eurostat.

Globalment, el creixement s'ha produït per un augment de gairebé tots els components de la demanda domèstica. La formació bruta de capital ha estat el que s'ha incrementat més, amb un augment del 2,7%. No obstant això, el consum de les llars també ha crescut lleugerament per sobre de la mitjana de l'economia, amb una evolució positiva de l'1,7%.

Tot i no créixer tant, la despesa pública també ha augmentat l'1,3% en termes interanuals. Aquest augment de la despesa de les administracions ha estat possible gràcies a la rebaixa de les condicions creditícies. L'estalvi que s'ha produït en termes de pagament del deute, en la majoria de països s'ha destinat a ampliar la despesa primària, sense que això hagi suposat ampliar els dèficits. En general, la correcció dels desajustos també s'ha beneficiat de la recuperació, atès que ha permès a moltes economies de la zona euro ampliar la base recaptatòria.¹⁵

Finalment, el sector exterior ha acabat fent una lleugera aportació negativa al creixement interanual.¹⁶ Això no obstant, els intercanvis internacionals han mantingut una bona evolució gràcies a la considerable depreciació de l'euro.¹⁷ Ja des de mitjan 2014, la cotització de l'euro respecte del dòlar es va començar a deteriorar per arribar a la depreciació màxima a principis de primavera del 2015. La cotització, que també es va depreciar respecte d'altres divises, s'ha mantingut relativament baixa durant tot l'any 2015 (vegeu el gràfic I.1.A.G4 de l'annex). Les repercussions d'aquesta depreciació sobre la competitivitat exportadora de la zona euro han fomentat les exportacions. D'altra banda, l'abaratiment de les importacions també n'ha matisat els efectes del tipus de canvi. Al final, tant les exportacions com

¹⁴ BCE (2016). Op. Cit., p. 10.

¹⁵ BCE (2016). Op. Cit, p. 34.

¹⁶ Dades segons Eurostat. Una contribució negativa de 0,12 punts percentuals.

¹⁷ BCE (2016). Op. Cit, p. 21.

les importacions han crescut a un ritme molt superior al de l'any anterior en termes reals. Tot i això, el ritme de creixement de les importacions ha estat una mica més intens (vegeu la taula anterior).

La zona euro ha experimentat un creixement de l'1,6%, centrat únicament en l'augment de la demanda domèstica. Tot i això, l'evolució deflacionista de l'energia, que ha permès guanyar poder adquisitiu i capacitat competitiva, també ha situat la inflació general fregant la deflació.

En termes nominals, també ha ajudat el fet que la depreciació de les matèries primeres, sobretot del petroli, hagi millorat la relació d'intercanvi entre les exportacions i les importacions de la Unió Europea (vegeu el gràfic I.1.A.G3 de l'annex). Això ha permès millorar també el saldo de la balança per compte corrent, que ha mostrat una evolució positiva des de finals del 2014 (vegeu el gràfic I.1.A.G2 de l'annex).

Sectorialment, no trobem cap branca productiva que hagi disminuït el seu nivell d'activitat respecte de l'any anterior. Això és especialment rellevant pel fet que, per primer cop des que va començar la crisi, la construcció ha registrat un lleuger creixement positiu. El valor afegit generat per la indústria (sense la construcció), ha crescut a un ritme intens, de l'1,8%. El dinamisme industrial ha estat especialment intens en el cas de les manufactures, que han crescut en el 2%, un ritme superior al de molts dels sectors terciaris (vegeu la taula I.1.A.T1 a l'annex).

El sector de la informació i les telecomunicacions, juntament amb el de les activitats professionals, científiques i tècniques, les activitats administratives i els serveis auxiliars han estat les que més han crescut (2,7% en tots dos casos). Les activitats financeres i asseguradores, juntament amb les de l'Administració pública, defensa, educació, sanitat i serveis socials han estat les que han crescut menys, ambdues amb un creixement del 0,8% (vegeu la taula I.1.A.T1 de l'annex).

En general, totes les activitats s'han vist beneficiades per l'enfortiment de la demanda domèstica. Un dels factors que han incidit en aquesta recuperació ha estat la millora progressiva del mercat de treball a la majoria de països. La recuperació de població ocupada que s'ha produït des de mitjan de 2013 ha permès dur la taxa d'atur fins al 10,5% a la zona euro. Tot i que es tracta d'una tendència força generalitzada, els països que més han contribuït al creixement del nombre d'ocupats han estat Alemanya i també Espanya.¹⁸

Tot i la recuperació de la demanda, la inflació s'ha mantingut extraordinàriament baixa. De mitjana, la inflació general s'ha situat al voltant de zero, i en el decurs de l'any ha registrat evolucions negatives a principis d'any i a la tardor. Aquesta evolució ha estat marcada per la depreciació de les matèries primeres, igual que a la resta de principals economies del món. Tot i això, la inflació subjacent s'ha situat en el 0,8%, un registre també molt baix.¹⁹ Amb tot, la inflació hauria pogut ser encara més baixa de no ser per la forta devaluació de la moneda, que ha matisat els efectes de la rebaixa dels preus de les matèries primeres importades.²⁰

En un context d'inflació tan baixa, juntament amb tipus d'interès insòlitàment reduïts, el BCE ha esmerçat els màxims esforços en revitalitzar l'economia. Amb un marge de maniobra pràcticament nul en el terreny més convencional, les actuacions s'han hagut de desenvolupar en el camp de l'heterodòxia. Les principals mesures no convencionals que ha dut a terme el BCE han estat, d'una banda, el llançament de les operacions de refinançament a llarg termini (TLTRO), anunciades ja a mitjan 2014. De l'altra, l'aplicació d'un nou programa de compres ampliat anunciat el gener del 2015 (APP), que ha permès millorar enormement la liquiditat de les institucions financeres. Els resultats han estat un creixement de l'oferta monetària prou robust que ha permès dinamitzar el crèdit i reduir els tipus d'interès dels prés-

¹⁸ BCE (2016). Op. Cit, p. 23.

¹⁹ Ibidem, p. 26.

²⁰ Ibidem, p. 28.

tecs.²¹ A redós d'aquests estímuls, el tipus d'interès interbancari s'ha reduït progressivament sense necessitat de retocar el tipus de referència (vegeu el gràfic I.1.A.G5 de l'annex).

1.1.2. EVOLUCIÓ GENERAL DE L'ECONOMIA DE L'EUROREGIÓ PIRINEUS-MEDITERRÀNIA

La recuperació econòmica al costat sud dels Pirineus ha estat més intensa que al costat nord. Tot i que no disposem d'estimacions sobre l'evolució del PIB per a la regió francesa de Llenguadoc-Rosselló-Migdia-Pirineus (LRMP), l'evolució general dels indicadors avançats, incloent-hi els laborals, apunten cap a aquesta direcció.²²

Amb les dades disponibles, la regió que ha mantingut un creixement més dinàmic ha estat Catalunya, amb un creixement del 3,4%.²³ Tot i això, els creixements tant de l'Aragó com de Balears, malgrat ser menys intensos que la mitjana espanyola (3,2%), han assolit en ambdós casos els tres punts percentuals de creixement.

En general, la recuperació sembla que ha agafat més vigor al vessant espanyol dels Pirineus que no pas al francès. Tot i això, sembla que els registres són positius a banda i banda, especialment a partir del segon semestre.

L'economia aragonesa, que l'any 2014 havia crescut l'1,5%, l'any 2015 ha crescut el 3,1%,²⁴ amb una contribució intensa dels components de demanda interna. El consum de les llars ha augmentat el 3,4% i la inversió en béns d'equipament, tot i créixer a un ritme lleugerament inferior al de l'any 2014, s'ha incrementat encara el 10,3%.²⁵ El sector exterior en canvi, tot i mostrar un extraordinari dinamisme, no ha mostrat les aportacions del consum domèstic. Amb tot, el creixement de les exportacions de béns i serveis han estat de rècord, i han augmentat l'11,4% mentre que el de les importacions ha assolit un augment del 21%. El resultat d'aquest creixement intens dels intercanvis s'ha traduït en un deteriorament del saldo comercial, que tot i mantenir-se en positiu, ha passat dels 850 milions als 483 en el decurs dels darrers anys.²⁶

El sector de la construcció s'ha posat al capdavant del creixement econòmic aragonès en el seu primer any de recuperació.²⁷ El creixement del VAB de la construcció, que ha estat del 5%, ha superat els creixements del sector agrari, del 4,8%, del sector industrial, del 2,8% i també del sector serveis, del 2,7%.²⁸ Aquest creixement ha permès augmentar el nivell d'ocupació, que en termes interanuals havia crescut el 4,1% en el darrer trimestre de l'any.²⁹

A les Illes Balears el PIB ha augmentat el 3% l'any 2015. L'increment del VAB del sector serveis, que ha estat del 3,1%, s'ha situat per sobre del creixement del de la construcció, del 2,9%, del de la indústria, del 1,9% i del del sector agropesquer, de l'1,6%.³⁰ El creixements del sector serveis ha anat vinculat al

²¹ Ibidem, p. 31.

²² L'Euroregió Pirineus Mediterrània, nascuda el 29 d'octubre de 2004, és un projecte de cooperació política entre l'Aragó (sense participació actual), Catalunya, les Illes Balears, Llenguadoc-Rosselló i Migdia-Pirineus. Atès que inicialment es va excloure la Comunitat Valenciana del projecte, l'economia valenciana no s'inclou en l'anàlisi de l'epígraf, tot i que mantingui una estreta relació socioeconòmica amb la resta de integrants.

²³ Vegeu l'anàlisi del creixement català de l'any 2015 a la pàgina 8.

²⁴ Gobierno de Aragón (2016). *Boletín trimestral de coyuntura*, núm. 52 (març 2016). Departamento de Economía, Industria y Empleo, p. 12. http://www.aragon.es/estaticos/GobiernoAragon/Departamentos/EconomiaIndustriaEmpleo/Areas/O6_Servicio_de_estudios/BTC52.pdf

²⁵ Ibidem, p. 13.

²⁶ Ibidem, p. 14.

²⁷ L'any 2014 es va mantenir estable. Vegeu la *MSEL 2014*. Consulta a: <http://ctesc.gencat.cat/msil/index.html>.

²⁸ Gobierno de Aragón (2016). Op. Cit., p. 14.

²⁹ Ibidem, p. 18.

³⁰ Govern de les Illes Balears (2016). *Conjuntura econòmica de les Illes Balears*, març 2016, p. 16. Consulta a: <http://www.caib.es/pidip/annexes/2016/4/6/2034700.pdf>.

creixement de la despesa turística, que en els nou primers mesos de l'any havia crescut el 6,4% en termes interanuals.³¹

TAULA I.1.T2 Evolució de la taxa d'atur a les regions que conformen l'Euroregió Pirineus-Mediterrània, 2014-2015

	2014	2015	2015			
			I	II	III	IV
Aragó	20,2	16,3	18,6	17,0	15,0	14,6
Balears	20,1	17,4	22,3	16,5	13,9	17,0
Catalunya	20,3	18,6	20,1	19,1	17,5	17,7
Llenguadoc-Rosselló-Migdia-Pirineus	12,0	12,1	12,1	12,1	12,2	12,0
Espanya	24,4	22,1	23,8	22,4	21,2	20,9
França	9,9	10,0	10,0	10,0	10,1	10,0

Unitats: percentatges.

Font: Insee i INE.

A la regió francesa del LRMP, tot i que han augmentat els llocs de treball assalariats del sector de mercat no agrari,³² aquesta millora no s'ha reflectit en l'evolució de la taxa d'atur (vegeu la taula anterior). El principal sector en generar ocupació ha estat el dels serveis a les empreses, amb un augment del 2,3% del nombre d'assalariats en el darrer trimestre. No obstant això, i a diferència del que ha succeït a l'altre costat dels Pirineus, el sector de la construcció, tot i que ha frenat la caiguda d'ocupats, no ha mostrat en cap moment de l'any un creixement de l'ocupació,³³ i ha registrat una caiguda de les autoritzacions de construcció fins gairebé finals del 2015, moment en què la concessió de permisos s'ha reactivat.³⁴ El sector aeronàutic, punta de llança de la regió, tot i acumular un rècord de comandes, l'any 2015 ha sumat un volum de vendes per sota del de l'any precedent.³⁵ Amb tot, i malgrat que en el conjunt de l'any no ha baixat la taxa mitjana d'atur respecte del 2014, la seva evolució, que havia empitjorat a partir del segon trimestre, s'ha corregit a partir del tercer.

1.1.3. LA CONJUNTURA ECONÒMICA A ESPANYA

L'any 2015, el creixement econòmic espanyol ha estat del 3,2%, una taxa de creixement que dobla la del conjunt de la zona euro. El perfil trimestral d'evolució del PIB confirma a més que els creixements interanuals han guanyat dinamisme a mesura que avançava l'any. Tot i això, el perfil trimestral mostra que la demanda interna en el darrer trimestre s'ha caracteritzat per una acceleració interanual de la despesa pública, mentre que la resta de components mostren una lleugera frenada. Paral·lelament, la demanda exterior, que ha mantingut una aportació negativa creixent fins al tercer trimestre, ha frenat lleugerament la seva detracció en el darrer trimestre de l'any.

En el conjunt de l'any, el creixement s'ha basat en la fortalesa de la demanda interna, que ha fet una aportació positiva de 3,8 punts percentuals. En canvi, el sector exterior ha fet una aportació negativa lleugerament superior a la de l'any anterior, de -0,5 punts percentuals.

³¹ *Ibidem*, p. 66.

³² Insee (2016). *Insee conjuncture Languedoc-Roussillon-Midi-Pyrénées*, núm. 2 (abril 2016), p. 1. Consulta a: http://www.insee.fr/fr/insee_regions/lrmp/themes/insee-conjuncture/inc_02/lm_inc_02.pdf.

³³ *Ibidem*, p. 2.

³⁴ *Ibidem*, p. 3.

³⁵ *Ibidem*, p. 2.

TAULA I.1.T3 Evolució del producte interior brut (volum) i dels seus components de demanda. Espanya, 2014-2015

	2014	2015	2015			
			I	II	III	IV
PIB	1,4	3,2	2,7	3,2	3,4	3,5
Demanda Interna	1,6	3,8	3,2	3,5	4,3	4,3
Consum llars	1,2	3,2	2,6	2,9	3,6	3,5
Consum adm. públiques (3)	0,1	2,6	1,5	2,3	2,9	3,6
FBC (1)	4,8	6,9	6,6	6,5	7,6	7,0
Saldo exterior (2)	-0,2	-0,5	-0,4	-0,2	-0,7	-0,6

Unitats: taxes de creixement interanual en percentatge (volum) i aportacions al creixement total del PIB en punts percentuals.

(1) Inclou variació d'existències.

(2) Aportació al creixement del PIB.

(3) Inclou la despesa en consum de les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

Font: Idescat (vegeu la versió ampliada a l'annex, taula I.1.T3 de l'annex).

El creixement de la demanda interna s'ha sustentat gràcies a un bon comportament del consum de les llars, i també sobretot de la inversió, que ha augmentat el 6,9%. La pujada de la inversió recull també una millora en el comportament de la inversió residencial, atès que la demanda d'habitatge, tot i que ha estat majoritàriament de segona mà, ha crescut tant en el cas de la demanda estrangera com en el de la domèstica,³⁶ que és la més important.³⁷ En concret, la inversió residencial, que l'any 2014 havia caigut encara l'1,3%, l'any 2015 s'ha incrementat el 2,4%, mentre que la resta d'inversió en construcció ha crescut el 7,5%.³⁸

El consum de les llars ha augmentat el 3,2%, molt per sobre del creixement de l'1,2% que va experimentar l'any anterior. En general, el consum domèstic s'ha vist incentivat per l'efecte sobre les rendes de la disminució dels preus del petroli i del creixement en general de la capacitat de consum, fruit de l'evolució del PIB i de l'ocupació; tot i això, algunes mesures com ara l'avançament de la reducció impositiva prevista inicialment per al gener del 2016 unit a la devolució de la paga doble que els empleats públics no cobraven des del 2012 també hi han contribuït.³⁹

El creixement econòmic espanyol, que ha doblat el de la zona euro, s'ha dut a terme en un context de creixement de la demanda interna. La demanda externa, tot i l'evolució favorable del tipus de canvi, ha dut a terme una aportació lleugerament més negativa en el conjunt de l'any.

L'aportació negativa del sector exterior s'ha produït en un context de creixement real tant de les exportacions com de les importacions totals de l'economia espanyola, que han crescut el 5,4% i el 7,5% respectivament. El creixement de les exportacions, de la mateixa manera que el de les importacions, ha estat més intens que el de l'any anterior (del 5,1% i del 6,4% respectivament). No obstant això, mentre que en general totes les partides incloses a les importacions han augmentat més, no ha passat el mateix en el cas de les exportacions. Mentre que les exportacions de béns i serveis augmenten més intensament que l'any anterior, el consum dels estrangers al territori no ha augmentat per sota, fet que es pot llegir com una frenada als ingressos per turisme (vegeu la taula ampliada I.1.T3 a l'annex).

Sectorialment, la construcció ha estat el sector on més ha crescut el VAB l'any 2015, amb una taxa de creixement del 3,5%, per sobre de la del PIB. En general, tot i que totes les branques d'activitat han crescut, només la construcció i la indústria (3,5%) ho han fet a un ritme superior al del conjunt de l'economia. Els serveis, amb un creixement del 3,1%, han quedat lleugerament per sota del creixement

³⁶ BE (2015). *Boletín económico*, núm. 12 (desembre 2015), p. 28-29.

³⁷ Per a una anàlisi més aprofundida de l'evolució del mercat de l'habitatge vegeu el capítol 4.4. En el cas de Catalunya per exemple, les compres per part d'estrangers cauen en el mateix període.

³⁸ INE. *Contabilidad nacional de España, base 2010*.

³⁹ BE (2015). Op. Cit., p. 29.

general, mentre que l'agricultura, la que menys ha augmentat, ho ha fet el 2%. Tots els sectors han experimentat una evolució més positiva que la de l'any anterior. Tot i això, en comparació amb l'any 2014 torna a destacar el sector de la construcció, que un any abans encara havia disminuït el 2,5% (vegeu la taula I.1.A.T2 a l'annex).

Sectorialment, el fet més destacable és la recuperació del creixement al sector de la construcció, que tot i partir de nivells baixos, ha registrat el creixement més destacable.

L'augment del 3,2% del PIB espanyol s'ha generat en un context de creixement de l'ocupació i de caiguda dels preus. L'ocupació ha crescut el 2,9% gràcies sobretot al creixement dels ocupats al sector serveis, que expliquen dues terceres parts de l'augment. La resta del creixement s'explica pe l'augment de l'ocupació als sectors de la construcció i la indústria, ambdós amb aportacions similars al creixement de l'ocupació.⁴⁰

Segons l'IPC, la reducció dels preus ha estat del 0,5% de mitjana interanual. En termes interanuals, la inflació va accelerar la seva caiguda durant el primer trimestre, la va frenar en el segon, i la va tornar a accelerar el tercer, per acabar corregint altre cop la caiguda els darrers mesos de l'any. En bona part, l'evolució dels preus de consum al conjunt de l'economia espanyola reflecteixen la dels preus energètics al llarg de l'any.⁴¹ Tot i això, la inflació subjacent només ha augmentat de mitjana el 0,6% en termes interanuals, un increment que la situa per sota de la del conjunt de la zona euro.⁴²

En el mercat del crèdit, els tipus d'interès s'han mantingut baixos. Això ha fet augmentar el volum d'operacions de crèdit. No obstant això, el saldo d'endeutament viu de les empreses i famílies ha continuat disminuint, si bé a un ritme menor. Aquesta evolució dels passius, juntament amb l'augment del PIB, s'ha traduït en una lleugera disminució de la càrrega financera a partir del segon semestre.⁴³

1.2. LA CONJUNTURA ECONÒMICA A CATALUNYA

El creixement del PIB català per a l'any 2015 ha estat del 3,4% en termes interanuals. Aquesta evolució situa el dinamisme de l'economia catalana molt per sobre del de la zona euro i lleugerament per damunt del del conjunt d'Espanya. A més, el perfil trimestral de creixements interanuals perfila una evolució més positiva de l'economia, que ha acumulat creixements interanuals cada cop més intensos a mesura que avançava l'any.

El creixement econòmic català s'ha situat per sobre de l'espanyol i del de la zona euro. Ha estat un creixement bàsicament centrat en la demanda interna, amb una aportació lleugerament negativa del sector exterior.

Tal com permet corroborar la taula següent, el creixement s'ha produït pel fort dinamisme de la demanda interna. Trobem diversos factors que han contribuït a aquest augment de la demanda domèstica. Per començar, cal esmentar el creixement de l'ocupació que s'ha produït a Catalunya.⁴⁴ A aquesta recuperació del nombre de persones que perceben rendes del treball cal afegir-hi a més els efectes sobre el consum de l'abaratiment de les matèries primeres energètiques. L'evolució modesta dels preus, unit al fet que els consums bàsics vinculats a l'energia s'han abaratit i que s'ha donat una rebaixa fiscal, ha donat un impuls a la capacitat de consum de les famílies.⁴⁵ A banda, els efectes de la política

⁴⁰ Per a una anàlisi més aprofundida sobre l'evolució de l'ocupació tant a Catalunya com al conjunt d'Espanya vegeu el capítol 3.

⁴¹ BE (2015). Op. Cit., p. 3.

⁴² Per a una anàlisi més aprofundida sobre l'evolució de l'ocupació tant a Catalunya com al conjunt d'Espanya vegeu l'epígraf 1.2.

⁴³ BE (2015). Op. Cit., p. 27 i 28.

⁴⁴ Parlem d'un creixement de la població ocupada que s'estima en l'1,5%. Vegeu una anàlisi més detallada de l'evolució del mercat de treball al capítol 3.

⁴⁵ Per a una anàlisi més detallada de l'evolució dels preus vegeu l'epígraf 2 d'aquest mateix capítol.

monetària sobre els tipus d'interès, cada cop més baixos, també han facilitat la demanda interior, especialment aquella vinculada a les inversions a llarg termini.⁴⁶

Entre els components més dinàmics de la demanda domèstica destaquen la formació bruta de capital i el consum de les llars, que han crescut clarament per sobre de la mitjana. La formació bruta de capital (FBC), amb un creixement interanual del 5,7%, ha estat la partida que més ha augmentat. Tot i créixer una mica menys que l'any anterior, la inversió en béns d'equipament ha estat, dins de la FBC, la que més ha augmentat; tot i això, cal destacar també el creixement de la inversió en construcció, que ha passat d'una disminució del 3,2% l'any 2014 a un creixement pràcticament de la mateixa magnitud l'any 2015. L'altra partida de la demanda interna, la demanda de les administracions públiques, ha crescut lleugerament per sota del que ho ha fet el PIB.

La demanda externa ha tingut una aportació lleugerament negativa en termes interanuals respecte del 2014. Tot i això, en el darrer trimestre s'ha corregit l'aportació interanual al creixement sistemàtica i negativa que mantenia des de principi d'any. Tot i que l'aportació al creixement interanual ha empitjorat respecte de l'any anterior, les exportacions han crescut a una intensitat més gran, mentre que les importacions, tot i créixer més que les exportacions, han frenat lleugerament el creixement. Aquesta relativa millora dels fluxos d'intercanvi es pot atribuir en part a l'evolució favorable de l'euro. Això no obstant, aquesta millora resulta molt destacable en un context internacional en què, en general, s'ha frenat el creixement del comerç global.⁴⁷

TAULA I.1.T4 Evolució del producte interior brut (volum) i dels seus components de demanda. Catalunya, 2014-2015

	2014	2015	2015			
			I	II	III	IV
PIB	2,0	3,4	2,8	3,2	3,6	3,9
Demanda Interna	1,7	4,0	3,4	3,9	4,4	4,2
Consum llars	1,4	3,6	2,8	3,4	4,1	4,0
Consum adm. públiques (1)	0,0	3,3	2,3	3,2	3,6	4,2
FBC (2)	4,1	5,7	6,2	6,0	5,9	4,5
Béns equipament	7,2	6,4	7,7	6,7	6,6	4,6
Construcció	-3,2	3,1	1,5	3,3	3,7	3,8
Saldo exterior (3) (4)	0,5	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	0,2
Saldo amb l'estranger (4)	-0,8	-0,5	0,4	-0,8	-0,6	-1,1
Exportacions totals	4,1	4,8	4,7	5,4	4,0	5,0
Exportacions béns i serveis	4,1	5,4	5,0	6,3	4,8	5,4
Consum estrangers al territori	3,6	1,0	2,9	0,2	-1,3	2,0
Importacions totals	7,6	7,4	4,4	8,9	6,7	9,4
Importacions béns i serveis	7,7	7,4	4,4	8,8	6,8	9,7
Consum residents a l'estranger	2,4	5,5	5,0	9,9	4,8	2,1

Unitats: taxes de creixement interanual en percentatge (volum) i aportacions al creixement total del PIB en punts percentuals.

(1) Inclou la despesa en consum de les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

(2) Inclou variació d'existències.

(3) Inclou el saldo amb l'estranger i amb la resta d'Espanya.

(4) Aportació al creixement del PIB.

Font: Idescat.

⁴⁶ Generalitat de Catalunya (2016). *Nota de conjuntura econòmica*, núm. 88 (gener 2016), p. 12. Barcelona: Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda. Consulta a:

http://economia.gencat.cat/web/.content/70_economia_catalana/arxius/publicacions_periodiques/nota_de_conjuntura/NCE_88/NCE_88.pdf.

⁴⁷ Ibidem.

Sectorialment, el sector serveis ha estat on més ha crescut el VAB, tot i que al de la construcció també ho ha fet a un ritme similar al del conjunt de l'economia. Amb una taxa de creixement del 3,4%, el sector de la construcció ha capgirat l'evolució que havia mostrat un any abans, quan havia disminuït el 2,5%, deixant enrere més de set anys de creixements negatius.⁴⁸ També ha crescut a un bon ritme la indústria, que ha augmentat el 2,7% el VAB respecte de l'any anterior. L'únic sector que no ha crescut ha estat el de l'agricultura, la silvicultura i la pesca, que ha disminuït l'1,5%, si bé l'any 2014 havia augmentat molt, amb un creixement del 5,8%. El perfil trimestral de tots els grans sectors, tret del de l'agricultura, recull una evolució clarament ascendent, amb creixements interanuals molt destacats al darrer trimestre (vegeu la taula següent).

Tret de l'agricultura, tots els sectors han mostrat una evolució molt favorable del PIB. Tot i això, resulta destacable la recuperació del sector de la construcció, només superat pel creixement del sector serveis.

Aquesta bona evolució econòmica s'ha traduït en una millora en l'ocupació. La població ocupada s'ha incrementat un 1,5%, amb un increment en termes absoluts de 45.000 persones respecte de l'any anterior. Tot i això, aquest creixement de la població ocupada ha estat menor que el de l'any 2014, en què havia augmentat el 2,1%.⁴⁹

TAULA I.1.T5 Evolució del producte interior brut (volum) i dels VAB sectorials. Catalunya, 2014-2015

	2014	2015	2015			
			I	II	III	IV
PIB	2,0	3,4	2,8	3,2	3,6	3,9
Agricultura	5,9	-1,2	0,3	-0,5	-2,0	-2,4
Indústria	1,5	2,7	2,2	2,2	3,1	3,4
Construcció	-2,5	3,4	1,9	3,5	4,0	4,2
Serveis	2,5	3,6	3,1	3,5	3,8	4,0
Impostos nets s/ productes	0,8	3,3	2,7	3,3	3,6	3,7

Unitats: taxes de creixement interanual en percentatge (volum).

Font: Idescat (vegeu la versió ampliada a l'annex, taula I.1.T3).

Tot i que l'evolució del VAB no l'ha acompanyat, el sector que més ha augmentat el nombre de persones ocupades ha estat el de l'agricultura, amb un augment del 7%. El segon sector on més ha crescut l'ocupació ha estat l'industrial, on ha incrementat el 4,6%, un augment que permet sumar tres anys seguits amb evolucions positives al sector.⁵⁰ Els sectors de la construcció i els serveis, en canvi, han augmentat l'ocupació només el 0,7%, lluny dels registres de creixements del VAB que s'ha vist que han experimentat.⁵¹

Tot i això, l'evolució positiva que han mostrat tots els sectors ha permès que, per primer cop des de l'inici de la crisi, tots els sectors hagin fet aportacions positives al creixement (vegeu el gràfic següent). L'any 2014, l'únic sector que encara va llastrar l'economia va ser la construcció, amb una aportació lleugerament negativa al creixement. L'any 2015 però, tots els sectors han fet aportacions positives, incloent-hi també el de la construcció. Des de la perspectiva de la demanda, tot i que l'any 2014 tots els components havien fet aportacions positives, també la demanda exterior, l'any 2015 no ha estat així. Tal com s'ha vist, tot i el relatiu bon comportament dels fluxos comercials, la demanda exterior ha fet una lleugera aportació negativa.

⁴⁸ Ibidem.

⁴⁹ Dades EPA, INE. Taxes de creixement calculades en base a la població de 16 a 64 anys.

⁵⁰ Generalitat de Catalunya (2016). Op. Cit., núm. 88 (gener 2016), p. 14.

⁵¹ Dades EPA, INE, població entre 16 i 64 anys.

Els gràfics següents permeten visualitzar els perfils de creixement a llarg termini de l'economia catalana en els darrers 15 anys. Hi queda ben palès que la crisi es va fer evident sobretot a partir del 2008. La recuperació, que s'ha allargat en el temps, ha estat complicada d'assolir. Tot i que l'any 2010 es va tornar a créixer lleugerament, el procés de despallanquejament de l'economia i la correcció dels dèficits públics van enfonsar novament les perspectives de creixement. De llavors ençà la política monetària es va fer progressivament més laxa, i a partir del 2014 es va retornar al creixement positiu. A diferència de la breu recuperació del 2010, els darrers dos anys el PIB ha experimentat un creixement més intens. No obstant això, la participació del sector exterior en el creixement ha estat cada cop menor. El creixement del darrer any, íntegrament basat en la demanda interna, ha permès, no obstant això, que tots els sectors hagin contribuït positivament a la recuperació.

Des que va esclatar la crisi, aquest haurà estat el primer any que l'aportació del sector exterior haurà estat negativa, per bé que pràcticament insignificant.

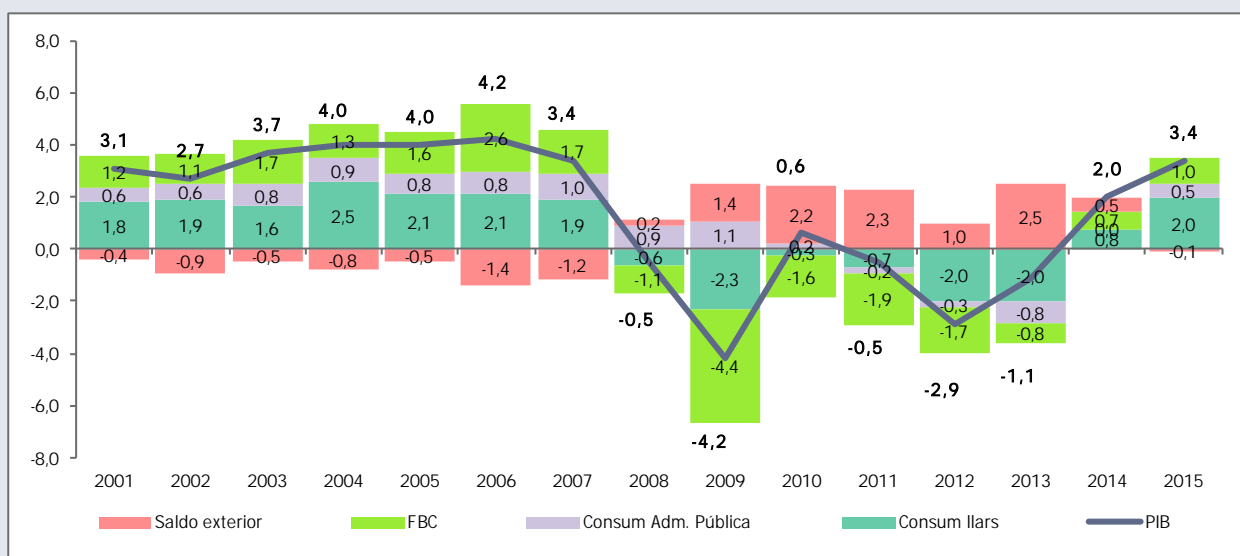
La contribució de la demanda externa a l'activitat productiva ha estat determinant durant la crisi. Quelcom similar ha succeït des del cantó de l'oferta per part del sector industrial. El gràfic següent ens permet constatar que el creixement durant els primers anys de segle va dependre només de la demanda interior. Durant aquest període el sector industrial concatenava aportacions lleugerament positives amb d'altres de negatives i la demanda exterior va registrar detraccions sistemàtiques al creixement. La construcció i els serveis van ser els puntals d'aquest fort creixement basat en la demanda domèstica.

Des del punt de vista de l'oferta, s'ha assolit novament un creixement del sector de la construcció, un sector que no havia fet cap aportació positiva des del 2007. El paper del sector serveis ha liderat la recuperació.

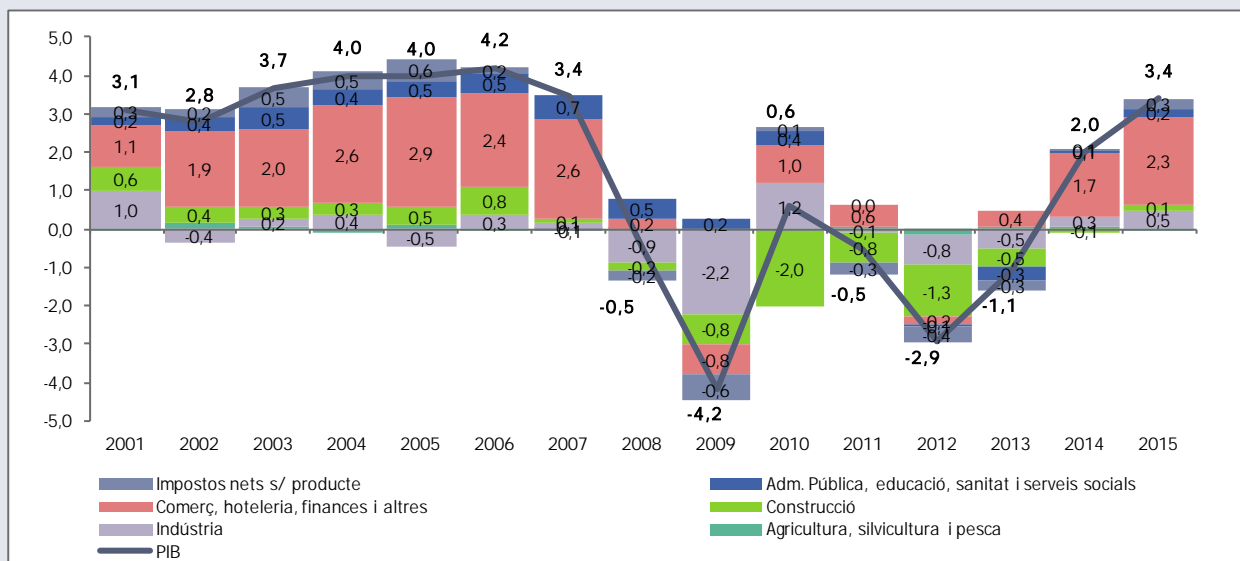
Aquesta situació va canviar amb l'arribada de la crisi. El sector que més va patir el canvi de conjuntura va ser el de la construcció. La indústria va mostrar un comportament més procíclic, i el seu paper va ser clau l'any 2010, en el primer canvi de tendència. Tot i això, els darrers anys, tot i que la indústria ha contribuït al creixement, les seves aportacions han estat més modestes, especialment si es comparen amb les d'altres sectors.

GRÀFIC I.1.G1 Composició del creixement del PIB a Catalunya, 2001-2015

Aportació al creixement dels diferents components de demanda. Catalunya, 2001-2015

Aportació al creixement dels diferents components sectorials d'oferta. Catalunya, 2001-2015

Unitats: punts percentuals (components) i taxes de creixement interanuals (PIB).
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

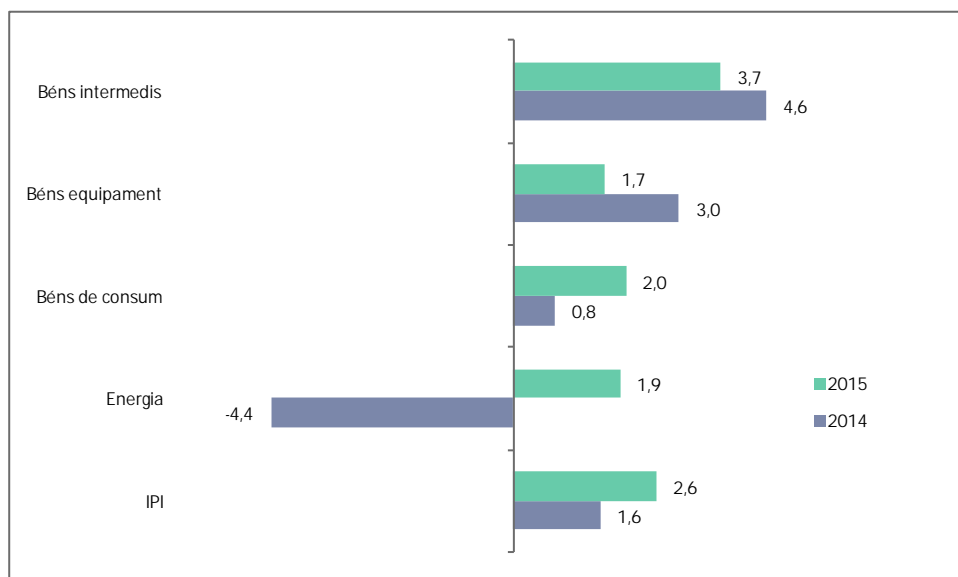
La recuperació industrial s'ha produït tant en els béns de consum com en els d'inversió. Fins i tot la producció energètica, que l'any anterior havia reculat, ha mostrat símptomes de creixement l'any 2015 (vegeu el gràfic següent).

Les branques d'activitat industrial que han mostrat un creixement més intens de la producció han estat activitats manufactureres. Parlem en aquest cas per exemple de la fabricació de productes de cautxú i matèries plàstiques, que ha augmentat el 8,7% la seva producció. També cal destacar la branca de fabricació d'altres productes minerals no metàl·lics (5,3%), la metal·lúrgia i productes metàl·lics (4,3%) o

les indústries químiques (3,8%). Tot i això, l'índex de producció industrial registra caigudes en els sectors de subministrament d'aigua (-3,9%), fabricació de material de transport (-3,0%) i tèxtils, confecció, cuir i calçat (-0,7%), dels quals només el sector de l'automòbil havia crescut l'any 2014 (vegeu el gràfic I.1.A.G6 de l'annex).⁵²

La branca d'activitat amb un increment més intens de la producció ha estat la de fabricació de productes de cautxú i matèries plàstiques.

GRÀFIC I.1.G2 Índex de producció industrial segons destí econòmic dels béns produïts. Catalunya, 2014-2015

Unitats: taxes de creixement interanual (percentatges).
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

El sector serveis, segons recull l'índex d'activitat del sector, s'ha incrementat amb intensitat aquest darrer any 2015. Amb un creixement del 6,1%, el creixement de l'activitat dobla el de l'any 2014. A més, totes les categories de serveis registren creixements positius de l'índex, incloent-hi la de serveis auxiliars i activitats administratives, que l'any anterior havia reculat i que enguany ha estat el que més intensament ha crescut. L'hoteleria i el comerç també han estat activitats que han registrat augments per sobre del de la mitjana de l'índex (vegeu el gràfic següent).

L'hoteleria i el comerç han registrat augments d'activitat per sobre de la mitjana del sector serveis. Els serveis auxiliars i administratius, que l'any anterior havien reculat, enguany han tornat a augmentar l'activitat.

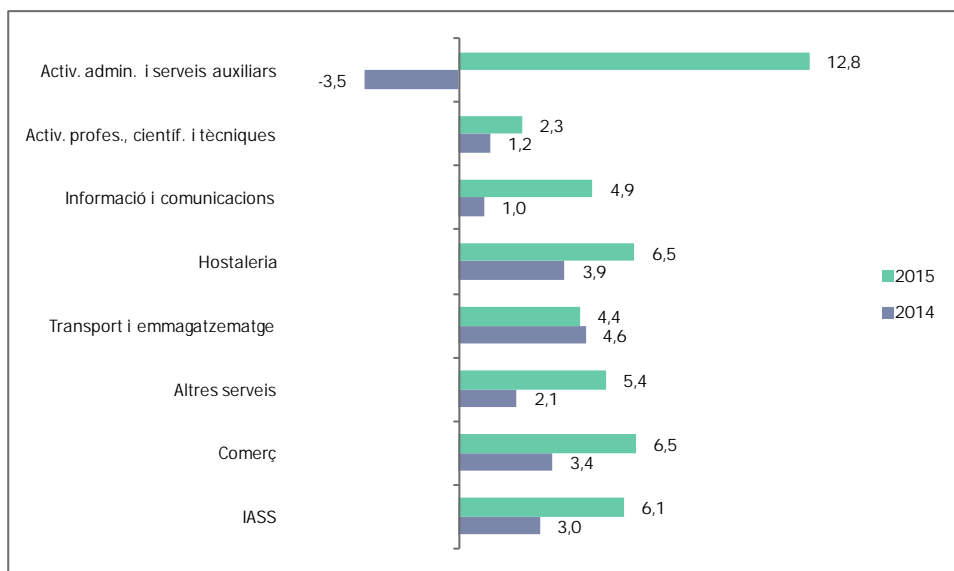
En general, el sector serveis s'ha nodrit sobretot del bon comportament de la demanda domèstica, però també del de l'estrangera a través del turisme. Una prova d'aquesta evolució queda recollida en les dades recollides pel sector turístic. L'evolució del nombre de viatgers ha estat positiva per a totes les procedències però sobretot les del mercat interior. D'aquesta manera, el creixement del nombre de viatgers catalans que han pernoctat a Catalunya ha estat del 9,1%, el dels procedents d'altres indrets d'Espanya del 4,9%, i els de l'estranger, que han continuat augmentant, del 3,6% (vegeu la taula I.1.T7 a l'annex).

⁵² El creixement que va mantenir l'índex de producció industrial del sector de fabricació de materials de transport va ser molt intens l'any 2014, del 6,4%.

Al sector turístic, on hi ha hagut un creixement més intens de la demanda interna que de l'exterior, han augmentat en general tots els viatgers, tant catalans, com de la resta d'Espanya o estrangers.

El creixement més intens del nombre de viatgers s'ha recollit als establiments de turisme rural, que són els que, tal com mostra el gràfic de la pàgina següent, més usa el turisme domèstic. Els usuaris d'aquests tipus d'establiments han crescut el 15,7%, gairebé triplicant la taxa de creixement dels campsings (5,4%) o la dels hotels (5,2%).⁵³

GRÀFIC I.1.G3 Índex d'activitat del sector serveis (IASS) del conjunt de l'economia i per sectors. Catalunya, 2014-2015

Unitats: taxes de creixement interanual (percentatges).
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

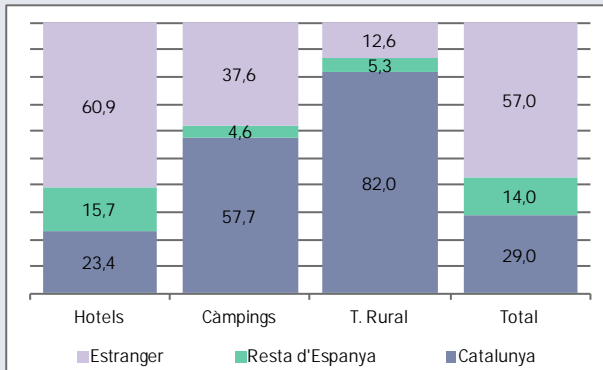
Amb tot, la principal contribució al creixement, independentment de la tipologia dels establiments, ha vingut sempre de la mà del turisme interior espanyol, tal com mostra el gràfic següent. D'aquesta manera, als hotels, on més del 60% dels viatgers que hi pernocten són estrangers, més del 60% de l'augment l'han generat els turistes no estrangers, i als establiments de turisme rural, habitualment orientats al turisme domèstic, aquesta proporció s'ha situat per sobre del 90%.

⁵³ Idescat. Vegeu la taula I.1.T7 de l'annex.

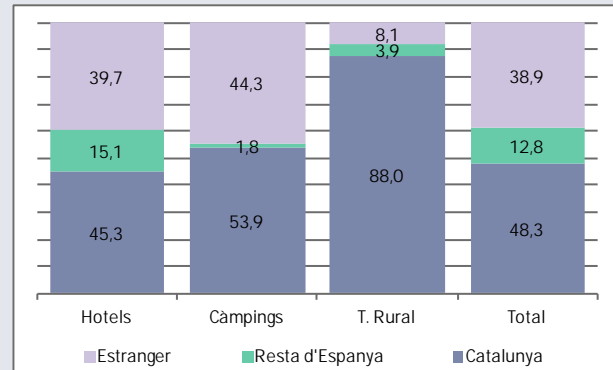

GRÀFIC I.1.G4 Distribució i variació del nombre de viatgers a Catalunya segons procedència i tipus d'establiment

Distribució dels viatgers de l'any 2015

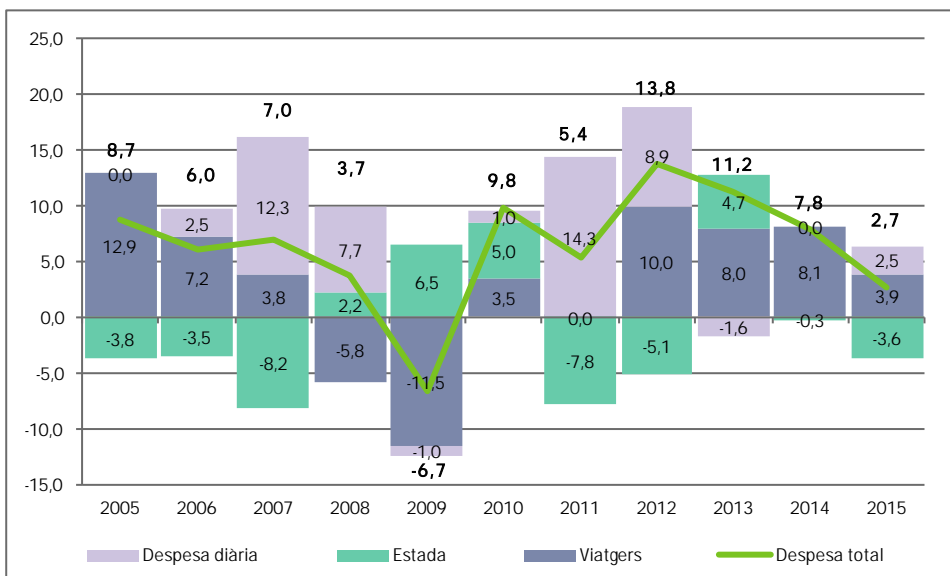
Aportació a la variació de viatgers entre 2014 i 2015

Unitats: percentatges sobre el total de cada categoria.
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la taula I.1.A.T3 de l'annex.

Els turistes estrangers, que tot i créixer menys en general que els espanyols també han crescut, han mostrat un creixement més intens en termes relatius només als càmpings (vegeu el gràfic anterior). Amb tot, els ingressos procedents de l'arribada de turistes estrangers, tot i que s'han frenat, han continuat creixent al 2,7%. Les dades, publicades per Idescat però procedents d'Egatur, recullen un creixement de la despesa dels turistes que tot i créixer menys, ho ha fet per sisè any consecutiu després de la crisi (vegeu el gràfic següent).

GRÀFIC I.1.G5 Evolució de la despesa turística a Catalunya segons components, 2005-2015

Unitats: Variació en percentatge.
Font: Idescat i elaboració pròpia.

La despesa turística dels estrangers a Catalunya ha augmentat sobretot per l'augment de viatgers, ja que l'augment de la despesa diària dels turistes no ha compensat la reducció en els dies d'estada.

La font principal d'aquest creixement de la despesa dels turistes ha estat, tal com es mostra al gràfic anterior, el creixement del nombre de viatgers, que ha augmentat el 3,9%. Tot i aquest augment del nombre de turistes, aquests han disminuït la durada de la seva estada,⁵⁴ fet que ha quedat parcialment compensat amb un augment de la despesa diària. El resultat ha estat un creixement de la despesa dels turistes lleugerament menys intens que el del nombre de viatgers.

1.2.1. EL SECTOR EXTERIOR A CATALUNYA

La millora dels ingressos per turisme s'ha notat en el balanç del sector exterior català. La partida del consum dels estrangers en el territori ha augmentat en 121 milions d'euros l'any 2015. Tot i això, aquest augment no ha compensat l'evolució del consum dels residents a l'estranger, que ha crescut en 185 milions d'euros, i el saldo d'aquestes partides ha estat finalment negatiu. En canvi, sí que han augmentat amb intensitat les exportacions de béns i serveis, que han augmentat en 4.447 milions, una xifra pràcticament idèntica a la de l'augment de les importacions de béns i serveis (4.446). El saldo amb l'estranger finalment s'ha deteriorat lleugerament en 63 milions d'euros, fet que, segons les estimacions d'Idescat, hauria estat compensat amb escreix per la balança d'intercanvis amb la resta d'Espanya.⁵⁵

En termes generals, s'ha mantingut lleugerament a l'alça el saldo positiu dels intercanvis de béns i serveis amb l'exterior. Tot i que els intercanvis amb l'estranger han generat un superàvit lleugerament inferior al de l'any passat, l'evolució dels intercanvis amb la resta d'Espanya ho ha compensat.

D'aquesta manera, el saldo exterior català hauria crescut novament en termes nominals, passant dels 24,3 milers de milions d'euros als 24,7, tal com queda reflectit al gràfic següent. Aquesta millora del saldo exterior s'hauria produït sobretot per la millora del superàvit amb la resta de l'Estat. Tot i això, el saldo amb l'estranger, malgrat el lleuger deteriorament que hauria sofert, s'hauria mantingut clarament positiu, amb un superàvit proper als 12 milers de milions d'euros, sense canviar la composició del superàvit que s'hauria donat en els darrers tres anys (vegeu el gràfic següent).

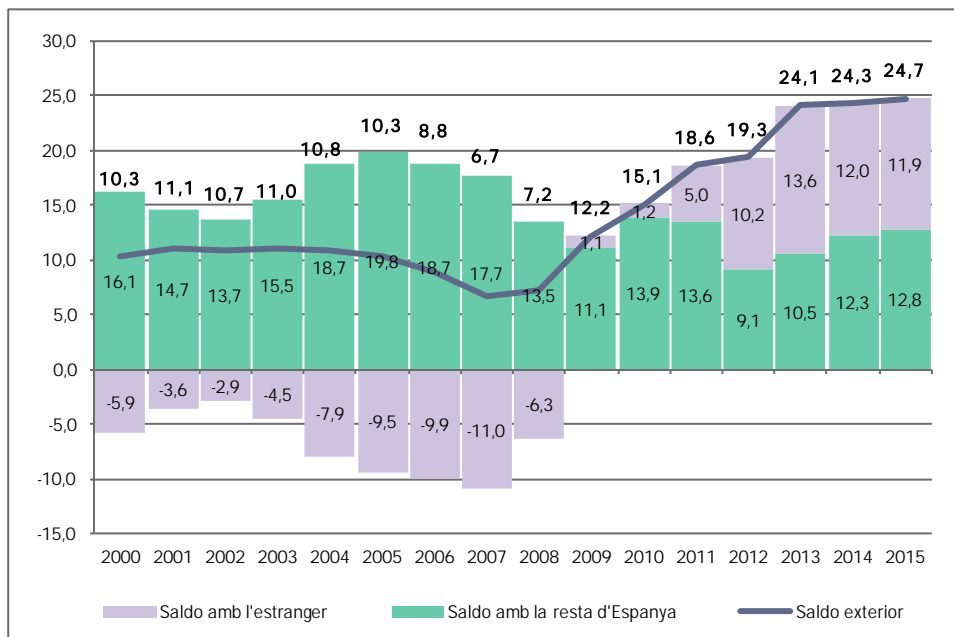
El comerç de béns amb l'estranger a Catalunya ha deteriorat el 3,1% la seva balança. Tot i això, les exportacions de béns han augmentat amb una intensitat lleugerament superior a les importacions (5,9% i 5,4% respectivament). Aquest deteriorament s'ha produït, a més, en un context on les importacions en termes nominals de matèries primeres, especialment les energètiques, han perdut valor per l'evolució dels preus en el context internacional. D'aquesta manera, mentre que en la categoria d'importacions de consums intermedis les importacions han disminuït, a la resta de categories, béns d'equipament i de consum, aquestes han augmentat amb una intensitat superior a les exportacions (vegeu el gràfic I.1.A.G8 de l'annex).

L'evolució de les exportacions i importacions en termes nominals recullen els efectes de la depreciació de les matèries primeres energètiques, que han fet baixar el valor de les importacions respecte de les exportacions.

⁵⁴ La disminució del nombre de nits per viatger, segons dades d'Idescat, hauria estat més intensa entre els turistes estrangers, si bé també s'hauria produït entre els catalans. Això hauria fet que es reduïssin el nombre de pernотacions mitjanes en el conjunt del sector. Vegeu el gràfic I.1.G12 de l'annex.

⁵⁵ Idescat. PIB base 2010. Demanda.

GRÀFIC I.1.G6 Evolució del saldo exterior, el saldo amb l'estranger i el saldo amb la resta d'Espanya. Catalunya, 2000-2015

Unitats: milers de milions.

Font: Idescat. Estimacions en base 2010.

L'evolució relativa dels preus queda reflectida també en el fet que, dins de la categoria de béns intermedis, els productes energètics i industrials han disminuït les importacions mentre que, en canvi, no ho han fet les de productes de l'agricultura, la silvicultura i la pesca. Tot i això, en aquest darrer cas les importacions han augmentat amb menys intensitat que les exportacions (vegeu el gràfic I.1.A.G9 de l'annex). En la resta de subcategories de destí, les exportacions han crescut en tots els casos per darre-re de les importacions en intensitat i destaca sobretot el cas dels productes de la categoria de Materials de transport i altres béns de capital, on també han disminuït intensament les exportacions.

Sectorialment, només els productes de les categories d'agricultura, ramaderia, caça, silvicultura i pesca, d'alimentació i begudes, d'indústries químiques i de fabricació de maquinària d'oficina, de precisió i d'òptica han augmentat les exportacions amb més intensitat que les importacions. Tot i que en el cas dels tres primers sectors s'han mostrat molt competitiu a Catalunya, sorprenen els resultats del sector de maquinària d'oficina, òptica i precisió, que feia anys que perdia quota de mercat internacional.⁵⁶ En el cas de la categoria de productes energètics, extracció i refinament de petroli, les exportacions, tot i caure, ho han fet a un ritme inferior al de les importacions; un comportament atribuïble bàsicament a l'evolució dels preus. A la resta de categories, la dinàmica de creixement de les importacions ha superat la de les exportacions (vegeu el gràfic I.1.A.G10 de l'annex).

Els únics sectors que han registrat un creixement de les exportacions més dinàmic que el de les importacions han estat els d'agricultura, ramaderia, caça, silvicultura i pesca, d'alimentació i begudes, d'indústries químiques i de fabricació de maquinària d'oficina, de precisió i d'òptica.

Tant en el cas de les relacions bilaterals amb Europa com amb Amèrica les exportacions han estat en general més dinàmiques que les importacions. Aquest no ha estat el cas de la resta de destinacions. No obstant això, destaca sobretot l'evolució que s'ha produït en el comerç bilateral amb Amèrica del Nord, incloent-hi els Estats Units i Canadà, on les exportacions han crescut amb una intensitat molt su-

⁵⁶ Castell, et al. (2014). *Les balances comercials de Catalunya amb la resta de l'estat i l'estranger*. Barcelona: Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya, p. 69. Consulta a: http://ctesc.gencat.cat/doc/doc_27808018_1.pdf.

perior a les importacions (vegeu el gràfic I.1.A.G11 de l'annex). Aquesta evolució permet posar en relleu el paper del tipus de canvi com a factor de competitivitat, atesa la debilitat de l'euro amb el dòlar.

Les exportacions de productes estrictament industrials han augmentat amb menor intensitat del que ho han fet les importacions. El millor comportament dels intercanvis el trobem en les categories de productes de baixa tecnologia i mitjana-alta.

Les exportacions de productes estrictament industrials han augmentat amb menor intensitat del que ho han fet les importacions. Mentre que les primeres han augmentat el 6,1%, les segones ho han fet el 8,5%. Dins dels productes industrials, només aquells de contingut tecnològic alt, o aquells altres de contingut tecnològic mitjà baix han mostrat una evolució diferent, augmentant les exportacions a un ritme superior al que ho han fet les importacions (vegeu el gràfic I.1.A.G12 de l'annex). Dins de la categoria de productes de contingut tecnològic mitjà alt, les exportacions de productes químics ha augmentat més que les importacions (vegeu el gràfic I.1.A.G13 de l'annex).

1.2.2. EL SECTOR FINANCER A CATALUNYA

Durant l'any 2015 s'ha produït una revitalització sostinguda del crèdit nou al mercat espanyol, prosseguint el canvi de tendència que s'havia produït a principis del 2014. Aquest augment del crèdit nou s'ha produït tant per a aquells crèdits destinats al consum de les llars com aquells altres destinats a les empreses.⁵⁷ Aquesta millora s'ha produït gràcies a la política del Banc Central Europeu, i s'ha traduït en una rebaixa tant de les condicions dels crèdits com dels criteris de concessió.⁵⁸ Tot i això, la concessió de nous crèdits no ha compensat el ritme d'amortització dels crèdits concedits. D'aquesta manera, tot i que el procés de despallejament s'ha alentit, no s'ha aturat.

El procés de despallejament, que s'ha alentit, ha conviscut amb una revitalització del crèdit nou.

TAULA I.1.T6 Creixement del crèdit i dels dipòsits a les entitats de dipòsit. Catalunya, 2013-2015

Catalunya	Crèdit			Dipòsits		
	Total	AAPP	Privat	Total	AAPP	Privat
IV TR 2013	-6,3	-21,6	-5,3	4,8	-11,3	5,4
IV TR 2014	-6,4	15,6	-7,6	-1,9	27,4	-2,8
IV TR 2015	-4,7	-10,8	-4,3	-1,9	-4,0	-1,8

Unitats: taxes de creixement interanual (percentatges).

Font: elaboració pròpia a partir de les dades publicades pel Banc d'Espanya.

Sobre el conjunt de l'economia espanyola, i incloent tots els tipus d'entitats creditícies, el ritme de despallejament s'ha reduït fins a suposar una reducció del 4,2% del crèdit viu. Aquesta desaceleració s'ha produït sobretot per la frenada en el despallejament de l'Administració pública.⁵⁹ A Catalunya, el crèdit viu concedit per les entitats de dipòsit s'ha reduït, al quart trimestre i en termes interanuals, el 4,7%. Aquesta disminució suposa un alentiment respecte del ritme de disminució de l'any anterior (-6,4%). En general, la disminució més intensa del crèdit viu s'ha produït entre les administracions públiques, que tot i reduir el ritme de disminució, encara ha disminuït a més del doble d'intensitat que el crèdit viu concedit en l'àmbit privat.

Els dipòsits també han disminuït lleugerament. Tenint en compte només les entitats de dipòsit, el volum de dipòsits ha disminuït l'1,9% a Catalunya. Els tipus d'interès baixos han condicionat l'estratègia

⁵⁷ Generalitat de Catalunya (2016). *Nota de conjuntura econòmica*, núm. 89 (abril 2016), p. 47. Barcelona: Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda.

⁵⁸ *Ibidem*, p. 47.

⁵⁹ *Ibidem*, p. 48.

de l'estalvi, que ha cercat el rendiment a partir del risc o bé la liquiditat.⁶⁰ D'aquesta manera, mentre que els dipòsits a termini han continuat disminuint, no ha succeït el mateix amb els dipòsits a la vista o els d'estalvi.⁶¹

Tot i que l'evolució del crèdit a Catalunya i al conjunt d'Espanya ha estat similar, la magnitud dels canvis mostren que l'evolució ha estat lleugerament millor a la resta d'Espanya.

Per al conjunt d'Espanya els registres s'han mostrat lleugerament millors. Mentre que el volum de crèdit viu concedit per les entitats de dipòsit ha caigut el 4,4%, el volum de dipòsits pràcticament no ho ha fet (vegeu la taula I.1.A.T4 de l'annex). Tot i això, i respecte de l'any anterior, el crèdit viu de les entitats de dipòsit ha disminuït a una taxa lleugerament superior. Aquesta disminució s'ha produït tant en el crèdit destinat a activitats productives com en el destinat a consum de les llars, que han disminuït el 4,5% i el 3,8% respectivament (vegeu la taula I.1.A.T5 de l'annex). Gairebé totes les activitats productives han registrat una disminució del volum de crèdit. L'única que n'ha experimentat un augment és l'activitat agrària. Pel que fa el crèdit al consum, mentre que ha continuat caient el volum de crèdit hipotecari, no ha succeït el mateix amb aquell destinat al consum, que ha augmentat 1,3% (taula I.1.A.T5 de l'annex).

Els mercats financers s'ha mostrat relativament volàtils al llarg de l'any. Els principals factors d'inestabilitat han estat l'evolució del preu del cru, la incertesa sobre l'evolució futura del creixement xinès així com d'altres economies emergents i la incògnita sobre el viratge que s'havia de produir als Estats Units en termes de política monetària.⁶² Tot i les incerteses, la manca de confiança dels inversors ha castigat més alguns parquets que d'altres. De fet, en general, una part important dels índexs més destacats en l'àmbit internacional han cotitzat a l'alça en el conjunt de l'any. L'Ibex 35 ha estat, entre els principals índex borsaris internacionals, el que més ha reulat en la seva cotització mitjana en el conjunt de l'any, amb una caiguda del 7,2% (vegeu la taula I.1.A.T7 de l'annex).

Aquesta disminució de les cotitzacions mitjanes ha estat la nota dominant en general a tots els índexs borsaris espanyols. El Barcelona Global 100 ha estat un dels que ha experimentat la davallada més intensa (-12%). Tot i això, el BCN MID 50, representatiu de les principals empreses de capitalització mitjana a la borsa de Barcelona, ha augmentat el 18,8% la seva cotització (vegeu la taula I.1.A.T8 de l'annex).

TAULA I.1.T7 Volum efectiu de contractació a la Borsa de Barcelona, 2015

	Millions d'euros el 31/12/2015	Variació interanual a 31/12/2015
Efectes públics	22594,3	-35,3
Obligacions	160,8	-88,5
Accions	182919,3	5,8
Fons cotitzats	970,6	47,3
Warrants	194,8	-1,1
Drets	3025,5	11,6
Segon mercat	0,1	-66,4
Total	209865,4	-1,4

Unitats: milions d'euros i taxes interanuals de creixement (percentatges).

Font: Generalitat de Catalunya, Departament d'Economia i Finances.

⁶⁰ Ibídem, p. 50.

⁶¹ Ibídem, p. 51.

⁶² Generalitat de Catalunya (2016). Op. Cit., núm. 88 (gener 2016), p. 52.

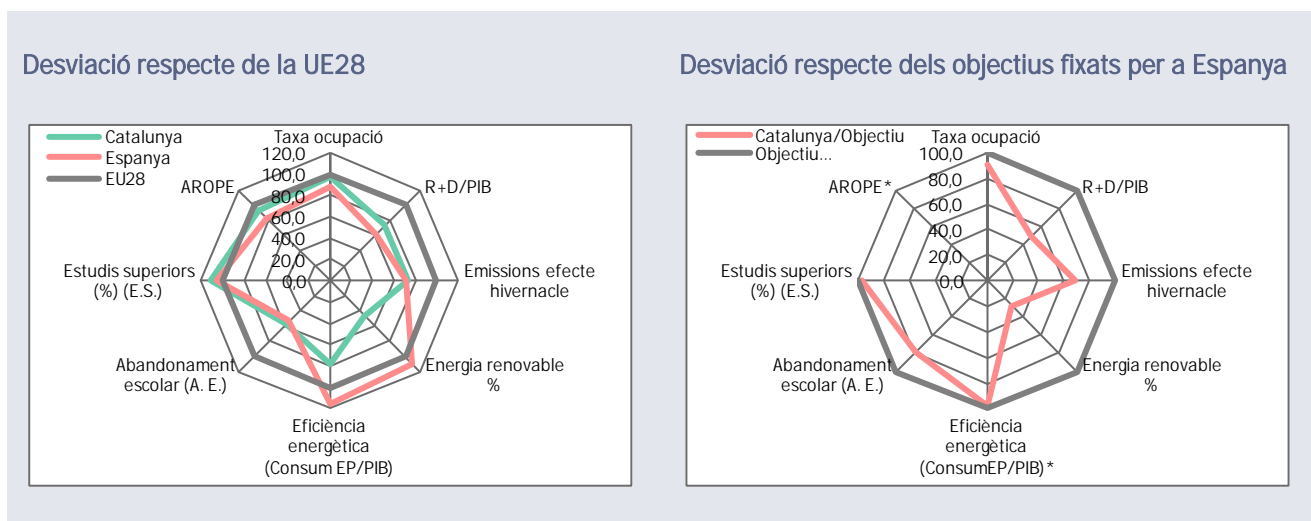
La caiguda de les cotitzacions mitjanes ha estat la nota dominant a tots els parquets espanyols. Només se salva l'evolució del BCN MID 50. A la Borsa de Barcelona, tot i augmentar el volum de contractació d'accions, el volum total de títols negociats ha disminuït respecte de l'any anterior.

Tot i que el volum d'accions negociat a la Borsa de Barcelona ha estat superior de l'any anterior (5,8% més alt), el conjunt d'efectes negociats s'ha reduït l'1,4% respecte de l'any anterior (vegeu la taula anterior). Entre els tipus d'instruments que han disminuït més hi trobem la negociació d'efectes públics, que ha reculat el 35,3%, o la d'obligacions, amb una caiguda del 88,5%.

1.2.3. CATALUNYA EN EL MARC DE L'ESTRATÈGIA EUROPA 2020

L'Estratègia Europa 2020 estableix els principals objectius de creixement per a la Unió Europea per a la dècada actual. L'objectiu és assolir una Europa més preparada, sostenible i inclusiva, fet que passa per mantenir alts nivells d'ocupació, productivitat i cohesió social dins de la UE28. L'Estratègia estableix els objectius principals en el marc de l'ocupació, la innovació, l'educació, la inclusió social i la sostenibilitat mediambiental. La taula I.1.A.T9 de l'annex recull els principals indicadors de l'Estratègia 2020, els objectius establerts a la finalització de la dècada per a cadascun d'ells i la situació actualitzada de Catalunya, Espanya i UE28 en cada àmbit (vegeu la taula I.1.A.T9 de l'annex). El gràfic següent sintetitza la informació recollida a la taula a partir dels vuit principals indicadors sintètics de l'Estratègia.

GRÀFIC I.1.G7 Desviació dels principals indicadors establerts a l'Estratègia Europa 2020 respecte de la mitjana de la UE i respecte dels objectius establerts

Unitats: Índex sobre la mitjana UE28 o sobre els objectius. En aquells casos en què l'objectiu marqui una fita inferior, el gràfic en recull la inversa.

Font: elaboració a partir de les dades de la taula I.1.A.T9 de l'annex.

El primer dels subgràfics de la bateria de gràfics anterior ens mostra la situació catalana i espanyola en relació amb la mitjana de la UE28 i ho fa per a cadascun dels vuit principals indicadors. El segon recull la situació relativa de Catalunya respecte dels objectius establerts. En general, Catalunya es troba per sota de la mitjana de la UE28 en gairebé tots els principals indicadors. En l'únic àmbit en què Catalunya supera la UE28 és en el d'educació, i concretament en percentatge de titulats superiors, atès que en abandonament escolar, de la mateixa manera que la resta de l'Estat, queda lluny d'assolir els estàndards europeus. No obstant això, amb relació als objectius establerts concretament a Espanya, en el cas de l'abandonament Catalunya se situaria en el 80%.⁶³

⁶³ Per a una anàlisi més detallada de la situació en l'àmbit educatiu vegeu l'epígraf 3 del capítol IV.

L'àmbit en què Catalunya dista més de situar-se propera als estàndards europeus és en matèria mediambiental i de sostenibilitat. En aquest cas, tant pel que fa al percentatge d'energies renovables com a l'eficiència energètica, Catalunya s'allunya de la mitjana europea. Això no passa en el cas del conjunt d'Espanya, on els registres són fins i tot millors. Tot i això, en termes d'eficiència energètica Catalunya s'aproximaria força als objectius de millora establerts per l'Estratègia EU2020 tenint en compte les darreres dades disponibles, que són de 2009 (vegeu el gràfic anterior).⁶⁴

Tampoc no resulta afalagadora la situació en termes de despesa en R+D sobre el PIB. En aquest cas, Catalunya se situa molt per sota tant de la mitjana europea com dels objectius establerts.⁶⁵ La pobresa relativa, sintetitzada a partir de la l'indicador AROPE, se situa per sobre del 26% a Catalunya. Malgrat que resulta complicat comparar-lo amb l'objectiu -establert per al conjunt de la UE i en termes absoluts- Catalunya se n'ha allunyat els darrers anys. El percentatge de població en risc d'exclusió va augmentar progressivament els primers quatre anys de la crisi i de moment es troba molt per sobre del de 2010.⁶⁶ Finalment, pel que fa a la taxa d'ocupació, Catalunya també se situa per sota de la mitjana de la UE28. En aquest cas, la situació catalana és relativament millor que la del conjunt d'Espanya. A més, la taxa d'ocupació ha millorat aquest darrer any pels efectes de la recuperació econòmica sobre el mercat de treball.

---

⁶⁴ La darrera actualització de les dades d'eficiència energètica i de percentatge d'energia renovable per a Catalunya és de 2009. Tot i això, en energies renovables Espanya ha avançat 3,2 punts percentuals i la UE28 4,1 des del 2009 fins al 2014. Per tant, és probable que Catalunya també ho hagi fet. Ha succeït el mateix amb l'eficiència energètica, ja que el consum d'energia per unitat de PIB s'ha reduït el 5% i el 10% per a Espanya i per a la UE28 respectivament en el mateix període. Vegeu una anàlisi més aprofundida a l'epígraf 2 del capítol V.

⁶⁵ Vegeu una anàlisi més aprofundida a l'epígraf 1 del capítol II.

⁶⁶ Vegeu una anàlisi de l'exclusió social a Catalunya a l'epígraf 5, del capítol IV.

2. L'EVOLUCIÓ DE LA PRODUCTIVITAT, DE LA REMUNERACIÓ DELS FACTORS I DELS PREUS A CATALUNYA

2.1. L'EVOLUCIÓ DELS PREUS A CATALUNYA

En general, l'evolució dels preus ha estat molt modesta i, en el conjunt de l'any, deflacionista. En el decurs de l'any, l'índex de preus de consum ha baixat de mitjana el 0,2% a Catalunya. Aquest comportament dels preus ha estat lleugerament més moderat que el que s'ha donat al conjunt de l'Estat, on els preus han baixat el 0,5%. En el conjunt de la zona euro la variació de preus ha estat nul·la.

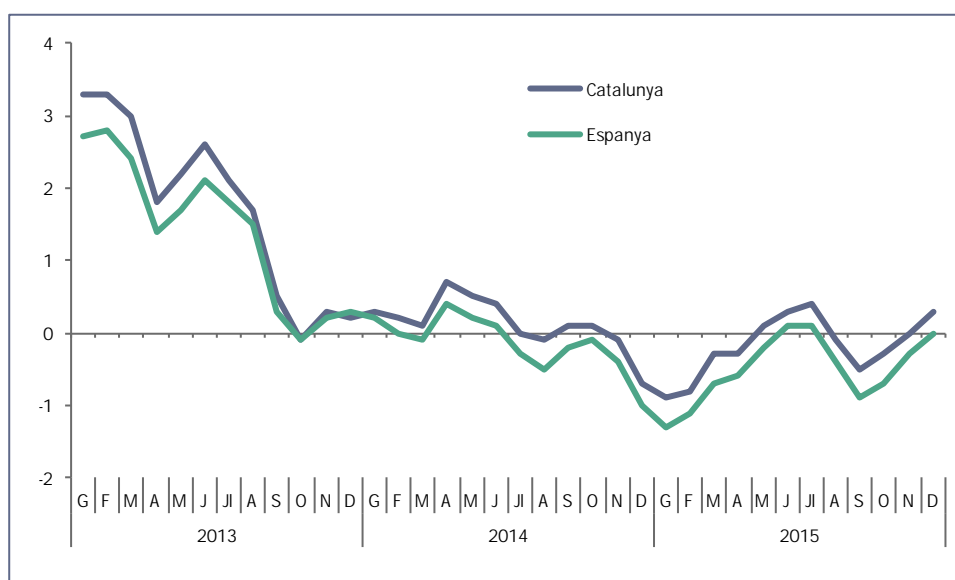
TAULA I.2.T1 Inflació comparada, Catalunya, Espanya i zona euro, 2014-2015

	2014	2015
Catalunya	0,1	-0,2
Espanya	-0,2	-0,5
Zona euro	0,4	0,0
Diferència Catalunya-Espanya	0,3	0,3
Diferència Catalunya-zona euro	-0,3	-0,2

Unitats: percentatges.
Font: INE (IPC) i Eurostat (IPCH).

El diferencial de variació dels preus de l'economia catalana amb el conjunt de l'economia espanyola s'ha mantingut. Aquest diferencial, de la mateixa manera que l'any passat, s'ha mantingut al voltant dels 0,3 punts percentuals. En general, les sèries històriques mostren una diferencial inflacionista persistent de Catalunya en relació amb el conjunt d'Espanya, un diferencial que només s'ha reduït puntualment en etapes de fortes correccions de les variacions de preus.⁶⁷

GRÀFIC I.2.G1 Evolució mensual de la inflació interanual. Catalunya i Espanya, 2013-2015

Unitats: percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

⁶⁷ Aquest darrer any, les rúbriques que més han fet augmentar el diferencial han estat les de mobles i revestiments del terra, habitatge de lloguer, conservació de l'habitatge, serveis mèdics i similars, i transport personal.

La inflació catalana s'ha situat en el 0,1%. Amb aquest registre, la inflació es torna a col·locar per sobre de l'espanyola, i manté el diferencial d'inflació en 0,3 punts percentuals.

Per tercer any consecutiu, les pressions deflacionistes en els mercats internacionals de productes energètics i de primeres matèries han pressionat a la baixa l'evolució general dels preus. La davallada dels preus del barril Brent ha estat molt intensa, passant dels 111 euros per barril al desembre de 2013 als 38 euros de desembre de 2015.⁶⁸

Aquesta davallada del preu del petroli es torna a reflectir en el preu de la cistella de consum quan s'analitza per rúbriques. Després del sucre i dels electrodomèstics i reparacions, el transport personal i la calefacció, juntament amb altres subministraments han estat els que més s'han abaratit. Les inflacions més elevades han recaigut sobre productes alimentaris. En ordre ascendent, les rúbriques més inflacionistes han estat les de peix fresc i congelat, fruites en conserva i fruits secs, fruites fresques, llegums i hortalisses fresques i olis i greixos.

El fort pes de l'energia i el combustible, juntament amb la seva depreciació, expliquen la inflació a la baixa. Tot i això, la inflació subjacent s'ha situat en el 0,9%. Els productes industrials s'han abaratit el 2,7%.

Un dels factors que explica la reducció de la inflació ha estat el fort pes que tenen les despeses en energia i combustible al pressupost familiar dels catalans; les rúbriques de transport personal i subministraments han estat les que més han reduït la pressió inflacionista. En canvi, les dues rúbriques més inflacionistes, tenint en compte la importància del seu consum, han estat el turisme i l'hoteleria i els serveis mèdics o similars.

Amb poques divergències aquestes també són les rúbriques que incentiven la rebaixa inflacionista respecte de l'any anterior. D'una banda, també tornem a trobar les dues principals rúbriques amb contingut energètic explicant la reducció. De l'altra, al turisme i l'hoteleria s'hi afegeixen altres productes alimentaris⁶⁹ i també les comunicacions, que han fet una aportació més positiva a l'encariment de la cistella que l'any anterior (vegeu la taula I.2.A.T1 de l'annex).

TAULA I.2.T2 Inflació subjacent (IPC) i inflació dels productes industrials (IPRI), 2014-2015

	Inflació subjacent		Inflació IPRI	
	2014	2015	2014	2015
Catalunya	0,4	0,9	-1,6	-2,7
Espanya	0,0	0,6	-1,3	-2,1
Zona euro	0,9	0,8	-1,3	-1,9

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'IPC de l'INE, per a Espanya i Catalunya, IPCH de l'Eurostat (per a la zona euro); i de les dades d'Índex de preus industrials (IPRI) de l'INE, per a Catalunya i Espanya, i d'Eurostat per a la zona euro.

Tot i la davallada dels preus que mostra l'IPC per a Catalunya, i també per al conjunt d'Espanya, la inflació subjacent, que és aquella que no recull els productes energètics ni tampoc els aliments frescos, ha crescut lleugerament. Per al conjunt de Catalunya, la inflació subjacent s'ha situat al 0,9%, molt a prop de la del conjunt de la zona euro (0,8%) i diferencialment per sobre de la del conjunt d'Espanya (0,6%). Tant en el cas català com per al conjunt d'Espanya, la inflació subjacent ha estat enguany més alta que l'any anterior; no obstant això, per a la zona euro ha estat lleugerament més baixa. En aquest

⁶⁸ Generalitat de Catalunya (2016). *Nota de conjuntura econòmica*, núm. 88 (gener 2016). Barcelona: Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda, p. 36.

⁶⁹ Parlem dels olis i greixos, les fruites fresques, i les llegums i hortalisses fresques. Vegeu les aportacions de cada rúbrica a les taules annexes.

àmbit, l'aprovació de la Llei 2/2015, de 30 de març, de desindexació de l'economia espanyola⁷⁰ és d'esperar que eviti els trasllats dels impactes de preus en el temps, fet que s'hauria de poder copsar en l'evolució diferencial tant dels preus com de la inflació subjacent.

Pel que fa als productes industrials, Catalunya ha recollit la baixada de preus més intensa, amb una davallada del 2,7%. Aquesta rebaixa respon sobretot a la forta reducció dels preus dels productes energètics (-10%), i també de les primeres matèries (-0,9%), atès que els preus dels béns d'equipament i els dels béns de consum no han baixat.⁷¹

El comportament dels preus industrials ha tornat a ser més deflacionista a Catalunya que al conjunt de l'Estat, i també que a la zona euro. En tots els casos, també en el català, les disminucions dels preus industrials han estat més intenses que les de l'any anterior.

2.2. ELS COSTOS LABORALS

A Catalunya els costos laborals, a diferència de l'any anterior, han registrat un lleuger creixement tant en termes mensuals com per hora treballada. Aquesta evolució a l'alça trenca amb la disminució dels anys precedents, un canvi en la tendència que s'ha produït tant a Catalunya com al conjunt d'Espanya.

TAULA I.2.T3 Evolució del cost laboral total per treballador. Catalunya 2013-2015

Cost laboral total mensual per treballador	2013	2014	2015
Catalunya	-0,2	-1,7	0,7
Espanya	0,2	-0,3	0,6
Cost laboral total per hora	2013	2014	2015
Catalunya	0,3	-1,7	0,4
Espanya	0,5	0,1	0,6

Unitats: taxes de creixement (%).

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta trimestral del cost laboral, INE.

Els costos laborals enguany, i a diferència de l'any anterior, han augmentat el 0,4%. Aquesta augment ha estat menys intens que a la resta d'Espanya. A més, l'increment ha estat de la mateixa intensitat tant per treballador i mes com per hora treballada.

A Catalunya, les enquestes recullen un increment dels costos laborals per treballador i mes lleugerament més intens que el dels costos per hora treballada. Aquesta lleugera variació no s'ha reproduït per al conjunt d'Espanya, atès que la variació ha estat la mateixa per tots dos conceptes. En aquest context, s'evidencia un lleuger creixement del nombre d'hores efectivament treballades a Catalunya que no s'hauria reproduït al conjunt de l'Estat.

El cost mitjà per treballador i mes a Catalunya ha estat de 2.689 euros.⁷² Les activitats industrials són les que mostren la mitjana més elevada, el 24,7% per sobre de la mitjana del conjunt de Catalunya. El sector de la construcció, tot i mostrar uns costos també per sobre de la mitjana, el superen només en el 2,4%. El sector serveis és el que manté uns costos laborals per treballador i mes més baixos, un 5,6% per sota de la mitjana (vegeu la taula I.2.A.T4 de l'annex).

⁷⁰ Llei 2/2015, de 30 de març, de desindexació de l'economia espanyola. BOE núm. 77, de 31/03/2015.

⁷¹ Vegeu el comportament per tipus de productes a l'annex estadístic taula I.2.A.T2 de l'annex.

⁷² L'Enquesta trimestral dels costos laborals només recull les despeses laborals d'activitats industrials, de serveis i de la construcció, excloent part important de les activitats primàries.

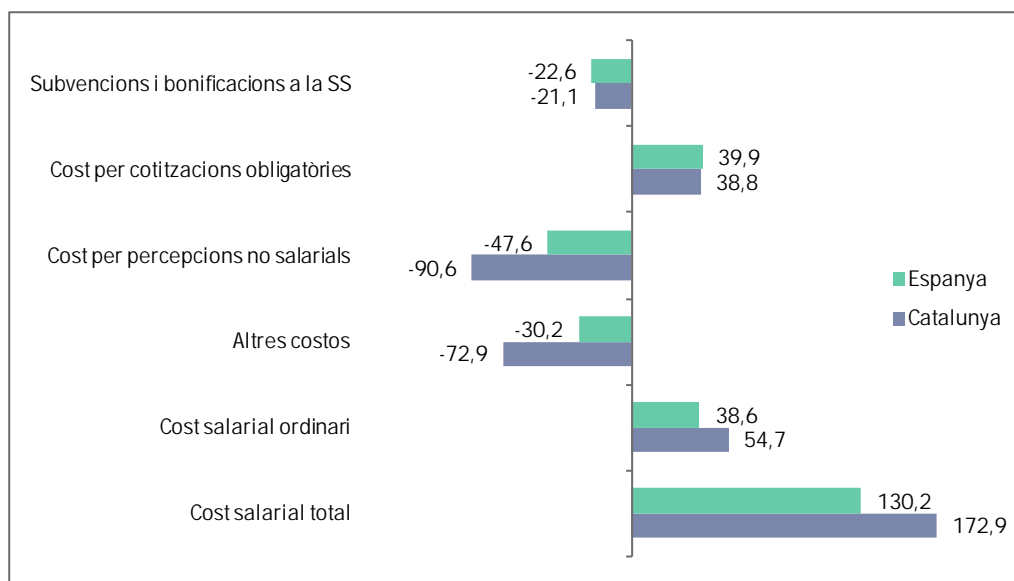
Tot i mantenir els costos laborals mitjans més baixos, el sector serveis ha estat el que més els ha augmentat, amb un creixement de l'1,1%. La indústria, amb els costos més elevats, ha augmentat el cost laboral per treballador i més en el 0,8%, mentre que el sector de la construcció ha estat l'únic on encara han disminuït, amb una reducció intensa del 5,3% (Vegeu la taula I.2.A.T5 de l'annex).

Per hora treballada, la mitjana dels costos laborals de les activitats incloses en el còmput de l'ETCL se situa en els 20,9 euros. Per sectors, només el sector industrial es troba per sobre d'aquesta mitjana, concretament el 13,7%, mentre que la resta es troben per sota; un 6,5% en el cas de la construcció, i el 3,0% en el cas dels serveis. En termes de creixement, el comportament dels costos laborals per hora no difereix en essència del que han experimentat els costos per treballador i més en cadascun dels sectors (vegeu la taula I.2.A.T7 de l'annex).

L'augment dels costos laborals s'ha produït bàsicament per l'augment dels costos salarials. També han augmentat les cotitzacions obligatòries.

Per components del cost, l'augment es deu principalment al creixement dels costos salarials, tant els ordinaris, que han augmentat el 0,6%, com els extraordinaris. Pel que fa a la resta de components, només les cotitzacions obligatòries han pressionat a l'alça els costos, atès que el cost per les percepcions no salarials ha disminuït el 19,8%, i les subvencions i bonificacions han augmentat el 34,7%, abaratint els costos de contractació.

GRÀFIC I.2.G2 Creixement dels components del cost laboral per treballador i mes, Catalunya 2014-2015

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta trimestral del cost laboral, INE.

Tal com mostra el gràfic anterior, la contribució dels diferents components al creixement global del cost laboral per treballador i mes ha estat similar tant en el cas de Catalunya com en el del conjunt d'Espanya. L'única divergència destacable és en qualsevol cas la major aportació dels costos laborals salarials, més intensa a Catalunya.

2.3. PRODUCTIVITAT, RETRIBUCIÓ DELS FACTORS I FORMACIÓ DE PREUS A CATALUNYA

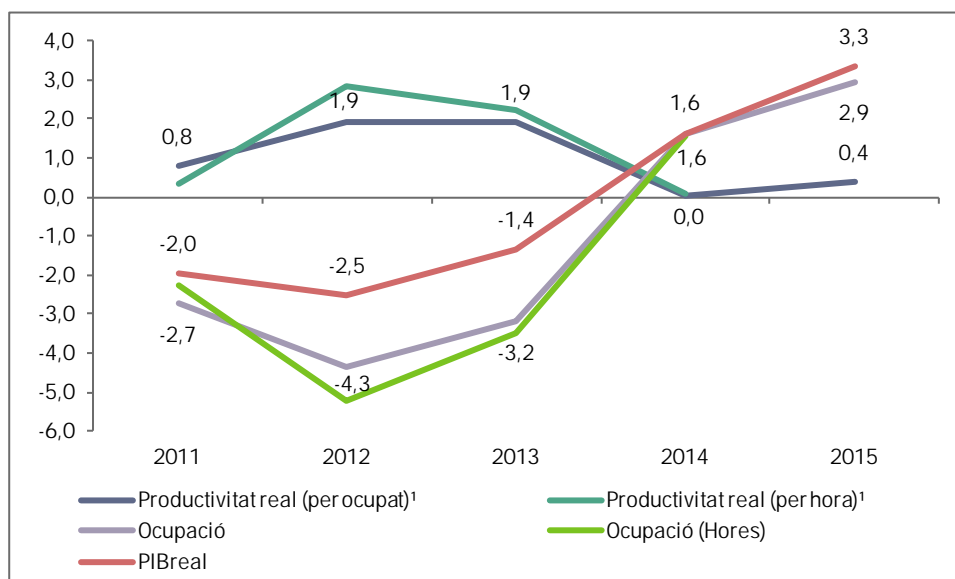
Segons les primeres estimacions, la productivitat aparent del treball hauria crescut lleugerament l'any 2015 a Catalunya. Tot i que l'increment és modest -només del 0,4%-, és important subratllar que es tracta d'un augment de la productivitat aparent del treball que es produeix en un context de creixement de l'ocupació.

Tal com s'observa en el gràfic següent, a diferència dels tres primers anys de la sèrie, l'any 2015 el lleuger creixement de la productivitat aparent del treball es combina amb un augment de l'ocupació. Paral·lelament, el context que inicialment era recessiu passa a ser expansiu en els darrers dos anys, amb un creixement del PIB del 2,9% l'any 2015. D'aquesta manera, mentre que els creixements de la productivitat dels primers anys es produeixen en un context recessiu, el lleuger creixement de l'any 2015 cal situar-lo en un context expansiu on el creixement del producte real se situa lleugerament per sobre del de l'ocupació.

A més, a diferència de l'any anterior i tal com mostra la taula de la pàgina següent, l'evolució del deflactor, tot i ser molt modesta, ha passat de ser negativa a positiva, fet pel qual el producte nominal ha crescut lleugerament per sobre del real.

Les primeres estimacions del PIB recullen un lleuger augment de la productivitat, que per primer cop després de la crisi s'hauria produït en un context de creixement de l'ocupació.

GRÀFIC I.2.G3 Evolució de la productivitat, l'ocupació i el PIB a Catalunya, 2011-2015

Unitats: percentatges.

(1) No hi ha dada d'ocupació en hores per 2015.

Font: elaboració pròpia a partir de la Comptabilitat Regional d'Espanya (CRE) de l'INE.

D'altra banda, caldrà veure en quin context d'evolució dels costos laborals es produeix aquesta nova etapa de creixement del PIB. Els darrers anys, tal com mostra la taula següent, el creixement dels costos laborals unitaris (Remuneració dels Ocupats/PIB real) ha estat negatiu. D'una banda, aquesta evolució s'ha vist beneficiada per una evolució positiva de la productivitat real, en un context de caiguda de l'ocupació. De l'altra, l'evolució dels costos laborals també sembla que ha estat negativa en el conjunt del període.

Els darrers anys, els costos laborals unitaris han disminuït tant per l'augment de la productivitat com per la disminució dels costos laborals. En aquest context, les aportacions de les rendes del treball al creixement del deflactor han estat sistemàticament negatives.

TAULA I.2.T4 Evolució del deflactor, de les retribucions relatives dels factors i de la productivitat, Catalunya 2010-2015

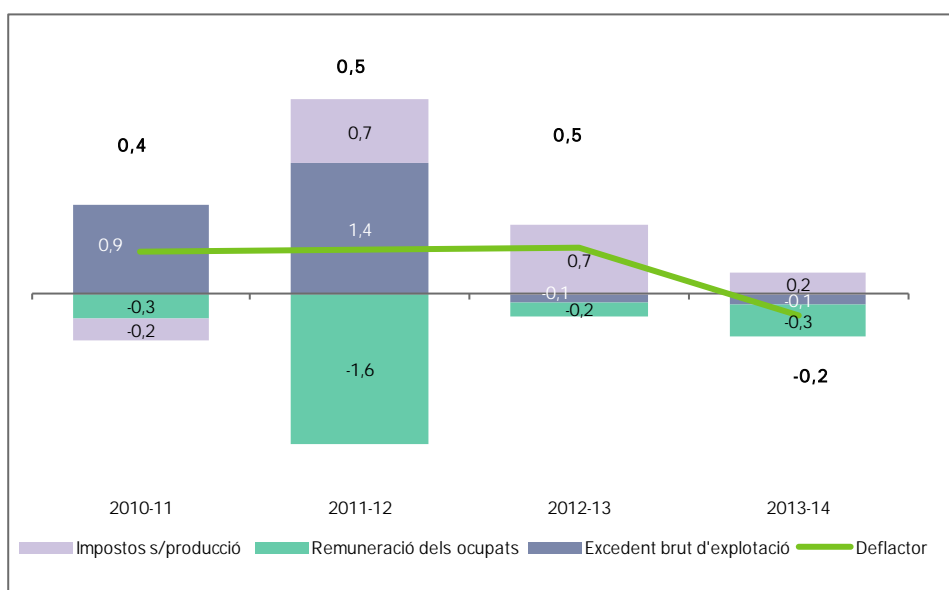
	Catalunya			Espanya		
	2010-13	2014	2015	2010-13	2014	2015
Deflactor del PIB	0,5	-0,2	0,5	0,2	-0,4	0,6
EBE / PIB real	2,5	-0,5		2,0	-0,5	
RO / PIB real	-1,3	-0,5		-1,4	-0,9	
Impostos / PIB real	1,7	2,0	3,6	1,4	1,8	3,7
RO per ocupat	0,2	-0,4		0,0	-0,4	
Productivitat real	1,5	0,0	0,4	1,5	0,4	0,3

Unitats: percentatges (taxes anuals de creixement i taxes anuals acumulatives).

Font: elaboració pròpia a partir de la Comptabilitat regional d'Espanya (CRE) de l'INE.

Tal com queda recollit a la taula anterior, la retribució del capital, que inicialment havia mostrat un creixement molt per sobre del de la producció real, ha relaxat la seva pressió inflacionista en els darrers anys. D'aquesta manera, tal com mostra el gràfic següent, des de l'any 2013 l'evolució del deflactor s'ha vist condicionada per les pressions deflacionistes de les retribucions dels factors. No obstant això, només en el decurs dels anys 2013 i 2014 han estat negatives tant les contribucions del treball com les del capital. Anteriorment, l'únic factor que ha generat pressions deflacionistes ha estat el treball, atès que l'excedent brut d'explotació havia estat creixent per sobre del producte en termes reals. D'altra banda, l'única partida que ha mantingut una pressió inflacionista sobre el deflactor en els darrers anys ha estat la dels impostos sobre el producte. Aquest perfil d'aportacions que es constata per a Catalunya no difereix en essència del que s'observa per al conjunt de l'economia espanyola (vegeu el gràfic I.2.A.G1 de l'annex).

GRÀFIC I.2.G4 Aportació dels factors interns al creixement del deflactor del PIB segons productivitat calculada per hores treballades. Catalunya, 2010-2014

Unitats: punts percentuals.

Font: elaboració pròpia a partir de la Comptabilitat regional d'Espanya, INE. Treball comptabilitzat en hores.

Malgrat que encara desconeixem l'evolució que seguiran finalment les retribucions dels factors de producció en el marc de la comptabilitat regional sí que tenim altres aproximacions que ens permeten veure quina podria ser finalment l'aportació de cadascun dels factors al creixement del deflactor.

Per al conjunt de l'any 2015 sabem, per una banda, que la productivitat aparent del treball ha augmentat lleugerament, en el 0,4%. També coneixem, per la informació analitzada de l'ETCL, que els costos laborals per treballador i mes a Catalunya haurien crescut, en el 0,7% de mitjana en el conjunt de l'any (0,4% els costos laborals per hora). Tal com recull la taula següent, i prenent com a aproximativa aquesta evolució dels costos laborals, els costos laborals unitaris en termes nominals haurien augmentat aproximadament el 0,3%.

Aquest augment dels costos laborals en el 0,3% se situaria encara per sota de l'augment del deflactor del PIB segons les primeres estimacions. Aquest comportament ens aproximaria, doncs, a una primera estimació de l'aportació per part de les rendes del treball a la inflació que tot i que podria ser positiva, encara seria molt modesta.

D'altra banda, sabem que la part dels impostos sobre la producció i les importacions que coneixem han augmentat amb major intensitat (per sobre del 7%). Malgrat això, també sabem que la contribució d'aquesta partida és reduïda, atès que no suposa gaire més del 10% del valor del producte. Per tant, si l'aportació del treball es comporta de la manera que s'espera –amb una variació poc important– i al marge d'una aportació dels impostos que podria ser més intensa que de costum, tot apunta a que, per definir un creixement de la inflació del 0,5% l'aportació de l'excedent brut d'explotació també hauria de ser positiva en el conjunt de l'any 2015.

Les darreres dades per a l'any 2015 sembla que apunten a un lleuger increment dels costos laborals unitaris en termes nominals i possiblement a una lleugera disminució en termes reals.

TAULA I.2.T5 Productivitat, costos laborals i preus. Catalunya, 2010-2015

	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15
Productivitat real (per ocupat) ¹	0,8	1,9	1,9	0	0,4
Productivitat nominal (per ocupat) ¹	1,2	2,4	2,4	-0,2	0,9
Productivitat real (per hora) ¹	0,3	2,8	2,2	0,1	
Productivitat nominal (per hora) ¹	0,7	3,3	2,7	-0,2	
Cost laboral nominal per assalariat	0,1	-0,9	1,3	-0,4	
Cost laboral nominal per hora (assalariats)	-0,1	0,1	1,9	-0,5	
Cost laboral per treballador i mes ²	1,2	-0,3	-0,2	-1,7	0,7
Cost laboral hora ²	2	0,2	0,3	-1,7	0,4
Cost salarial ²	0	0,7	0,7	-1,8	1,1
Deflactor del PIB	0,4	0,5	0,5	-0,2	0,5
CLU nominals ^{3 4}	-0,4	-2,7	-0,3	-0,6	
CLU reals ^{3 4}	-0,9	-3,1	-0,7	-0,4	
CLU nominals ³	-0,7	-2,7	-0,6	-0,5	0,3
CLU reals ³	-1,1	-3,2	-1,1	-0,2	-0,2

Unitats: percentatges, taxes de creixement.

(1) Calculat a partir del PIB.

(2) Calculat a partir de les dades de l'ETCL, INE.

(3) La darrera dada, corresponent a l'any 2014, ha estat calculada amb les dades de costos laborals de l'ETCL.

(4) Calculats a partir del cost laboral i productivitat per hora efectivament treballada.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades estimades de la CRE, de l'ETCL, i l'IPC de l'INE (les darreres dades són en alguns casos primeres estimacions). Dades elaborades a partir de les estimacions de la CRE en base 2010.

3. LES INFRASTRUCTURES DE TRANSPORT A CATALUNYA

La inversió pressupostada en infraestructures de transport ha augmentat el 20,8% l'any 2015 gràcies a l'augment de la inversió en ferrocarrils (+49,4%). Tant la inversió pressupostada per l'Estat (+21,0%) com per la Generalitat (20,5%) presenten creixements similars. Tot i que ambdues administracions incrementen la inversió pressupostada en ferrocarril (més la Generalitat que l'Estat), l'Estat també incrementa el pressupost per carreteres, mentre que la Generalitat el disminueix.

Tots els modes de transport han incrementat el nombre d'usuaris l'any 2015. Així, els principals augments s'han produït als ports i a la carretera i han estat més modestos als aeroports i als trens, especialment en aquest últim. Pel que fa al transport de mercaderies, l'augment més destacat es registra a la carretera i als aeroports, amb un creixement moderat del volum transportat als ports. L'evolució del transport de mercaderies per via ferroviària es desconeix per la inexistència de dades.

3.1. LA INVERSIÓ EN INFRASTRUCTURES DE TRANSPORT

La inversió pressupostada en infraestructures de transport ha augmentat el 20,8% l'any 2015. Aquest increment ha estat possible pels increments en la inversió pressupostada en ferrocarrils (+49,4%) i aeroports (+10,8%). En canvi, tant la despesa en carreteres (-12,1%) com en ports (-7,9%) ha disminuït. Així, el pes del ferrocarril en la distribució d'aquesta inversió s'ha incrementat en 12,0pp i ha consolidat la seva posició capdavantera amb el 62,7% del total.

TAULA I.3.T1 Inversió pressupostada, segons organisme inversor i tipus d'infraestructura de transport. Catalunya, 2014-2015

ESTAT	2014	Pes (%)	2015	Pes (%)	Var. 2014-2015 (%)	Var. 2014-2015 (pp)
Carreteres	140	17,8	174*	18,3	24,4	0,5
Ferrocarrils	426	54,3	563	59,3	32,0	4,9
Ports	153	19,5	140	14,7	-8,6	-4,8
Aeroports	65	8,3	72	7,6	11,0	-0,7
Total	785	100,0	950	100,0	21,0	0,0
GENERALITAT	2014	Pes (%)	2015	Pes (%)	Var. 2014-2015 (%)	Var. 2014-2015 (pp)
Carreteres	254	53,9	172	30,4	-32,2	-23,6
Ferrocarrils	210	44,6	388	68,4	84,6	23,7
Ports	6	1,3	7	1,1	10,2	-0,1
Aeroports	1	0,2	1	0,1	0,0	0,0
Total	471	100,0	568	100,0	20,5	0,0
ESTAT I GENERALITAT	2014	Pes (%)	2015	Pes (%)	Var. 2014-2015 (%)	Var. 2014-2015 (pp)
Carreteres	394	31,4	347	22,8	-12,1	-8,5
Ferrocarrils	637	50,7	951	62,7	49,4	12,0
Ports	159	12,7	146	9,6	-7,9	-3,0
Aeroports	66	5,3	73	4,8	10,8	-0,4
Total	1.256	100,0	1.518	100,0	20,8	0,0

Unitats: milions d'euros, percentatges i punts percentuals.

(*) Segons la memòria explicativa dels pressupostos de la Generalitat per al 2016, aquest import pujaria fins a 181 milions d'euros.

Font: pressupostos generals de l'Estat 2014 i 2015 i Memòria explicativa dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2015.

La inversió pressupostada per l'Estat s'ha incrementat un 21,0% respecte a 2014. Aquest s'explica tant pel creixement de la inversió en ferrocarrils (+32,0%) com en carreteres (+24,4%), mentre que

l'augment en aeroports ha estat més modest (+11,0%) i en ports la inversió ha disminuït (-8,6%). Així, la inversió ferroviària ha concentrat el 59,3% de la pressupostada, 4,9pp més que l'any 2014.

La inversió pressupostada ha crescut fruit de l'augment de la inversió en ferrocarril.

La inversió de la Generalitat de Catalunya ha augmentat el 20,5% fruit del creixement de la inversió en ferrocarrils (+84,6%). En canvi, la inversió en carreteres ha disminuït força (-32,2%). Això ha incrementat el pes de la inversió ferroviària fins al 68,4%, 23,7pp més que l'any 2014, mentre que el de la inversió viària ha retrocedit 23,6pp fins al 30,4%.

Cal tenir en compte la inversió real finançada al marge del pressupost amb sistemes específics de finançament per part de la Generalitat de Catalunya. Així, l'any 2015 només s'han comptabilitzat 4,1 milions d'euros per a la construcció de la línia 9 del metro de Barcelona mitjançant el mètode alemany.

No es disposa d'informació sobre inversió liquidada a Catalunya en infraestructures de transport per part de l'Estat l'any 2014. Pel que fa a la inversió liquidada per part de la Generalitat de Catalunya l'any 2014, aquesta va augmentar un 6,7% respecte al 2013 i va representar el 82,3% de la inversió pressupostada l'any 2014. Aquest creixement es va produir fruit de l'increment de la inversió en ferrocarrils (31,8%) i malgrat el descens de la inversió liquidada en carreteres (-22,1%). Això fa que el pes de la inversió ferroviària sobre la inversió liquidada augmenti (+12,1pp), en detriment del pes de la inversió viària (-12,9pp).

TAULA I.3.T2 Inversió liquidada per la Generalitat de Catalunya⁽¹⁾, segons tipus d'infraestructura de transport. Catalunya, 2013-2014

	2013	Pes (%)	2014	Pes (%)	Var. 2013-2014 (%)	Var. 2013-2014 (pp)
Carreteres	174	47,9	136	35,0	-22,1	-12,9
Ferrocarrils	187	51,3	246	63,4	31,8	12,1
Ports	2	0,6	5	1,4	154,2	0,8
Aeroports	1	0,2	1	0,2	21,9	0,0
Total	364	100,0	388	100,0	6,7	0,0

Unitats: milions d'euros i percentatges.

(1) A l'Anuari estadístic del Ministeri de Foment s'ha deixat de publicar la inversió liquidada, motiu pel qual no es disposa de dades desagregades d'inversió en funció del mode de transport i comunitat autònoma per part de l'Estat. Tampoc l'Informe econòmic i financer dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya proporciona aquesta informació.

Font: Informe econòmic i financer dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya 2016.

En canvi, si que hi ha disponibles algunes dades d'inversió liquidada per part de l'Estat l'any 2015, tot i que aquestes no es poden desagregar del tot per programes⁷³. Així, el Ministeri de Foment ha invertit a Catalunya 130,9 M€ (100,6% del total pressupostat). SEITSA, que inverteix tant en carreteres com en ferrocarril, ha executat 120,3 M€ (el 165,1% del pressupostat), mentre que ADIF Alta Velocitat, centrada en inversió ferroviària en AVE, n'ha invertit 197,6 M€ (65,7%). ADIF, que inverteix en ferrocarril convencional, n'ha liquidat 31,7 M€ (26,8%) i RENFE-Operadora, l'altre inversor ferroviari, n'ha invertit 5,9 M€ (5,1%). Puertos del Estado ha executat 59,5 M€ (42,5%) i ENAIRE, centrada en aeroports, 9,9 M€ (13,7%). Així doncs, en inversió liquidada, tant la ferroviària que no és AVE (ADIF i RENFE-Operadora), com la inversió aeroportuària (ENAIRE) i en menor mesura la portuària (Puertos del Estado) s'han quedat lluny de la inversió pressupostada per l'Estat. En canvi, en inversió viària (Ministeri de Foment i SEITSA) si que s'han assolit els valors pressupostats.

⁷³ Les dades del Ministeri de Foment inclouen les direccions generals de Carreteres i de Ferrocarrils, mentre que les de SEITSA inclouen tant projectes viaris com ferroviaris.

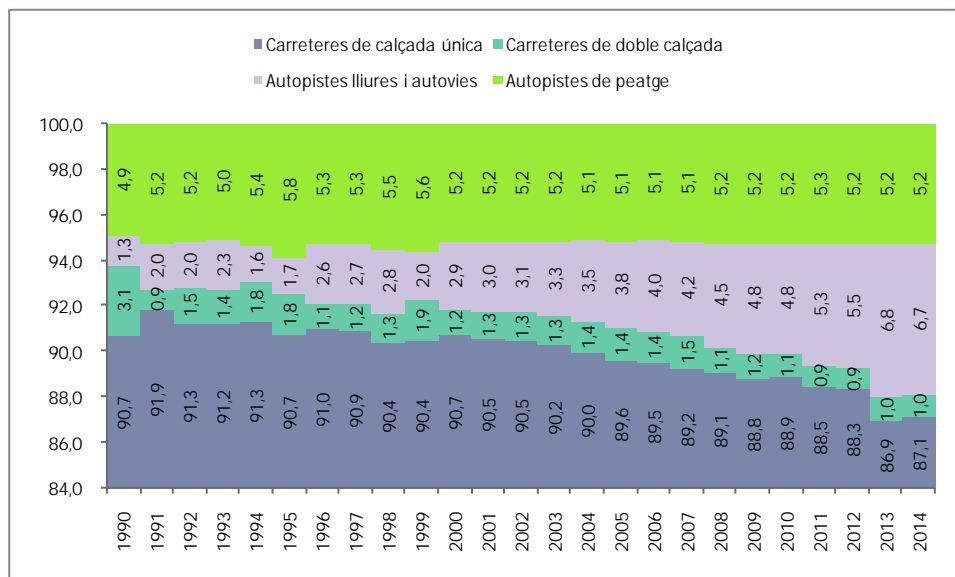

3.1.1. CARRETERES

Els quilòmetres de carretera a Catalunya han oscil·lat al voltant dels 12.000 des de finals de la dècada de 1990, sense increments importants a la xarxa. Des de llavors, el fet més destacat ha estat la substitució de carreteres de calçada única per autopistes lliures o vies de doble calçada. Així, aquestes últimes han passat de representar 372 quilòmetres l'any 2002 (3,1% del total) a 805 l'any 2014 (6,7%).

La tendència els darrers anys ha estat construir autopistes lliures o vies de doble calçada.

GRÀFIC I.3.G1 Quilòmetres de carreteres, segons tipologia. Catalunya, 1990-2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Territori i Sostenibilitat.

L'Estat ha pressupostat 174 milions d'euros en inversions en carreteres l'any 2015, un 24,4% més que l'any 2014. D'aquests, 87 milions s'han destinat a noves carreteres (40,2% més que l'any anterior), 42 a conservació de carreteres ja existents (-5,1%) i 46 a SEITTSA (+33,9%). Així doncs, la conservació ha perdut pes en benefici de les noves construccions.

TAULA I.3.T3 Inversió pressupostada per l'Estat en carreteres. Catalunya, 2014-2015

	2014	Pes (%)	2015	Pes (%)	Var. 2014-2015 (%)	Var. 2014-2015 (pp)
DGC-Noves carreteres	62	44,3	87	49,9	40,2	5,6
DGC-Conservació	44	31,4	42	24,0	-5,1	-7,5
SEITTSA	34	24,3	46	26,1	33,9	1,8
Total	140	100,0	174	100,0	24,4	0,0

Unitats: milions d'euros, percentatges i punts percentuals.

Font: pressupostos generals de l'Estat 2014 i 2015.

Entre els principals projectes pressupostats per l'Estat destaquen la variant de la N-340 a Vallirana (18,0 M€), el tram de l'A-14 entre Lleida i Rosselló (17,1 M€), el tram de la B-40 entre Olesa de Montserrat i Viladecavalls (12,0 M€) o l'accés al Port de Barcelona des del cinturó litoral (10,0 M€). També són de certa importància algunes obres pressupostades a l'A-2 en diferents trams, com per exemple la connexió del Baix Llobregat amb l'AP-7 (10,1 M€) o el tram de Sils a Maçanet de la Selva (6,8 M€). Així mateix, sobresurten la connexió del litoral amb la C-32 a la província de Barcelona (13,0 M€) o el tram del Morell i la variant de Valls a l'A-27 (19,6 M€).

L'obra més destacada que ha dut a terme la Generalitat de Catalunya en matèria viària ha estat el vial del port i l'aeroport de Barcelona amb 31,9 milions d'euros.

3.1.2. FERROCARRILS

La longitud de la xarxa ferroviària catalana era de 2.005 quilòmetres l'any 2014, dels quals 1.612 pertanyien a ADIF (374 d'alta velocitat), 291 a FGC i 102 a TMB.

La inversió pressupostada en infraestructures per l'Estat ha estat un 32,0% superior a l'any anterior, amb 563 milions d'euros. Aquest increment s'explica per l'augment de la inversió de RENFE-Operadora, que passa de 8 a 115 milions d'euros. També la inversió d'ADIF creix, tot i que amb percentatges més modestos (+3,7%), així com també ho fa la de SEITSA (+328,0%).

TAULA I.3.T4 Inversió pressupostada per l'Estat en ferrocarrils. Catalunya, 2014-2015

	2014	Pes (%)	2015	Pes (%)	Var. 2014-2015 (%)	Var. 2014-2015 (pp)
DGF	8	1,8	1	0,2	-82,0	-1,6
ADIF	404	94,8	419	74,5	3,7	-20,3
SEITSA	6	1,5	27	4,9	328,0	3,4
RENFE-Operadora	8	1,9	115	20,4	1.317,4	18,5
Total	426	100,0	563	100,0	32,0	0,0

Unitats: milions d'euros, percentatges i punts percentuals.
Font: pressupostos generals de l'Estat 2014 i 2015.

Entre les inversions ferroviàries de l'Estat sobresurt l'alta velocitat entre Vandellós i Tarragona, juntament amb l'adaptació d'ample internacional del corredor mediterrani.

Entre les principals inversions ferroviàries pressupostades per l'Estat sobresurt el tram d'alta velocitat de Vandellós a Tarragona (188,3 M€) juntament amb l'adaptació d'ample internacional del corredor mediterrani (114,8 M€ a la província de Tarragona i 31,0 M€ a la província de Barcelona) per part d'ADIF. La mateixa ADIF també ha pressupostat 10,0M€ en l'adaptació a l'ample internacional dels accessos al Port de Barcelona, així com 30,6 M€ en actuacions a les rodalies de Barcelona. A aquests últims cal sumar-hi els 30,7 milions que RENFE-Operadora ha pressupostat invertir a les estacions de rodalies.

Entre les finançades per la Generalitat, sobresurten el perllongament de la línia de FGC a Sabadell i la línia 9 del metro de Barcelona.

La Generalitat també ha pressupostat obres destacades, com ara el perllongament de la línia de FGC a Sabadell (179,2 M€), les inversions de la línia 9 del metro de Barcelona (115,1 M€) o el perllongament de la línia de FGC a Terrassa (25,5 M€).

3.1.3. PORTS

El sistema portuari català compta amb dos dels ports més grans de la península (Barcelona i Tarragona) gestionats per Puertos del Estado, i un conjunt de ports gestionats per Ports de la Generalitat. El descens en inversió pressupostada en infraestructures portuàries per part de l'Estat (-8,6%) ha estat més intens al port de Barcelona (-10,8%) que al de Tarragona (-1,1%), tot i que el primer segueix concentrant el 75,3% d'aquesta inversió.

TAULA I.3.T5 Inversió pressupostada per l'Estat en ports. Catalunya, 2014-2015

	2014	Pes (%)	2015	Pes (%)	Var. 2014-2015 (%)	Var. 2014-2015 (pp)
BCN	118	77,1	105	75,3	-10,8	-1,9
TGN	35	22,9	35	24,7	-1,1	1,9
Total	153	100,0	140	100,0	-8,6	0,0

Unitats: milions d'euros, percentatges i punts percentuals.
Font: pressupostos generals de l'Estat 2014 i 2015.

La part més important de la inversió al port de Barcelona se l'emporta l'ampliació sud (42,1 M€), mentre que a Tarragona la inversió més destacada es concentra en les actuacions ferroviàries (17,6 M€).

3.1.4. AEROPORTS

El sistema aeroportuari català consta d'un gran aeroport continental (Barcelona-El Prat) i tres aeroports comercials, dos dels quals (Girona i Reus) són gestionats per AENA⁷⁴, que també n'és la propietària, mentre que el tercer (Lleida-Alguaire) el gestiona la propietària de l'aeroport: Aeroports de Catalunya.

La inversió aeroportuària ha augmentat un 11,0% l'any 2015 gràcies a l'increment de la inversió a l'aeroport de Barcelona (+8,5%), que ha concentrat el 91,7% de la inversió de l'Estat (-2,0pp)⁷⁵. A Girona la inversió ha augmentat un 138,1%, mentre que a Reus ha disminuït un 23,8%, tot i que en ambdós casos es tracta d'importos baixos per comparació a la inversió a l'aeroport de Barcelona.

TAULA I.3.T6 Inversió pressupostada per l'Estat en aeroports. Catalunya, 2014-2015

	2014	Pes (%)	2015	Pes (%)	Var. 2014-2015 (%)	Var. 2014-2015 (pp)
BCN ⁽¹⁾	61	93,7	66	91,7	8,5	-2,0
GIR	2	2,8	4	5,9	138,1	3,2
REUS	2	3,5	2	2,4	-23,8	-1,1
Total	65	100,0	72	100,0	11,0	0,0

Unitats: milions d'euros, percentatges i punts percentuals.
(1) Inclou inversió pressupostada a Sabadell.
Font: pressupostos generals de l'Estat 2014 i 2015.

La principal actuació a l'aeroport de Barcelona ha estat en seguretat operativa (29,7 M€), sense que hi hagi inversions destacades a Girona i Reus.

3.2. EL SERVEI DE LES INFRAESTRUCTURES DE TRANSPORT

3.2.1. CARRETERES

L'ús de les autopistes de peatge gestionades per l'Estat a Catalunya⁷⁶, mesurades amb la intensitat mitjana diària (IMD)⁷⁷ de circulació de vehicles, ha augmentat el 6,5% durant l'any 2015. Aquest increment consolida el de l'any 2014, després d'un període de 6 anys de descensos (2008-2013), i és similar al registrat al conjunt d'Espanya (+6,4%).

La IMD de circulació de vehicles ha augmentat un 6,5% l'any 2015...

⁷⁴ AENA és propietat d'ENAIRE en un 51,0%.

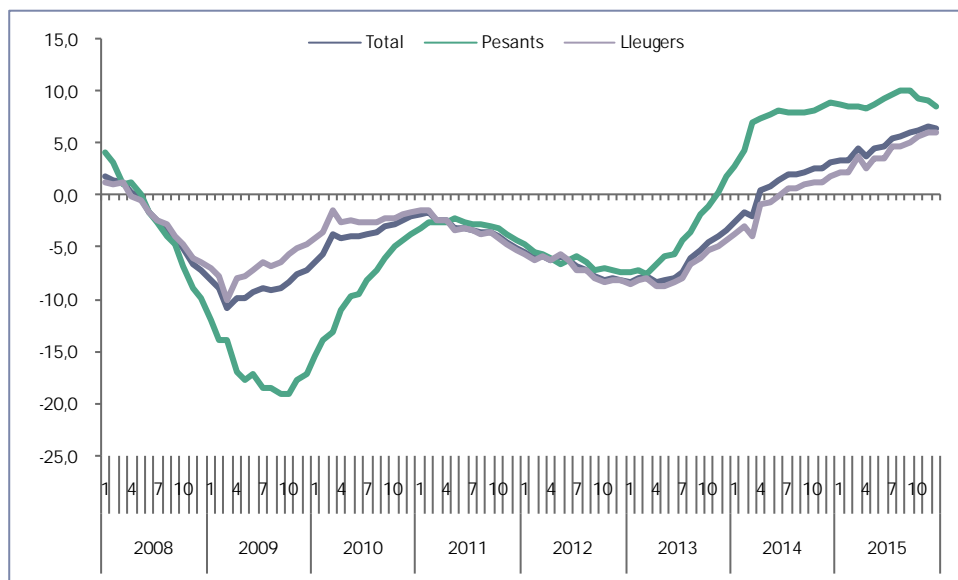
⁷⁵ La inversió d'ENAIRE a la província de Barcelona inclou algunes actuacions a Sabadell.

⁷⁶ D'aquestes, n'hi ha algunes que circulen de forma íntegra per territori català, mentre que d'altres només ho fan parcialment. És el cas de l'AP-7 entre València i Tarragona, que inclou un tram de 135 km entre València i els límits de Catalunya, o l'AP-2 entre Saragossa i La Bisbal del Penedès, que inclou un tram de 80km entre Saragossa i el perímetre de Catalunya.

⁷⁷ Vehicles al dia.

L'augment a Catalunya ha estat més intens entre els vehicles pesants (+8,4%) que entre els vehicles lleugers (+6,0%). Així, els vehicles pesants representen el 20,2% del trànsit a les autopistes de peatge (0,4pp més que l'any 2014), un pes similar als valors previs a la crisi econòmica i molt superior al que es registra a Espanya (14,0%).

GRÀFIC I.3.G2 Intensitat mitjana diària (IMD) de les autopistes de peatge AP-2 i AP-7. Variació anual. Catalunya, 2008-2015

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Butlletí estadístic del Ministeri de Foment.

Per trams, on més ha augmentat la IMD ha estat al de València a Tarragona (+9,7) i de Saragossa al peatge del Mediterrani (+9,2%). El tram de Tarragona a Barcelona ha crescut força (+6,3%), mentre que els trams que han registrat uns menors increments són el de Montmeló a la Jonquera (+5,3%) i el de Montmeló al Papiol (+3,2%).

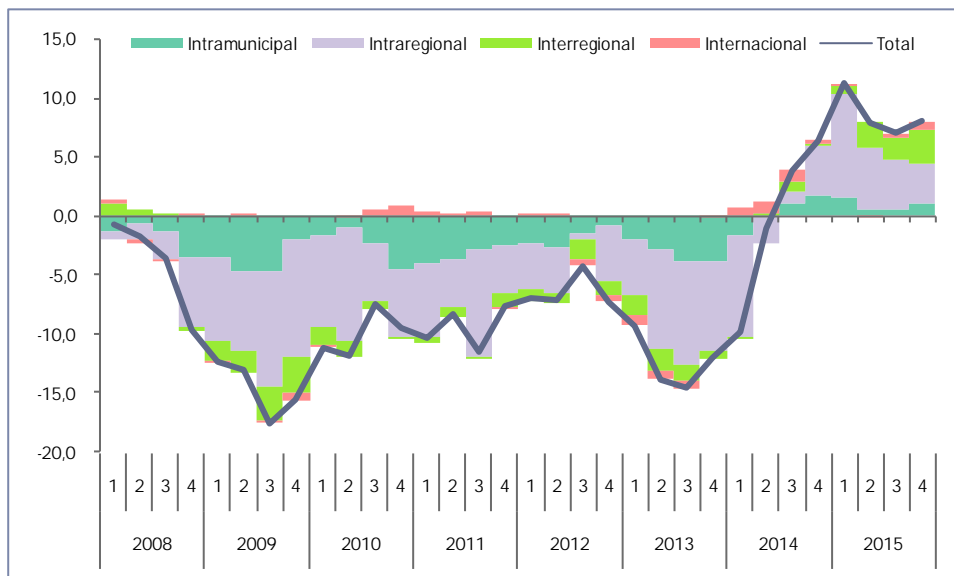
Així mateix, el transport col·lectiu per carretera s'ha incrementat un 2,8% fins als 342,4 milions d'usuaris l'any 2015 a la Regió Metropolitana de Barcelona (RMB) segons dades de l'Autoritat del Transport Metropolità (ATM).

mentre que el transport de mercaderies per carretera ho ha fet un 7,9%.

El transport de mercaderies per carretera a Catalunya ha augmentat el 7,9% l'any 2015 i ha consolidat la tendència observada durant l'última meitat de l'any 2014. Així, s'han transportat 237,6 milions de tones⁷⁸, fruit de l'increment de les tones transportades en desplaçaments intraregionals (+5,7%), inter-regionals (+11,2%) i, en menor mesura, desplaçaments intramunicipals (+11,2%) i internacionals (+9,1%).

⁷⁸ No s'hi inclou el trànsit de pas.

GRÀFIC I.3.G3 Transport interior de mercaderies (tones) per carretera⁽¹⁾, per tipus de desplaçament. Variació anual. Catalunya 2008-2015

Unitats: percentatges.

(1) Només inclou camions amb capacitat de càrrega superior a 3,5 tones.

Font: elaboració pròpia a partir del Butlletí estadístic del Ministeri de Foment.

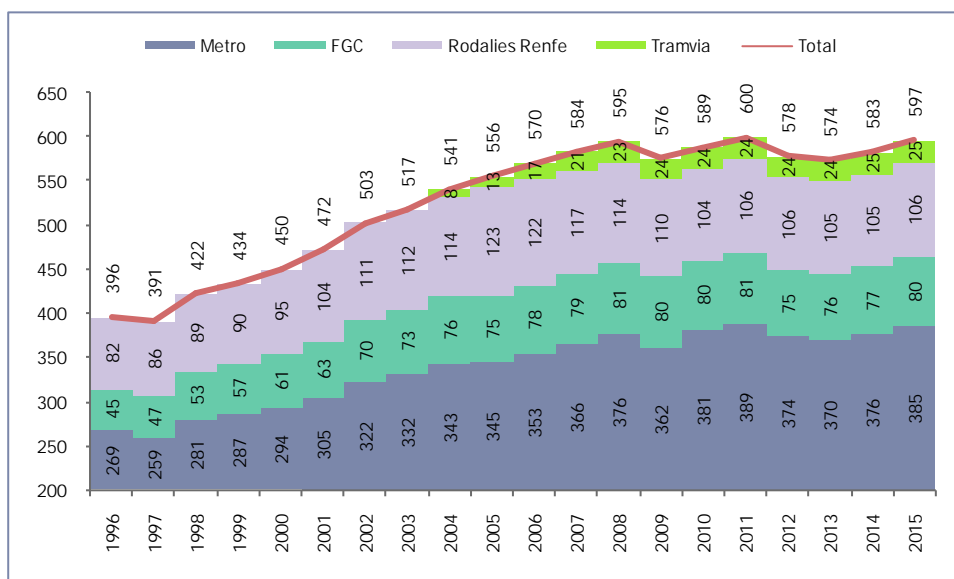
Aquest creixement és superior al que es produeix a Espanya (+6,2%), on Catalunya concentra el 18,9% de les mercaderies transportades (0,3pp més que l'any 2014).

3.2.2. FERROCARRILS

El gruix de desplaçaments en mode ferroviari que es duen a terme a Catalunya té lloc a la Regió Metropolitana de Barcelona (RMB). Després d'uns anys de fort creixement en l'ús del transport ferroviari a la RMB, aquest es va estancar al voltant dels 600 milions de desplaçaments l'any 2008. En aquest sentit, l'any 2015 s'han assolit els 596,5 milions de viatges (2,4% més que l'any anterior). Així, el volum de desplaçaments ha augmentat en tots els modes: un 2,5% al metro fins als 385,0 milions de viatges, un 1,2% a rodalies RENFE fins als 106,4 milions, un 3,2% als FGC fins als 79,7 milions i un 3,8% al tramvia fins als 25,4 milions.

El transport de viatgers per ferrocarril ha crescut un 2,4%.

GRÀFIC I.3.G4 Desplaçaments en ferrocarril, segons companyia. Regió Metropolitana de Barcelona, 1996-2015

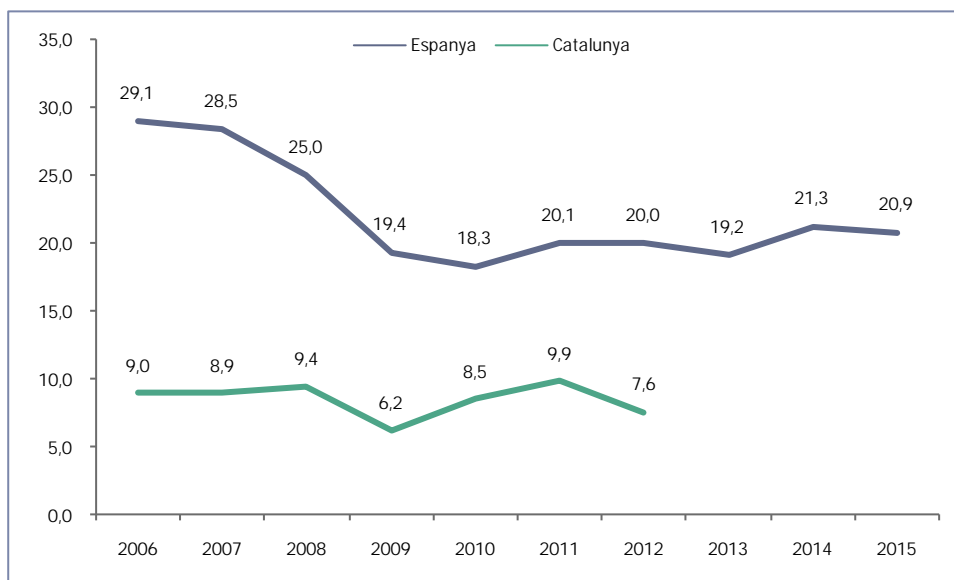

Unitats: milions d'usuaris.

Font: elaboració pròpia a partir de TransMet Xifres (ATM).

El volum de mercaderies transportades per ferrocarril a Catalunya es va deixar de publicar l'any 2013. Així, l'única referència de la qual es disposa per analitzar-ne l'evolució és el volum transportat a Espanya, que ha retrocedit lleugerament respecte al de 2014.

GRÀFIC I.3.G5 Tones transportades en ferrocarril. Catalunya i Espanya, 2006-2015

Unitats: milions de tones.

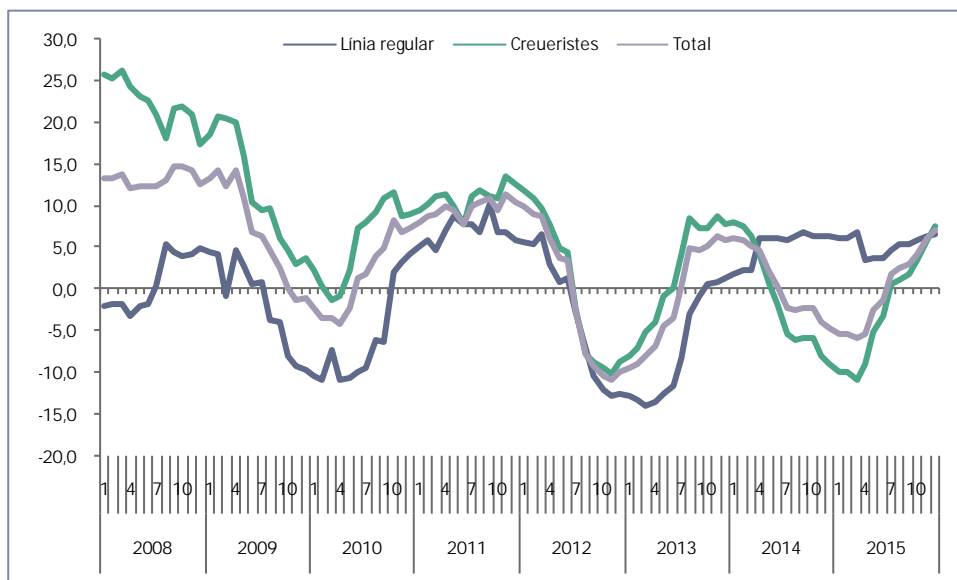
Font: elaboració pròpia a partir del *Butlletí mensual d'estadística* (INE) i l'*Anuari estadístic de Catalunya* (Idescat).

3.2.3. PORTS

El nombre de passatgers al port de Barcelona s'ha incrementat el 7,2% l'any 2015 fins als 3,7 milions d'usuaris. Aquest creixement s'ha produït tant entre els passatgers de línia regular (+6,6%) com entre els creueristes (+7,4%), que s'han distribuït en un 31,5% i un 68,5%, respectivament, el que equival a

1,2 i 2,5 milions d'usuaris. Això fa que el port de Barcelona es mantingui com el quart port d'Espanya en transport de passatgers: el primer en nombre de creueristes i el sisè en passatgers de línia regular.⁷⁹

GRÀFIC I.3.G6 Passatgers transportats per via marítima. Variació anual. Port de Barcelona, 2008-2015

Unitats: percentatges.

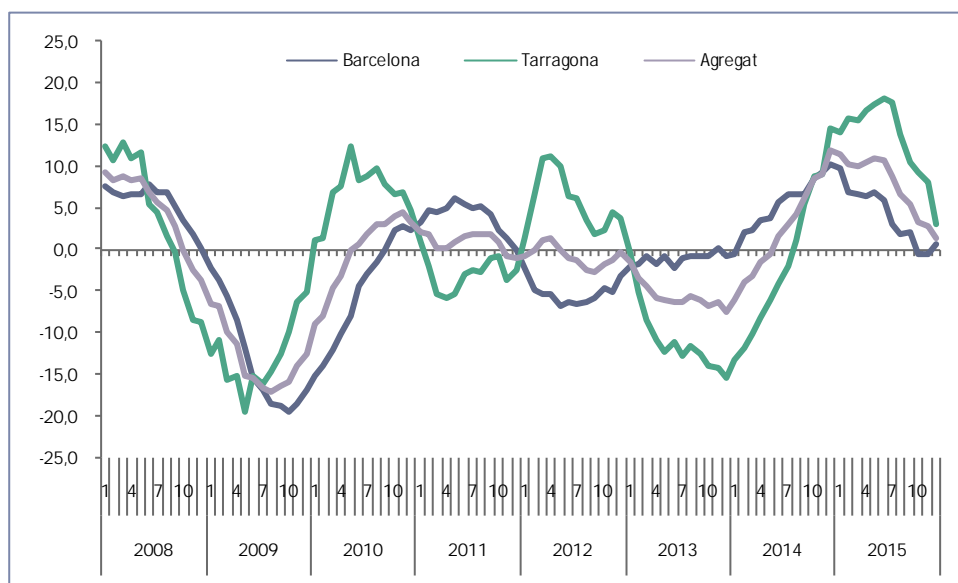
Font: elaboració pròpia a partir del Butlletí estadístic del Ministeri de Foment i Ports de l'Estat.

El nombre de passatgers al port de Barcelona ha crescut el 7,2%, i les mercaderies transportades als principals ports catalans l'1,5%.

Les mercaderies transportades als ports catalans han augmentat l'1,5%, amb increments tant al port de Barcelona (+0,5%) com al de Tarragona (+3,0%), concentrats a principis d'any. Això fa que el volum transportat se situï en 79,3 milions de tones transportades: 58,4% el port de Barcelona i 41,6% el de Tarragona.

⁷⁹ El port de Barcelona concentra el 12,4% del transport de passatgers a Espanya (0,6pp més que l'any 2014), el 30,1% dels creueristes (0,5pp menys que l'any anterior) i el 5,4% dels passatgers de línia regular (0,5pp més que el 2014). Així mateix, a Espanya l'any 2015 ha crescut el nombre de creueristes (+9,4%), però ha disminuït el nombre de passatgers de línia regular (-0,5%), amb un increment global del 2,1%.

GRÀFIC I.3.G7 Tones transportades per via marítima. Variació anual. Ports de Barcelona i Tarragona, 2008-2015

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Butlletí estadístic del Ministeri de Foment.

Al port de Barcelona, especialitzat en transport de mercaderies en general (62,5% del volum transportat l'any 2015), aquestes han augmentat un 5,3%, mentre que el transport a granel ha caigut un 7,6%. Així, entre les primeres, ha crescut tant el transport de mercaderies en contenidors (+3,8%) com per via convencional (+7,8%), mentre que entre les segones el descens s'ha produït tant en granel líquid (-8,5%) com sòlid (-5,2%).

En canvi, al port de Tarragona, molt especialitzat en el granel (93,0% del total transportat l'any 2015), aquest ha crescut un 4,9%, mentre que el transport de mercaderies en general ha retrocedit un 15,9%. L'increment de transport a granel s'ha produït exclusivament entre els líquids (+14,8%), amb un descens molt acusat en el granel sòlid (-14,6%). Quelcom similar ha succeït en el transport de mercaderies en general, on el descens s'ha concentrat a les transportades en contenidors (-42,0%), mentre que el transport per via convencional ha augmentat (+23,7%).

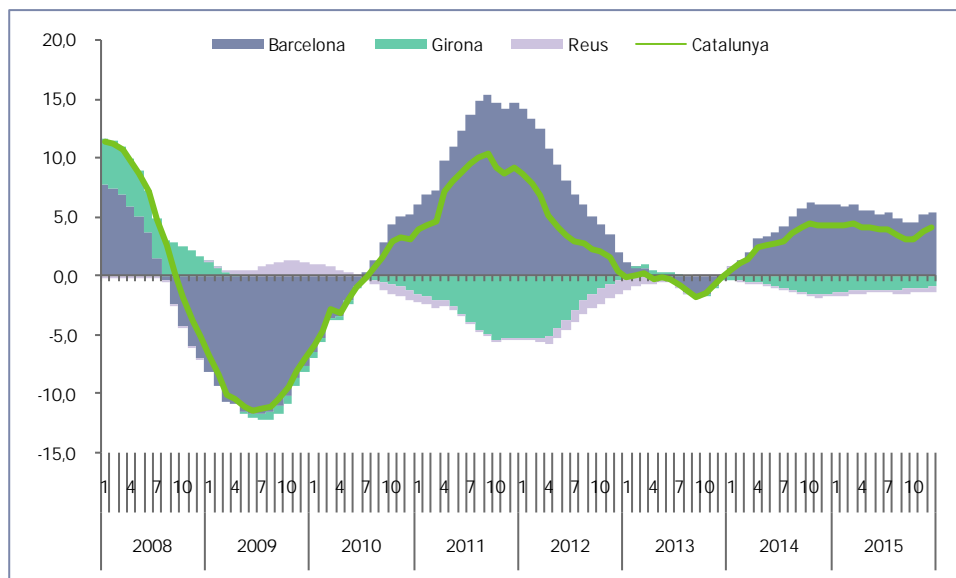
3.2.4. AEROPORTS

El trànsit als aeroports catalans ha augmentat el 4,0% respecte a l'any 2014 i ha situat el nombre d'usuaris en 42,2 milions. Aquest creixement, però, ha estat desigual, amb un increment del 5,7% a l'aeroport de Barcelona que el situa en 39,7 milions de passatgers i decreixements del 17,8% i 17,1% a Girona i Reus, respectivament, que fan que el nombre d'usuaris en aquests aeroports baixi fins a 1,8 i 0,7 milions.

El trànsit als aeroports catalans ha augmentat el 4,0%.

GRÀFIC I.3.G8 Nombre de passatgers als aeroports comercials. Variació anual. Catalunya, 2008-2015

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir d'AENA.

L'increment de passatgers de l'aeroport de Barcelona se situa lleugerament per sota dels increments al conjunt d'Espanya, on el nombre de passatgers ha augmentat un 5,9%, si bé es troba lluny de l'augment registrat a l'Aeroport de Madrid, on el nombre d'usuaris ha augmentat un 11,9% fins als 46,8 milions. Això fa que el pes dels aeroports catalans sobre el conjunt d'aeroports espanyols se situï al 20,3% (0,4pp menys que l'any 2014). A escala mundial el creixement als 30 aeroports amb més passatgers (+5,6%) ha estat similar al creixement experimentat a l'aeroport de Barcelona.

El creixement ha estat més intens en els vols intercontinentals.

Si s'analitza l'origen i destinació dels passatgers que han passat per aeroports catalans, s'observa que els que ho feien en vols intercontinentals han augmentat un 12,1%, els internacionals dins del continent europeu han crescut un 3,4% i els passatgers en vols nacionals s'han incrementat un 2,7%. Això fa que els usuaris en vols intercontinentals guanyin pes (+0,7pp) sobre la resta (-0,4pp i -0,3pp, respectivament, en vols internacionals continentals i vols nacionals).

A escala intercontinental, els principals territoris connectats amb l'aeroport de Barcelona han experimentat creixements de dos dígits (17,7% l'Àsia Occidental⁸⁰, 10,1% l'Amèrica del Nord⁸¹ o 22,5% l'Amèrica del Sud⁸²), amb l'excepció de l'Àfrica del Nord⁸³, que ha registrat un creixement més modest (+5,3%), mentre que a la resta de territoris el nombre de passatgers ha disminuït (-6,1%).

Pel que fa al nombre de passatgers en vols europeus internacionals, destaquen els increments d'Itàlia (+12,5%), França (+7,7%), Suïssa (+10,4%) i Portugal (+7,9%), en un context d'increment generalitzat. A l'altre extrem se situa Rússia, amb un descens del nombre de passatgers del 40,4%.

⁸⁰ L'increment del nombre d'usuaris amb origen o destinació a l'Àsia Occidental s'explica pel creixement de passatgers a Emirats Àrabs Units (+37,3% i 441 milers de persones), Turquia (+14,1% i 529 milers de persones) i Qatar (+27,8% i 298 milers de persones), mentre que Israel presenta increments més moderats (+0,6% i 382 milers de persones).

⁸¹ Fruit de l'increment del nombre de passatgers amb origen o destinació al Canadà (+40,3% i 180 milers de passatgers), sent més moderat el creixement del nombre d'usuaris a Estats Units (+4,9% i 771 mil passatgers).

⁸² Aquest augment es deu a l'increment del nombre de passatgers amb origen o destinació a Colòmbia (+66,4% i 159 milers de passatgers).

⁸³ El creixement de l'Àfrica del Nord s'explica per l'augment de passatgers del Marroc (+4,6% i 598 milers d'usuaris) i, en menor mesura, Algèria (+8,1% i 186 milers de passatgers).

TAULA I.3.T7 Passatgers als aeroports comercials, per regió de destinació/origen. Catalunya, 2015

	Passatgers	Var. 2014-2015 (%)	Pes (%)	Var. 2014-2015 (pp)
Intercontinentals	4.065	12,1	9,6	0,7
- Àsia Occidental	1.693	17,7	41,7	2,0
- Amèrica del Nord	952	10,1	23,4	-0,4
- Àfrica del Nord	894	5,3	22,0	-1,4
- Amèrica del Sud	342	22,5	8,4	0,7
- Altres	184	-6,1	4,5	-0,9
Continents internacionals	27.432	3,4	65,0	-0,4
- Regne Unit	4.852	3,1	17,7	-0,1
- Itàlia	4.083	12,5	14,9	1,2
- Alemanya	3.868	1,9	14,1	-0,2
- França	3.421	7,7	12,5	0,5
- Holanda	1.712	0,9	6,2	-0,2
- Suïssa	1.460	10,4	5,3	0,3
- Bèlgica	1.125	3,1	4,1	0,0
- Portugal	964	7,9	3,5	0,1
- Rússia	884	-40,4	3,2	-2,4
- Resta d'Europa	5.063	7,1	18,5	0,6
Nacionals	10.679	2,7	25,3	-0,3
Total	42.176	4,0	100,0	0,0

Unitats: milers de passatgers, percentatges i punts percentuals.

Font: elaboració pròpia a partir de dades d'AENA.

En referència a les principals companyies que operen a l'aeroport de Barcelona, tant Vueling (+7,5% i 14,7 milions d'usuaris) com Ryanair (+19,7% i 5,7 milions de passatgers) han incrementat de forma notable el nombre de passatgers, fet que contrasta amb els descensos d'altres companyies importants de l'aeroport. Això ha situat les seves quotes de mercat a Barcelona al 37,1% i 14,4%, respectivament, el que representa 0,6pp i 1,7pp més que l'any 2014. Així mateix, l'increment del nombre de passatgers de Ryanair a Barcelona ha tingut com a contrapartida el descens d'aquests als aeroports de Girona (-17,8%) i Reus (-36,5%). Tot i que al primer la companyia ha mantingut la quota de l'aeroport (88,3%), al segon aquesta ha retrocedit força (41,5% i 12,6pp menys que el 2014).

El transport de mercaderies per via aeroportuària ha augmentat un 14,1% al conjunt dels aeroports catalans, amb 117.315 tones transportades, de les quals l'aeroport de Barcelona en concentra gairebé la totalitat (99,9%). Al conjunt d'Espanya el transport de mercaderies ha augmentat un 4,6% fins a les 715.011 tones, el que situa la quota catalana al 16,4% (1,4pp més que l'any 2014). A escala mundial, entre els 30 aeroports amb més càrrega el volum transportat ha crescut un 3,0%, un creixement inferior al de Barcelona.

4. EL SECTOR PÚBLIC

L'increment de la despesa pública fa una contribució positiva al creixement de l'activitat econòmica.

L'acció de les administracions públiques (AP) a Catalunya, ordenada en termes quantitativs, l'exerceixen la Generalitat de Catalunya, amb una despesa no financera executada de 25.564 milions d'€ per al 2015; l'Administració de la Seguretat Social, a través del sistema de pensions i prestacions, amb una despesa executada a Catalunya l'any 2015 de 22.480 milions d'€; les administracions locals, amb una despesa no financera executada de 10.143 milions d'€; i l'Administració general de l'Estat, principalment a través de la inversió estatal, que l'any 2015 té pressupostada una inversió real a Catalunya de 1.059 milions d'€, i la despesa del Servei Públic d'Ocupació Estatal, que l'any 2015 ha significat un import executat de 3.227 milions d'€.

Aquest any, l'agregat d'aquests cinc indicadors de despesa pública s'incrementa el 3,6% en termes nominals, 2,164 milions d'€ més que el 2014. Si bé el seu nivell és un 8,7% inferior al de l'any 2010 en què s'inicia en el conjunt d'Espanya el procés de consolidació fiscal dels seus comptes públics,

Els indicadors de despesa no financera de la Generalitat, les entitats locals, de l'Administració de la Seguretat Social i de la despesa de capital de l'Estat a Catalunya mostren increments que més que compensen la reducció en prestacions d'atur del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

En general es constata un increment de l'agregat de la despesa corrent, de la Generalitat, Administració de la Seguretat Social, entitats locals, i Servei Públic d'Ocupació, que creix el 3,6%, mentre que s'estabilitza l'execució de la despesa de capital agregada de la Generalitat, Administració de la Seguretat Social i entitats locals, i augmenta la inversió pressupostada de l'Estat a Catalunya.

TAULA I.4.T1 Evolució de les despeses no financeres de les administracions públiques de Catalunya. Catalunya, 2009-2015

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Variació 2009-2015	Variació 2014-2015
Sector públic Generalitat de Catalunya (1)	34.069	35.178	32.068	31.274	n.d.	28.808	29.879	-12,3	3,7
Sector públic Generalitat de Catalunya (AGG, OAAA, ICS, SCS, ICASS) depurat de IFL i PAC (2)	29.062	26.461	26.383	23.695	23.032	23.795	25.564	-12,0	7,4
Administració de la Seguretat Social a Catalunya (3)	17.812	18.842	19.540	20.198	21.177	21.886	22.480	26,2	2,7
Entitats locals (4)	12.086	11.363	10.425	9.223	9.056	9.744	10.143	-16,1	4,1
Despeses en inversió real de l'Estat a Catalunya (5)	3.791	3.626	2.548	1.415	1.267	949	1.069	-71,8	12,6
Servei Públic d'Ocupació Estatal a Catalunya	5.675	5.708	5.236	5.311	4.855	3.944	3.227	-43,1	-18,2

Unitats: milions d'€ i percentatges.

(1) Despeses no financeres pressupostades i l'àmbit de consolidació és l'Administració de la Generalitat i el sector públic empresarial.

(2) Despesa no financera executada (obligacions reconegudes) consolidada de l'Administració general de la Generalitat, els organismes autònoms, l'Institut Català de la Salut, el Servei Català de la Salut i l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials depurades de les operacions relatives a la intermediació financera local (IFL) i a les ajudes concedides als agricultors en el marc de la Política Agrícola Comunitària (PAC), en ser les principals operacions que, al costat d'altres, estan incloses en els pressupostos d'algunes comunitats autònomes sense suposar estrictament despesa pròpia seva. En aquestes operacions les comunitats actuen com a meres intermediàries entre el pagador i el receptor dels fons.

(3) Despeses no financeres executades (obligacions reconegudes).

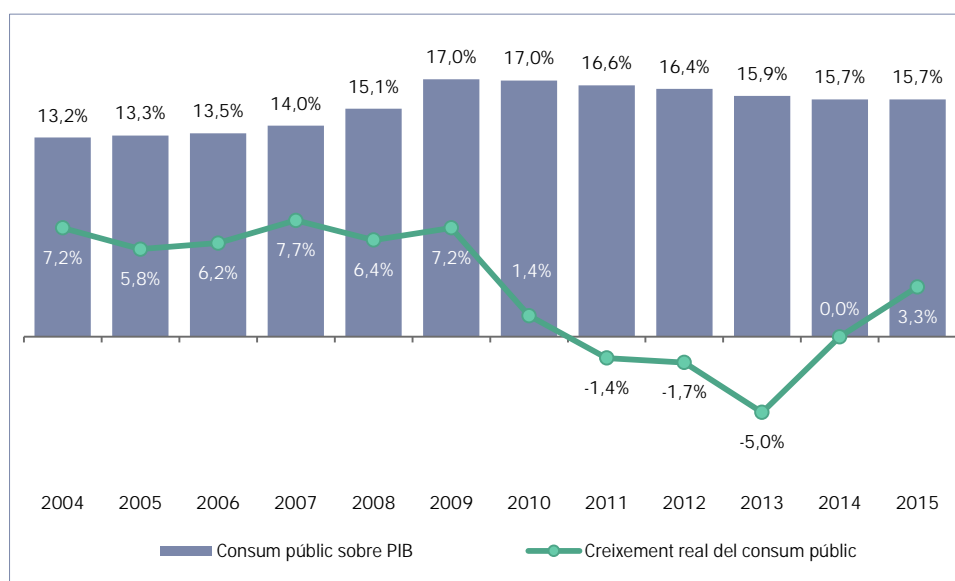
(4) Despeses no financeres executades (obligacions reconegudes) del consolidat de municipis, diputacions, comarques i entitats metropolitanes. Les dades del 2015 s'obtenen aplicant a les del 2014 la taxa de creixement de la despesa executada trimestrals de les entitats locals de Catalunya publicades pel Ministeri d'Hisenda i Administracions públiques.

(5) Despeses en inversió real pressupostades del sector públic administratiu (que inclou la Seguretat Social) i el sector públic empresarial estatal, regionalitzades a Catalunya. No s'inclouen les transferències de capital de l'Estat a Catalunya.

Font: pressupostos de la Generalitat de Catalunya; Ministeri de Treball i Immigració; Ministeri d'Hisenda i Administracions públiques; Departament de Vicepresidència i d'Economia i Hisenda de la Generalitat de Catalunya; i Servei Públic d'Ocupació Estatal.

Per la seva part, el consum públic del conjunt de les AP a Catalunya, amb un valor de 33.737 milions d'€ i un creixement en termes reals del 3,3%, ha fet una contribució positiva de 0,52 punts percentuals al creixement de l'economia catalana. S'estabilitza, així, el seu pes sobre el PIB en el 15,7% l'any 2015.

GRÀFIC I.4.G1 Evolució del consum de les administracions públiques de Catalunya sobre el PIB. Catalunya, 2004-2015

Unitats: pesos i taxes de creixement en percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

4.1. EL SECTOR PÚBLIC DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

El sector públic de la Generalitat de Catalunya, per mitjà de les competències que li atribueix l'Estatut d'autonomia, executa la part més important de la despesa de les diferents administracions públiques a Catalunya.

En els següents epígrafs s'analitza l'execució dels pressupostos en l'àmbit del sector públic administratiu, on es consoliden els ingressos i les despeses de la Generalitat, el Servei Català de la Salut, l'Institut Català de la Salut, l'Institut Català d'Assistència i Serveis Social i les entitats autònomes administratives. Si bé no es consoliden els ingressos i ni les despeses del sector públic empresarial de la Generalitat de Catalunya (entitats de dret públic, societats mercantils, consorcis i fundacions de la Generalitat) si que es considera el seu impacte en el càlcul del dèficit en termes SEC.

Els pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2015, aprovats l'11 de març de 2015, preveien assolir l'objectiu de dèficit del 0,7% fixat pel Consell de Política Fiscal i Financera a les comunitats autònomes el 26 de juny de 2014 i pel Govern de l'Estat el 27 de juny de 2014. Per tant, tenint en compte que l'any 2014 el dèficit en termes SEC de la Generalitat es tanca en 5.406 milions d'€, el 2,74% del PIB català, l'objectiu de dèficit del 0,7% del PIB significava assumir un nou esforç de consolidació fiscal en relació amb l'execució dels pressupostos del 2014, de 3.975,2 milions d'€.

L'evolució dels ingressos i les despeses al llarg de l'any ha posat de manifest la impossibilitat d'assolir aquest objectiu. El fort ajust en la despesa que ha tingut lloc en els darrers cinc anys fa políticament difícil assumir més ajustos per part del Govern de la Generalitat. En aquest sentit, la despesa no financera del sector administratiu de la Generalitat, descomptada la despesa d'interessos i incorporats els ajustos SEC, significa 3.677,8 milions d'€ menys que el 2010, amb una reducció del 13,7%. De fet, l'any 2015 aquesta despesa ha crescut el 2,2%, només compensada per la reducció de la càrrega financera del deute.

Per una altra banda, tot i l'augment dels recursos del model de finançament, tampoc hi ha hagut un increment molt significatiu dels ingressos no financers de la Generalitat, i més tenint en compte la declaració d'inconstitucionalitat d'alguna de les iniciatives legislatives en matèria de tributs propis. En aquest sentit, s'ha de tenir en compte que els ingressos no financers liquidats del sector administratiu de la Generalitat (incorporats els ajustos SEC) també s'han reduït, si bé amb menys intensitat que la despesa, en els darrers cinc anys. S'ha passat de 21.130,7 milions d'€ a 20.355,4 milions d'€ l'any 2015, amb una caiguda de 775,2 milions d'€, el 3,7% menys que el 2010.

Al mes de juliol del 2015, el Consell de Política Fiscal i Financera aprova el Pla economicofinancer 2015-2016 de la CA de Catalunya (PEF), que si bé s'ajustava inicialment a l'objectiu de dèficit per al 2015, en les actualitzacions de l'escenari economicofinancer de la Generalitat publicades en el darrer Informe de seguiment dels plans econòmics i financers del III trimestre del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques ja preveu un tancament de dèficit per al 2015 per a la CA de Catalunya de l'1,4% del PIB. Amb una previsió d'una necessitat de finançament de la Generalitat en termes SEC de 2.915,2 milions d'€, i que implica rebaixar l'esforç de consolidació fins als 2.490,8 milions d'€.

Per assolir aquest objectiu, el Govern de la Generalitat, en el marc del PEF de Catalunya, havia previst un seguit de mesures, tant des del vessant dels ingressos, com també en l'àmbit de la despesa, que significaven un esforç de consolidació de 1,919,0 milions d'€.

Les mesures previstes des del costat dels ingressos havien de permetre augmentar els recursos no financers en 1.527,6 milions d'€, com a conseqüència, fonamentalment, dels ingressos derivats de concessions administratives i l'alienació d'inversions reals, mentre que les mesures de reducció de la despesa haurien de permetre reduir la despesa no financera per valor de 391,4 milions d'€, principalment, com a conseqüència dels menors interessos (1.055,5 milions d'€) del deute associats a la reducció dels tipus d'interès del Fons de Liquiditat Autònom (FLA), en passar de l'1% al 0%. Aquest estalvi permetria més que compensar l'impacte de l'augment de la despesa associat a la recuperació de la paga extraordinària i el retorn dels 44 dies de la paga del 2012.

Finalment, amb les dades provisionals del Ministeri d'Hisenda, el dèficit en termes SEC de la Generalitat de Catalunya, ha estat de 5.532,0 milions d'€, el 2,70% del PIB, desviant-se 2 punts percentuals de l'objectiu aprovat pel PEF.

4.1.1. ELS INGRESSOS EXECUTATS DEL SECTOR PÚBLIC ADMINISTRATIU DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

L'any 2015 la Generalitat de Catalunya, en l'àmbit institucional del sector públic administratiu (SPA), ha obtingut uns recursos de 36.411,0 milions d'€ per finançar tota la seva despesa. Un import que és el 5,1% inferior al de l'any 2014.

Els recursos no financers, de 23.766,1 milions d'€, han augmentat l'1,0% i han guanyat pes dins l'estructura de finançament, fins a representar el 65,3% de tots els ingressos. Tot i així, es mantenen encara gairebé cinc punts per sota del seu pes l'any 2010.

Paral·lelament, els ingressos financers s'han reduït en 2.197,9 milions d'€, el 14,8% menys que el 2014, fins a assolir la xifra de 12.644,9 milions d'€. Aquests s'utilitzen, per una part, per finançar el nou dèficit generat el 2014, de 5.332 milions d'€ i, per una altra, per cobrir el refinançament dels venciments del deute acumulat de la Generalitat de Catalunya. En aquest sentit, davant les dificultats d'accés al crèdit en els mercats, la Generalitat ha recorregut a les fórmules acordades per l'Administració central amb les comunitats autònomes a través, principalment, del Fons de Liquiditat Autonòmic (FLA) i, en menor mesura, del Fons per al Finançament dels Pagaments a Proveïdors.

TAULA I.4.T2 Evolució dels ingressos executats del sector públic administratiu (SPA) de la Generalitat de Catalunya. Catalunya, 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014(1)	2015(1)	2014-2015
Ingressos no financers	24.162,2	22.714,2	23.314,4	23.290,8	23.526,6	23.766,1	1,0
Ingressos corrents	22.909,9	21.940,6	22.745,1	22.549,7	22.631,2	23.257,4	2,8
Cap. 1 Impostos directes	6.158,5	8.482,1	10.156,0	7.778,4	8.247,7	8.343,5	1,2
Cap. 2 Impostos indirectes	5.991,7	8.486,3	10.556,5	8.644,1	9.283,6	9.238,8	-0,5
Cap. 3 Taxes, béns i altres ingressos	827,5	808,8	800,6	798,2	805,7	803,7	-0,2
Cap. 4 Transferències corrents	9.917,1	4.153,5	589,5	5.279,2	4.213,8	4.774,1	13,3
Cap. 5 Ingressos patrimonials	15,2	9,9	642,4	49,8	80,4	97,2	20,9
Ingressos de capital	1.252,3	773,7	569,3	741,1	895,4	508,7	-43,2
Cap. 6 Alienació d'inversions reals	0,3	0,4	20,3	216,4	332,1	3,9	-98,8
Cap. 7 Transferències de capital	1.252,1	773,3	549,0	524,7	563,3	504,8	-10,4
Ingressos financers	9.740,2	12.290,4	12.345,9	15.196,0	14.843,3	12.644,9	-14,8
Cap. 8 Variació d'actius financers	5,2	24,4	71,8	510,5	157,3	149,4	-5,0
Cap. 9 Variació de passius financers	9.735,0	12.266,0	12.274,1	14.685,5	14.686,0	12.495,5	-14,9
Total ingressos	33.902,4	35.004,6	35.660,3	38.486,8	38.369,9	36.411,0	-5,1

Unitats: milions d'€.

(1) Les dades del 2014 i 2015 són provisionals. Provenen de les dades d'execució pressupostària mensual de les CA del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques. Les dades originals estan depurades de les operacions relatives a la intermediació financera local (IFL) i a algunes de les ajudes concedides als agricultors en el marc de la Política Agrícola Comunitària (PAC), per tal de fer-les homogènies amb les dades executades del compte general, s'han sumat a les dades del Ministeri l'import dels ingressos executats per transferències corrents corresponents a la participació de les entitats locals en els tributs de l'Estat, i l'import dels ingressos per transferències de capital associats al FEAGA.

(2) L'ingrés liquidat dels totals dels capítols I, II i IV dels pressupostos del 2013 no són directament comparables amb l'estructura d'ingressos d'aquests capítols per al 2012 ja que l'any 2012 es van dur a terme les liquidacions del model de finançament del 2010 que es va aplicar segons la composició dels recursos de la nova cistella d'impostos.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'execució pressupostària mensual de les CA del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques.

Els recursos no financers de la Generalitat augmenten el 4,3%.

Per fer una anàlisi de l'evolució dels ingressos no financers cal, però, tenir en compte per una part, que 3.535,5 milions d'€ es corresponen a ingressos sobre els quals la Generalitat només actua com a intermediària⁸⁴ i, per una altra, que en la liquidació de l'any 2014 s'han comptabilitzat 688,3 milions d'€ per l'impost sobre dipòsits en entitats de crèdit dels quals només s'han recaptat 2,6 milions d'€, com a conseqüència de la declaració d'inconstitucionalitat dictada pel Tribunal Constitucional arrel del recurs presentat pel Govern central. Aquest fet ha comportat la posterior substitució d'aquest impost per l'impost estatal sobre dipòsits bancaris en els pressupostos del 2015.

Un cop descomptats aquest dos elements, els ingressos no financers disponibles augmenten el 4,3%. Això ha significat disposar de 830,1 milions d'€ més que l'exercici precedent, com a resultat, princi-

⁸⁴ 3.259,3 milions d'€ provenen de transferències corrents de l'Estat per a les entitats locals (ajuntaments i diputacions) i 275,9 milions d'€ són transferències de capital de la UE associades al Fons Europeu Agrícola de Garantia (FEAGA).

palment, de l'increment dels recursos del model de finançament, i en menor mesura per l'evolució dels impostos propis de la Generalitat i les transferències corrents rebudes. Aquesta evolució es pot agrupar en els següents elements:⁸⁵

- § Els recursos associats al model de finançament han augmentat el 5,0%, aportant 870,3 milions d'€ més que el 2014. En el darrers anys el finançament de la Generalitat ha augmentat la seva dependència sobre aquests recursos que signifiquen el 90,7% dels ingressos no financers l'any 2015 (vegeu el següent apartat).
- § La resta de recursos no financeres aporten uns ingressos de 1.874,2 milions d'€, el 2,1% menys que el 2014, amb una evolució diversa dels seus components.

Per una part, l'any 2015 la Generalitat de Catalunya intensifica l'esforç per augmentar la capacitat recaptatòria a través d'impostos propis, si bé aquests només aporten el 0,9% dels ingressos no financers. S'obtenen per aquesta via uns ingressos de 185,9 milions d'€, el 207,5% més que el 2014 a través en primer lloc, de tres noves figures tributàries: l'impost sobre la provisió de continguts per prestadors de serveis de comunicació electrònica pel foment del sector audiovisual (7,3 milions d'€), l'impost sobre la producció termonuclear d'energia elèctrica per la seva incidència en el medi ambient (30,3 milions d'€) i l'impost sobre l'emissió de gasos i partícules a l'atmosfera produïda per la indústria (0,1 milions d'€). I en segon lloc, per la recaptació de tres figures ja existents: l'impost sobre dipòsits en entitats de crèdit (90,0 milions d'€), l'impost sobre estades en establiments d'allotjament turístic (43,2 milions d'€) i l'impost sobre grans establiments comercials (15,0 milions d'€).

Per una altra, es mantenen els ingressos cobrats sobre serveis prestats a través de taxes i altres ingressos, que aporten 597,4 milions d'€, amb un lleuger increment del 0,9%, i signifiquen el 3,0% dels recursos no financers.

En sentit contrari, l'any 2015 es redueixen amb intensitat els recursos provinents de d'ingressos patrimonials i alienació d'inversions reals. La política de privatitzacions de determinades infraestructures iniciada l'any 2012 no ha tingut el rendiment esperat i la Generalitat sembla que hagi posat fre a aquesta estratègia de finançament. Aquests conceptes han aportat uns ingressos de 101,2 milions d'€, el 75,5% menys que el 2014 i signifiquen el 0,5% de tots els ingressos no financers.

A més, la Generalitat rep una sèrie de recursos via transferències corrents, generalment amb caràcter finalista, principalment de l'Estat i en menor mesura de la UE. L'any 2015 ha obtingut per aquesta via 760,9 milions d'€, el 31,6% més que el 2014, que signifiquen el 3,8% dels ingressos no financers. Aquest increment respon per una part, a l'augment de les transferències de l'Estat per a les prestacions per la dependència, per les beques d'estudi, i les transferències per a polítiques d'ocupació. Mentre que per una altra, també han augmentat, en 94,2 milions d'€, les transferències del Fons Social Europeu, com a conseqüència del desbloqueig que la UE ha fet sobre pagaments d'exercicis anteriors.

Finalment, les transferències de capital aporten un recursos de 228,8 milions d'€, el 15,5% menys que el 2014, i signifiquen l'1,1% dels ingressos no financers. Aquests recursos s'han vist afectats negativament tant per la reducció de les transferències de l'Estat, especialment per la reducció del Programa d'habitatge, per les transferències de les diputacions, així com per aquelles provinents de la UE, per la reducció del programa FEADER.

⁸⁵ Vegeu l'Informe mensual d'execució, número 12 del Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda i l'Informe econòmic i financer del Projecte de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2016.

TAULA I.4.T3 Evolució dels ingressos no financers del sector públic administratiu (SPA) depurats dels ingressos de la participació dels ens locals i FEAGA i de l'efecte de l'anul·lació de l'impost sobre dipòsits en entitats de crèdit. Catalunya 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014(1)	2015(1)	2014-2015
Ingressos no financers	21.307,7	19.587,0	20.099,3	19.828,0	19.400,6	20.230,6	4,3
Ingressos model de finançament	18.620,8	17.619,5	17.951,7	18.091,8	17.486,1	18.356,5	5,0
Ingressos no financers sense model de finançament	2.686,8	1.967,5	2.147,6	1.736,2	1.914,4	1.874,2	-2,1
Ingressos impostos propis (cap. 1 i 2)	14,0	15,0	15,1	51,6	60,5	185,9	207,5
Ingressos per taxes i altres (cap. 3 sense tributs sobre el joc)	541,5	542,2	572,9	591,8	592,3	597,4	0,9
Ingressos transferències corrents sense transferències model de finançament	1.160,6	986,1	670,6	593,5	578,4	760,9	31,6
Ingressos patrimonials i alienació d'inversions reals	15,5	10,3	662,7	266,2	412,5	101,2	-75,5
Ingressos per transferències de capital	955,1	413,9	226,3	233,1	270,8	228,8	-15,5
	2010	2011	2012	2013	2014(1)	2015(1)	2014-2015
Ingressos no financers	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Ingressos model de finançament	87,4%	90,0%	89,3%	91,2%	90,1%	90,7%	0,03
Ingressos no financers sense model de finançament	12,6%	10,0%	10,7%	8,8%	9,9%	9,3%	-0,03
Ingressos impostos propis (cap. 1 i 2)	0,1%	0,1%	0,1%	0,3%	0,3%	0,9%	0,01
Ingressos per taxes i altres (capítol 3 sense tributs sobre el joc)	2,5%	2,8%	2,9%	3,0%	3,1%	3,0%	0,00
Ingressos transferències corrents sense transferències model de finançament	5,4%	5,0%	3,3%	3,0%	3,0%	3,8%	-0,02
Ingressos patrimonials i alienació d'inversions reals	0,1%	0,1%	3,3%	1,3%	2,1%	0,5%	0,00
Ingressos per transferències de capital	4,5%	2,1%	1,1%	1,2%	1,4%	1,1%	-0,03

Unitats: milions d'€.

(1) Les dades del 2014 i 2015 són provisionals. Provenen de les dades d'Execució pressupostària mensual de les CA del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques. Les dades originals estan depurades de les operacions relatives a la intermediació financera local (IFL) i a algunes de les ajudes concedides als agricultors en el marc de la Política Agrícola Comunitària (PAC), per tal de fer-les homogènies amb les dades executades del compte general, s'han sumat a les dades del Ministeri l'import dels ingressos executats per transferències corrents corresponents a la participació de les entitats locals en els tributs de l'Estat, i l'import dels ingressos per transferències de capital associats al FEAGA.

Font: elaboració pròpia a partir dels informes de seguiment dels plans economicofinancers del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques i dels informes mensual d'execució pressupostària del Departament de Vicepresidència i d'Economia i Hisenda de la Generalitat de Catalunya.

4.1.1.1. ELS INGRESSOS VINCULATS AL SISTEMA DE FINANÇAMENT AUTONÒMIC

Els recursos vinculats al sistema de finançament autonòmic augmenten el 5%.

Els ingressos executats vinculats al sistema de finançament autonòmic l'any 2015 han estat de 18.356,5 milions d'€, amb una augment de 870,3 milions d'€, el 5,0% més que el 2014.

Aquesta evolució respon tant a l'increment dels recursos vinculats als ingressos tributaris, 604,2 milions d'€ més que el 2014, com dels recursos derivats de les transferències associades al model de finançament, que aporten 266,1 milions d'€ més.

L'augment en els ingressos tributaris és el resultat de la combinació de tres elements:

1. Per una part, set de les onze figures tributàries de la cistella experimenten increments en les aportacions que fan al model de finançament, per valor de 1.361,6 milions d'€:

Les previsions d'una més elevada recaptació fetes pel Govern central signifiquen un increment en les bestretes de l'IVA (512,5 milions d'€ més), de l'IRPF (372,5 milions d'€ més), i de l'impost sobre hidrocarburs (91,2 milions d'€ més).

Així mateix, augmenta la recaptació dels següents impostos cedits totalment a la Generalitat: l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats (199,2 milions d'€ més), pel repunt del mercat immobiliari; l'impost de successions i donacions (135,6 milions d'€ més), en part com conseqüència de la plena vigència de la reforma de l'impost de successions; l'impost sobre el patrimoni (30,4 milions d'€), i l'impost sobre determinats mitjans de transport (14,1 milions d'€ més), per l'augment de les matriculacions.

2. Per una altra, es redueix l'aportació de recursos de cinc figures tributàries, per valor de 229,1 milions d'€:

Les menors previsions de recaptació fetes pel Govern central han significat una reducció en les bestretes de l'impost sobre labors del tabac (147,9 milions d'€ menys), en l'impost sobre l'energia (67,6 milions d'€ menys), i en els impostos sobre l'alcohol (0,7 milions d'€ menys).

Paral·lelament, es redueixen els drets liquidats dels tributs sobre el joc (7,1 milions d'€ menys), pel descens en les modalitats de màquines escurabutxaques i de bingo, i del tram autonòmic de l'impost sobre hidrocarburs (6,2 milions d'€ menys), com a conseqüència de l'increment en les devolucions per gasoil d'ús professional.

3. Finalment, les liquidacions negatives pendents dels rendiments d'exercicis precedents de l'IRPF, l'IVA i els impostos especials són més elevades que les del 2014, provocant que es compti amb 528,3 milions d'€ menys.

L'evolució dels ingressos per transferències associades al model de finançament autonòmic s'explica, en primer lloc, per l'augment en 357,8 milions d'€ de les liquidacions pendents de transferències d'exercicis anteriors; en segon lloc, per l'increment, en 17,0 milions d'€ dels fons específics vinculats a la sanitat; i, finalment, per la reducció en 108,7 milions d'€, de les bestretes dels fons del model de finançament.

TAULA I.4.T4 Evolució i grau d'execució dels ingressos de la Generalitat de Catalunya vinculats al sistema de finançament autonòmic. Catalunya, 2012-2015

	2012	2013	2014	2015	2014-2015
Total Ingressos per model de finançament (A + B)	17.951,7	18.091,8	17.486,1	18.356,5	5,0
Bestretes tributs cedits parcialment	13.760,2	14.404,5	14.326,9	15.161,1	5,8
Liquidacions tributs cedit parcialment	4.494,7	-621,5	-213,3	-741,6	247,6
Tributs cedits totalment	2.670,2	2.794,2	2.885,0	3.183,4	10,3
Transferències liquidacions pendents	-3.881,2	1.330,1	528,3	886,2	67,7
Transferències de Fons del Model de Finançament (bestretes)	814,6	90,8	-110,2	-219,0	98,7
Fons específics vinculats a la sanitat	93,2	93,7	69,5	86,5	24,5
	2012	2013	2014	2015	2014-2015
A. Total Ingressos tributs cedits	20.925,1	16.577,2	16.998,6	17.602,8	3,6
Impost sobre successions i donacions	395,3	347,2	348,8	484,4	38,9
Impost sobre el patrimoni	305,0	562,7	431,3	461,7	7,1
Impost sobre transmissions patrimonials i AJD	1.091,4	1.048,1	1.275,0	1.474,2	15,6
Tributs sobre el joc	227,7	206,4	213,4	206,3	-3,3
IRPF (tram autonòmic)	9.440,6	6.852,1	6.762,5	7.292,3	7,8
IRPF (bestreta tram autonòmic)	7.430,7	7.338,6	7.046,1	7.418,6	5,3
IRPF (liquidació tram autonòmic)	2.009,9	-486,5	-283,5	-126,2	-55,5
IVA (participació en l'impost estatal)	6.502,2	5.047,4	5.319,7	5.258,8	-1,1
IVA (bestreta participació en l'impost estatal)	4.522,7	5.182,4	5.249,5	5.762,0	9,8
IVA (liquidació participació en l'impost estatal)	1.979,5	-134,9	70,2	-503,2	-816,9
Impost sobre labors del tabac (bestreta participació en l'impost estatal)	783,5	710,1	881,9	734,1	-16,8
Impost sobre alcohols (bestreta participació en l'impost estatal)	112,8	101,0	118,5	118,2	-0,3
Impost sobre hidrocarburs (bestreta participació en l'impost estatal)	910,5	1.072,3	1.030,9	1.128,2	9,4
Impost sobre hidrocarburs (tram autonòmic)		222,5	218,1	211,8	-2,9
Impost sobre energia (participació en l'impost estatal)	269,8	273,8	343,9	276,3	-19,7
Impost sobre determinats mitjans de transport (participació en l'impost estatal)	72,5	50,4	54,5	68,5	25,7
Impost sobre vendes minoristes det. hidrocarburs (participació en l'impost estatal)	113,4	27,7	-	-	-
Impost sobre vendes minoristes det. hidrocarburs (tram autonòmic)	195,1	55,4	-	-	-
Liquidacions pendents de participació en impostos cedits	505,3	0,0	0,0	-112,2	-
B. Total Ingressos per transferències	-2.973,4	1.514,6	487,6	753,7	54,6
Liquidacions pendents del Fons de Suficiència	-3.289,9	-216,1	-341,2	-57,8	-83,1

Liquidació bestreta a compte dels recursos previstos en el sistema de finançament aprovat per Acord 6/2009 CF	-2.189,6	-60,4	-53,8	-53,8	0,0
Fons de Suficiència Global (bestreta)	1.753,2	809,2	638,1	626,0	-1,9
Fons de Garantia de Serveis Públics Fonamentals (bestreta)	-938,6	-718,4	-748,4	-845,0	12,9
Fons de Suficiència Global (liquidació)	0,0	0,0	0,0	-74,6	-
Fons de Garantia Serveis Públics Fonamentals (liquidació)	405,1	440,1	-19,9	-120,9	507,4
Fons Competitivitat (liquidació)	862,6	835,8	612,6	684,4	11,7
Regularització model de finançament	330,7	330,7	330,7	509,0	53,9
Fons específics de l'Acord de finançament (conveni control incapacitat temporal)	52,9	61,3	47,9	43,4	-9,4
Fons específics de l'Acord de finançament (Fons de Cohesió Sanitària)	15,4	10,1	1,3	12,1	842,7
Acord de finançament sanitari (facturació accidents i estrangers)	24,8	22,3	20,2	31,0	52,9

Unitats: percentatges.

Nota: imports executats (drets liquidats) dels ingressos vinculats al model de finançament.

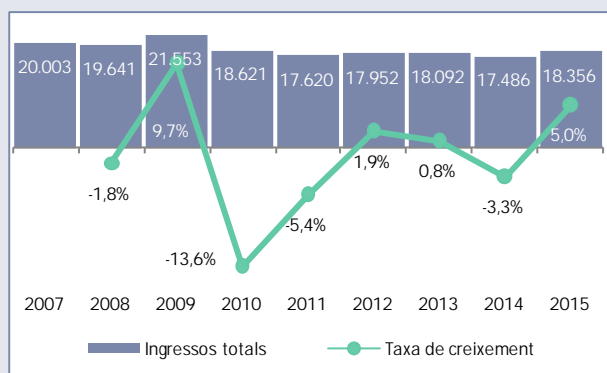
(1) Imports associats a les bestretes del Fons de Suficiència Global i el Fons de Garantia de Serveis Públics Fonamentals.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Vicepresidència i d'Economia i Hisenda.

Així, els recursos per càpita executats del model de finançament han passat dels 2.883 € per habitant de Catalunya l'any 2009, als 2.445 € per habitant el 2015, i han augmentat el 5,1% respecte del 2014.

GRÀFIC I.4.G2 Evolució dels recursos executats del model de finançament autonòmic. Catalunya, 2007-2015

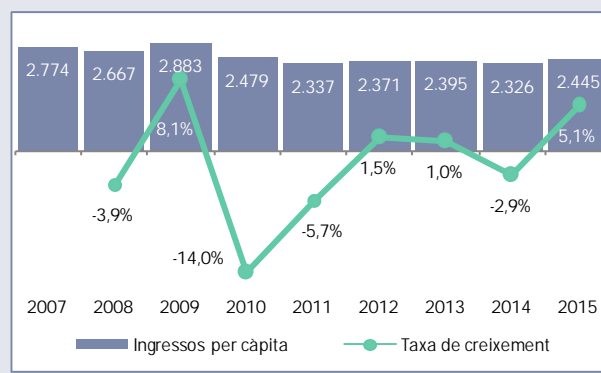
Evolució dels recursos executats del model de finançament autonòmic. Catalunya, 2007-2015

Unitat: milions d'€ i taxes de creixement en percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de Departament de Vicepresidència i d'Economia i Hisenda.

Evolució dels recursos executats per càpita del model de finançament autonòmic. Catalunya, 2007-2015

Unitat: milions d'€ i taxes de creixement en percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de Departament de Vicepresidència i d'Economia i Hisenda.

4.1.2. LES DESPESES EXECUTADES DEL SECTOR PÚBLIC ADMINISTRATIU DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

La despesa consolidada de l'SPA de la Generalitat de Catalunya executada durant l'any 2005 ha estat de 35.893,5 milions d'€, un 5,1% més que el 2014.

La despesa no financera, amb 29.099,6 milions d'€, ha augmentat el 6,8%, si bé aquest increment ha anat destinat a satisfer despeses compromeses d'anys anteriors.

Per la seva part, la despesa financera (capítols 8 i 9) es redueix l'1,6% en relació amb el 2014. Per un costat, incrementa el 19,1% la variació d'actius financers (capítol 8), tant per l'increment de préstec i bestretes a llarg termini fora de l'àmbit del sector públic, com amb més intensitat, per les aportacions de capital a entitats del propi sector públic, en concret a aquelles vinculades a l'àmbit del Departament de Territori i Sostenibilitat. Per un altre, aquesta evolució ha estat més que compensada per la reducció del 6,0% de la variació de passius financers (capítol 9), afectada per un calendari d'amortitzacions més favorable que el de l'any precedent dels préstecs i altres crèdits en €, mentre que ha augmentat, en menor mesura, la cancel·lació de títols de deute públic.

TAULA I.4.T5 Evolució de la despesa executada del sector públic administratiu (SPA) de la Generalitat de Catalunya. Catalunya, 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014 (1)	2015 (2)	2014-2015
Despeses no financeres	29.316,0	29.476,1	26.910,3	26.493,5	27.235,8	29.099,6	6,8
Despeses corrents	26.703,7	27.029,4	25.162,8	24.793,3	25.717,6	27.597,4	7,3
Cap. 1 Remuneracions del personal	7.589,6	7.234,8	6.556,9	6.358,1	6.386,4	6.970,7	9,1
Cap. 2 Despeses de béns corrents i serveis	7.661,1	7.467,3	7.237,7	6.769,2	7.380,8	8.592,6	16,4
Cap. 3 Despeses financeres	919,2	1.479,2	1.743,1	1.760,8	1.922,9	1.202,3	-37,5
Cap. 4 Transferències corrents	10.533,8	10.848,2	9.625,0	9.905,2	10.027,4	10.831,8	8,0
Cap. 5 Fons de Contingència	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Despeses de capital	2.612,3	2.446,7	1.747,5	1.700,2	1.518,2	1.502,2	-1,1
Cap. 6 Inversions reals	1.173,7	902,6	717,2	679,8	563,9	447,7	-20,6
Cap. 7 Transferències de capital	1.438,6	1.544,1	1.030,3	1.020,4	954,4	1.054,6	10,5
Despeses financeres	3.183,9	5.813,9	7.457,1	11.107,5	6.904,9	6.793,9	-1,6
Cap. 8 Variació d'actius financers	1.389,0	988,8	1.334,0	2.124,3	1.219,2	1.451,7	19,1
Cap. 9 Variació de passius financers	1.794,8	4.825,1	6.123,1	8.983,1	5.685,7	5.342,2	-6,0
Total despeses	32.499,8	35.290,0	34.367,4	37.601,0	34.140,6	35.893,5	5,1

Unitats: milions d'€.

(1) Les dades del 2014 i 2015 són provisionals. Provenen de les dades d'execució pressupostària mensual de les CA del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques. Les dades originals estan depurades de les operacions relatives a la intermediació financera local (IFL) i a algunes de les ajudes concedides als agricultors en el marc de la Política Agrícola Comunitària (PAC); per tal de fer-les homogènies amb les dades executades del compte general, s'ha sumat a les dades del Ministeri l'import de les despeses executades per transferències corrents corresponents a la participació de les entitats locals en els tributs de l'Estat, i l'import dels despeses per transferències de capital associats al FEAGA.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'execució pressupostària mensual de les CA del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques.

La despesa no financera meritada l'any 2015 es redueix el 3,1% per la reducció de la despesa d'interessos del deute.

De la mateixa manera que en l'anàlisi de l'evolució dels ingressos no financers cal tenir en compte la despesa de 3.535,5 milions sobre la qual la Generalitat només actua com a intermediària.⁸⁶

A més, aquest any la Generalitat ha fet front a despeses pendents d'exercicis anteriors al 2015 per un import global de 2.221,6 milions d'€ que responen, fonamentalment, a pagaments en relació amb concerts sanitaris (1.151,1 milions d'€), despesa farmacèutica (345,8 milions d'€), atenció a la dependència (244,4 milions d'€), el Pla únic d'obres i serveis de 2008-2012 (48,3 milions d'€), el Fons de Coope-

⁸⁶ 3.259,3 milions d'€ provenen de transferències corrents de l'Estat per a les entitats locals (ajuntaments i diputacions) i 275,9 milions d'€ són transferències de capital de la UE associades al Fons Europeu Agrícola de Garantia (FEAGA).

ració Local (101,7 milions d'€), a despesa associades a la Llei 2/2004, de 4 de juny, de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial (107,4 M d'€), i despesa corrent en béns i serveis de l'ICS (219,1 milions d'€). Aquests imports, conjuntament amb la nova despesa desplaçada a exercicis futurs de la Generalitat, impliquen un ajust en la despesa no financera reconeguda el 2015 de 1.288,8 milions d'€ per obtenir la despesa meritada.

En el mateix sentit, una part important de la despesa reconeguda en el capítol d'interessos i despeses de formalització del deute es correspon també amb despeses pendents d'exercicis anteriors que significa un ajust en la despesa no financera reconeguda el 2015 de 514,0 milions d'€ per obtenir la despesa meritada.

Un cop descomptats aquest tres elements, la despesa no financera executada en l'àmbit del sector públic administratiu de la Generalitat, i meritada aquest any, es redueix el 3,1%, 753,1 milions d'€ menys que el 2014, fonamentalment, per la reducció en la despesa d'interessos del deute. Descomptat aquest darrer impacte, la despesa no financera augmenta el 2,2%.

TAULA I.4.T6 Evolució de la despesa no financera ajustada del Sector públic administratiu (SPA) de la Generalitat de Catalunya. 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014 (1)	2015 (2)	2014-2015
Despeses no financeres	29.316,0	29.476,1	26.910,3	26.493,5	27.235,8	29.099,6	6,8
Recursos de transferències d'entitats locals i FEAGA	2.854,5	3.091,5	3.215,1	3.462,8	3.440,3	3.535,5	2,8
Despeses no financeres ajustada de transferències	26.461,4	26.384,6	23.695,2	23.030,7	23.795,5	25.564,2	7,4
Variació de despesa desplaçada (compte 413/409)	1.208,7	-471,1	580,5	512,9	714,0	-1.288,8	-
Variació de la despesa associada a interessos del deute meritats	136,0	292,0	50,0	188,0	5,0	-514,0	-
Despesa no financera ajustada de transferències i depurada del compte 413/409 i d'interessos	27.806,1	26.205,5	24.325,6	23.731,6	24.514,5	23.761,4	-3,1

Unitats: milions d'€.

(1) Les dades del 2014 i 2015 són provisionals. Provenen de les dades d'execució pressupostària mensual de les CA del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques. Les dades originals estan depurades de les operacions relatives a la intermediació financera local (IFL) i a algunes de les ajudes concedides als agricultors en el marc de la Política Agrícola Comunitària (PAC); per tal de fer-les homogènies amb les dades executades del compte general, s'ha sumat a les dades del Ministeri l'import de les despeses executades per transferències corrents corresponents a la participació de les entitats locals en els tributs de l'Estat, i l'import dels despeses per transferències de capital associats al FEAGA.

Font: elaboració pròpia a partir dels informes de seguiment dels plans economicofinancers del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques i dels informes mensual d'execució pressupostària del Departament de Vicepresidència i d'Economia i Hisenda de la Generalitat de Catalunya.

A continuació es descriuen els principals elements que expliquen l'evolució per capítols de la despesa no financera del sector públic administratiu (SPA) de la Generalitat l'any 2015:⁸⁷

§ L'increment del 9,1% de la despesa de personal (capítol 1) s'explica, principalment, per la recuperació de la paga extra suprimida des de l'any 2012, amb un cost de 385,5 milions d'€ i, en menor mesura, per la recuperació de la jornada laboral del personal interí, el pagament de 44 dies de la paga extraordinària del 2012, l'increment de la dotació de docents, i les mesures de l'ICS per a l'estabilització de la plantilla.

⁸⁷ Vegeu l'Informe mensual d'execució, número 12 del Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda i l'Informe econòmic i financer del Projecte de pressupostos per al 2016.

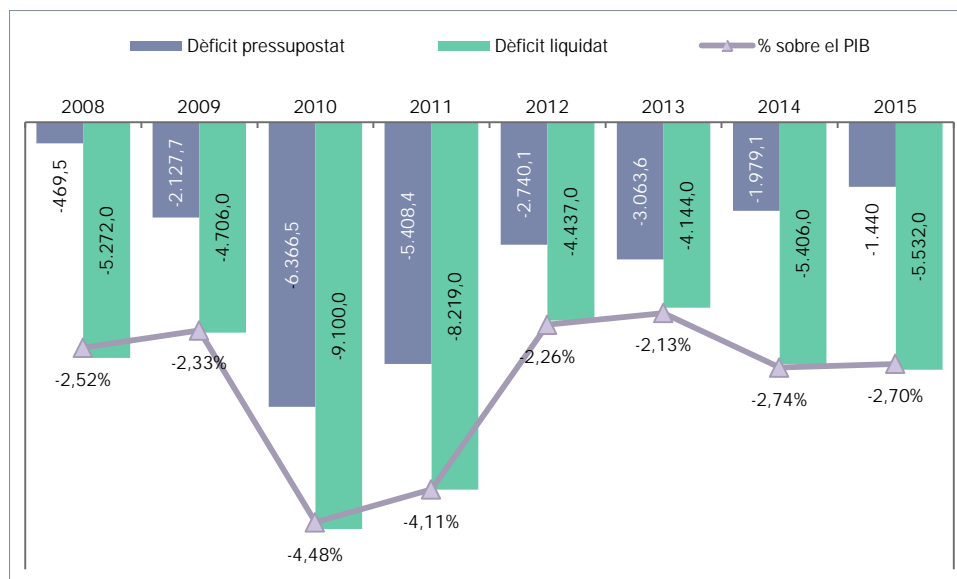
- § L'augment del 16,4% de la despesa de compra de béns i serveis (capítol 2) recull bàsicament l'ampliació de crèdit del Departament de Salut per fer front a la despesa meritada en exercicis anteriors relacionada amb els concerts sanitaris de CatSalut i els subministraments de material sanitari per part de l'ICS.
- § La reducció 37,5% de la despesa en interessos i formalització del deute (capítol 3) s'explica perquè el pagament d'interessos d'exercicis precedents (514,0 milions d'€) compensa en part la forta caiguda en la despesa meritada aquest exercici en relació amb la meritada el 2014, que passa de 1.927,9 milions d'€ a 688,3 milions d'€, com a conseqüència de les mesures aplicades per l'Estat per limitar el cost del deute finançat a través de l'FLA, que ha reduït el tipus d'interès aplicat de l'1% al 0%.
- § Les transferències corrents (capítol 4) augmenten el 8,0%, si bé si descomptem les transferències corrents a les administracions locals, l'augment és del 10,1%, 662,7 milions d'€ més que el 2014. Aquesta evolució respon principalment a l'increment de la despesa en transferències meritada en exercicis anteriors, relacionada amb la despesa farmacèutica, les prestacions per a la dependència, el POU SC 2008-2015, i el Fons de Cooperació Local.
- § La despesa en inversions reals (capítol 6) es redueix el 20,6%, que es correspon, bàsicament, amb la menor despesa en censos emfitèutics com a conseqüència de la cancel·lació dels censos dels edificis venuts en exercicis anteriors.
- § Finalment, la despesa de transferències de capital (capítol 7) s'incrementa el 10,5%, si bé si descomptem les transferències de capital vinculades al Fons Europeu Agrícola de Garantia (FEAGA), l'increment és del 17,6%, en aquest cas també pel fet que comptabilitzat despesa pendent d'exercicis anteriors en relació amb la Llei 2/2004, de 4 de juny, de millora de barris, àrees urbanes i vil·les que requereixen una atenció especial, i també en relació amb el PUOSC.

4.1.3. EL DÈFICIT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

No es compleixen les previsions del Pla econòmic i financer i augmenta el dèficit de la Generalitat.

L'evolució dels ingressos i les despeses liquidades en l'exercici 2015 ha tingut com a conseqüència un increment del 2,3% del dèficit de la Generalitat (mesurat en termes SEC), des dels 5.406,0 milions d'€ l'any 2014 als 5.532,0 milions d'€ del 2015, que se situa en el 2,70% del PIB, superant, per tant, l'objectiu inicial fixat en el marc del Programa d'estabilitat financera.

GRÀFIC I.4.G3 Evolució del dèficit de la Generalitat segons SEC. Catalunya, 2008-2015

Unitats: milions d'€ i percentatge sobre el PIB de Catalunya.

Nota: les dades del 2014 i 2015 són provisionals.

Font: Departament d'Economia i Coneixement, per als anys 2014 i 2015 Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques, i Comptabilitat regional d'Espanya pel PIB de l'economia catalana, INE.

Les previsions del Pla economicofinancer 2015-2016 de la Generalitat de Catalunya, aprovat el juliol de 2015, no s'han acomplert. D'acord amb les actualitzacions de l'escenari economicofinancer de la Generalitat publicades en el darrer Informe de seguiment dels plans econòmics i financers del III trimestre del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques, la Generalitat preveia un esforç de consolidació fiscal de 2.490,8 milions d'€ en relació amb el dèficit (SEC) del 2014, que ja implicava una desviació de l'objectiu de dèficit en situar-lo en l'1,4% del PIB. Tant l'execució dels ingressos com de les despeses no financeres a final d'any s'han desviat dels compromisos actualitzats del Pla economicofinancer.

En la liquidació del pressupost consolidat de l'SPA, la Generalitat ha obtingut el 2015 uns ingressos no financers inferiors als previstos en aquesta actualització del Pla per un import de 1.344,7 milions d'€, tant pel comportament dels ingressos corrents (833,5 milions d'€ menys dels previstos) com dels ingressos de capital (511,3 milions d'€ menys).

Al mateix temps, la despesa no financera de l'SPA de la Generalitat ha augmentat més enllà de les previsions actualitzades del Pla per un import de 1.460,6 milions d'€.

Finalment, els ajustos SEC preveien afegir 387,0 milions d'€ més al dèficit en termes pressupostaris, que finalment han estat de 198,5 milions d'€.

Les importants desviacions pressupostàries en el darrer trimestre de l'any i la manca d'informació disponible al tancament d'aquesta Memòria fan difícil l'anàlisi objectiva de les causes d'aquesta evolució.

TAULA I.4.T7 Evolució de la capacitat/necessitat de finançament de la Generalitat sense sector empresarial (1) i en termes SEC. Catalunya, 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2014-2015
(1) Ingressos corrents	22.895,5	21.941,7	22.745,1	22.549,7	22.631,2	23.257,4	2,8
(2) Despeses corrents	26.703,7	27.029,4	25.162,8	24.793,3	25.717,6	27.597,4	7,3
(3) = (1) - (2) Estalvi per operacions corrents	-3.808,2	-5.087,7	-2.417,7	-2.243,6	-3.086,4	-4.340,0	40,6
(3)' = (3) + Interessos. Estalvi brut primari	-2.889,0	-3.608,5	-674,6	-482,8	-1.163,5	-3.137,7	169,7
(4) Ingressos de capital	1.266,7	736,8	569,3	741,1	895,4	508,7	-43,2
(5) Despeses de capital	2.612,3	2.446,7	1.747,5	1.700,2	1.518,2	1.502,2	-1,1
(6) = (4) - (5) Necessitat de finançament per operacions de capital	-1.345,6	-1.709,9	-1.178,2	-959,1	-622,8	-993,6	59,5
(7) Fons de Contingència	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
(8) = (3) + (6) - (7) Resultat no financer (+) superàvit / (-) dèficit del pressupost	-5.153,7	-6.797,6	-3.595,9	-3.202,7	-3.709,2	-5.333,5	43,8
(8)' = (8) + Interessos. Saldo Primari	-4.234,5	-5.318,4	-1.852,7	-1.441,9	-1.786,3	-4.131,3	131,3
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2014-2015
Ajustos SEC	-3.946,3	-1.421,4	-841,1	-941,3	-1.696,8	-198,5	-88,3
Liquidacions negatives del sistema de finançament	0,0	138,0	303,0	303,0	303,0	124,8	-
Comptes 413/409 o altres similars (despesa desplaçada)	-1.208,0	471,0	-580,0	-513,0	-714,0	1.288,8	-
Recaptació incerta	-215,0	-232,0	-225,0	-126,0	-843,0	n.d.	-
Aportacions de capital	-1.127,0	-918,0	-1.205,0	-1.117,0	-511,0	n.d.	-
Interessos meritats	-136,0	-292,0	-50,0	-188,0	-5,0	514,0	-
Transferències de la UE	38,0	148,0	-55,0	-9,0	25,0	n.d.	-
Resultat sector públic empresarial SEC	-648,0	-524,0	354,0	758,0	230,0	n.d.	-
Altres ajustos	-650,3	-212,4	616,9	-49,3	-181,8	n.d.	-
Capacitat/Necessitat de Finançament SEC	-9.100,0	-8.219,0	-4.437,0	-4.144,0	-5.406,0	-5.532,0	2,3

Unitats: milions d'€ i percentatges.

(1) El perímetre institucional de la Generalitat sense el sector públic empresarial comprèn les dades consolidades de l'Administració general de la Generalitat, els organismes autònoms, l'Institut Català de la Salut, el Servei Català de la Salut i l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials.

(2) Les dades del 2014 i 2015 són provisionals. Provenen de les dades d'execució pressupostària mensual de les CA del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques. Les dades originals estan depurades de les operacions relatives a la intermediació financera local (IFL) i a algunes de les ajudes concedides als agricultors en el marc de la Política Agrícola Comunitària (PAC), per tal de fer-les homogènies amb les dades executades del compte general, s'han sumat a les dades del Ministeri l'import dels ingressos executats per transferències corrents corresponents a la participació de les entitats locals en els tributs de l'Estat, i l'import dels ingressos per transferències de capital associats al FEAGA.

Font: elaboració pròpia a partir dels informes de seguiment dels plans economicofinancers del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques, de les dades d'execució pressupostària mensual de les CA del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques i de l'Informe *El procés de consolidació fiscal (III): evolució del dèficit i del deute de la Generalitat de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda, 2016.

TAULA I.4.T8 Comparació entre els tancaments pressupostaris i les previsions de tancament del Pla econòmicofinançer 2015-2016 de la Generalitat de Catalunya. Catalunya, 2014-2015

	Tancament 2014	Previsions de tancament 2015 segons Informe de seguiment dels PEF	Tancament 2015
Ingressos no financers	20.086,2	21.575,3	20.230,6
Ingressos corrents	19.483,3	20.831,4	19.997,9
Ingressos de capital	602,9	744,0	232,7
Despeses no financeres	23.795,5	24.103,6	25.564,2
Despeses corrents	22.569,7	-	24.337,9
Despeses de capital	1.225,7	-	1.226,3
Capacitat/necessitat de finançament	-3.709,2	-2.528,3	-5.333,5
Ajustos SEC	-1.696,8	-387,0	-198,5
Dèficit en termes SEC	-5.406,0	-2.915,3	-5.532,0

Unitats: milions d'€.

Nota: dades provisionals i depurades de les operacions relatives a la intermediació financera local (IFL) i a algunes de les ajudes concedides als agricultors en el marc de la Política Agrícola Comunitària (PAC), en concret de l'import de les transferències de capital associats al FEAGA

Font: elaboració pròpia a partir de l'Informe de seguiment dels plans economicofinançers del III trimestre del 2015 del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques, i de les dades d'execució pressupostària mensual de les CA del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques.

4.1.4. ENDEUTAMENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

El deute de la Generalitat augmenta fins al 35,3% del PIB, i el FLA en finança pràcticament el 50%.

Les noves necessitats de finançament de la Generalitat generades pel dèficit -que incorporen l'efecte de l'ampliació de l'àmbit institucional i els instruments d'endeutament que cal consolidar- conjuntament amb l'aplicació dels ajustos dèficit-endeutament, han significat des de l'any 2008 un important increment del deute en termes SEC de la Generalitat de Catalunya. La relativa reducció del dèficit en termes SEC dels anys 2012 i 2013 es va veure truncada l'exercici 2014 i es torna a ampliar aquest any.

L'endeutament de la Generalitat en termes SEC s'ha incrementat el 2015 de 7.808 milions d'€, un augment del 12,1% respecte del 2014, fins als 72.274 milions d'€. Aquest increment és superior al dels dos anys precedents i augmenta el seu pes sobre el PIB fins al 35,3%.

TAULA I.4.T9 Evolució de l'endeutament viu i altres instruments financers de la Generalitat de Catalunya. Catalunya, 2007-2015 (segons SEC)

	Dades dels comptes generals de la Generalitat								Dades deute (PDE) Banc d'Espanya	
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2014	2015
Total endeutament SEC 95	14.819	18.070	22.514	31.741	41.912	50.045	57.376	64.458	64.466	72.274
Endeutament empreses no SEC 95	4.833	6.409	7.854	7.931	6.027	5.606	3.134	3.581	-	-
Total endeutament financer	19.652	24.479	30.368	39.672	47.939	55.651	60.510	68.039	-	-
Altres instruments financers (1)	2.476	3.424	3.712	3.391	2.673	-	356	-	-	-
Endeutament TOTAL	22.128	27.903	34.080	43.063	50.612	-	60.866	-	-	-
Endeutament financer sobre PIB (2)	9,3%	11,3%	14,6%	18,9%	22,9%	27,2%	29,8%	32,9%	32,7%	35,3%
Endeutament TOTAL sobre PIB (2)	10,4%	12,9%	16,4%	20,5%	24,1%	-	29,9%	-	-	-

Unitats: milions d'€ i percentatges.

Nota: l'augment de l'endeutament de cada any incorpora el dèficit generat en l'exercici, l'efecte del refinançament del deute que venia i la incorporació de noves entitats dins el perímetre de consolidació SEC.

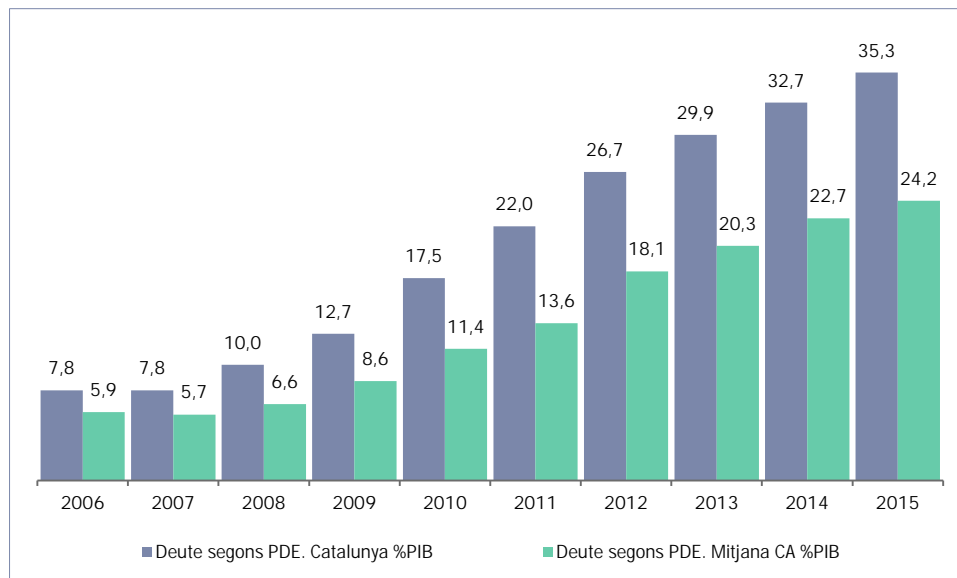
(1) Censos, *confirming*, pagaments a tercers, titulització i préstecs rebuts d'altres administracions públiques. Des de l'any 2013 els censos emfitèutics estan inclosos en el deute financer, de la mateixa manera que el *confirming* o confirmació de pagament que està inclòs en l'endeutament financer des del 2012. Per altra banda el pagament a compte de tercers tanca a zero el 2014.

(3) PIB nominal de Catalunya SEC-2010 segons Idescat. Per als anys 2014-2015: deute financer segons el Programa de dèficit excessiu (PDE) amb relació al PIB català SEC-2010 de la Comptabilitat regional, INE.

Font: Departament de Vicepresidència i d'Economia i Hisenda de la Generalitat de Catalunya, Idescat, Banc d'Espanya i INE.

Catalunya manté un pes del deute sobre el PIB clarament per sobre del de la mitjana de les CA d'Espanya. Des de l'inici de la crisi econòmica aquest pes ha augmentat amb més intensitat que el de la mitjana de totes les CA d'Espanya.

GRÀFIC I.4.G4 Deute sobre PIB del sector Administració pública de la Generalitat (SEC) i del conjunt de comunitats autònomes. 2006-2015

Unitats: percentatges.

Nota: el sector Administració pública inclou l'Administració general, organismes autònoms, administratius, universitats i empreses públiques dependents sectoritzades com a administracions públiques. Deute segons Protocol de dèficit excessiu (PDE).

Font: Banc d'Espanya.

Finalment, cal assenyalar que l'estructura de la cartera del deute de la Generalitat de Catalunya s'ha vist àmpliament modificada com a conseqüència de la situació dels mercats financers. A partir de l'any 2012 la Generalitat s'ha adherit als mecanismes de liquiditat creats pel Govern central per tal de facilitar el refinançament dels venciments del deute i cobrir les noves necessitats d'endeutament.

Aquests recursos estan condicionats al compliment de la normativa d'estabilitat pressupostària, i s'estructuren a través de la línia ICO-venciments, vigent únicament l'any 2012 -a través de la qual es van concedir préstecs a les CA per al pagament dels venciments de deute financer autonòmic-, el Fons de Pagament a Proveïdors (FPP) -operacions de préstec destinades a finançar el deute comercial-, i la més important en termes quantitius, el Fons de Liquiditat Autonòmic (FLA) -per atendre les necessitats derivades del dèficit de cada exercici i de venciments de deute-.

A 31 de desembre del 2014 el saldo viu del deute finançat amb els mecanismes de liquiditat és de 32.166 milions d'€, que significa el 49,9% del deute de la Generalitat en termes del PDE.⁸⁸

⁸⁸ Vegeu l'informe *El procés de consolidació fiscal (III): evolució del dèficit i del deute de la Generalitat de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Vicepresidència i d'Economia i Hisenda, 2016.

5. ECONOMIA SOCIAL

La Llei 5/2011 defineix l'economia social com el conjunt d'activitats econòmiques i empresarials que en l'àmbit privat duen a terme aquelles entitats que persegueixen l'interès col·lectiu dels membres que les conformen i/o l'interès general econòmic o social, o ambdós.⁸⁹ La Llei permet una àmplia varietat de formes jurídiques que poden adoptar aquestes entitats, sempre i quan actuïn respectant els principis que la pròpia Llei enuncia,⁹⁰ si bé n'elabora un llistat. Així, la Llei considera que integren l'economia social tant les cooperatives i les societats laborals com les mutualitats, les fundacions, les associacions que realitzin una activitat econòmica, les empreses d'inserció, els centres especials de treball, les confraries de pescadors i les societats agràries de transformació.

Malgrat ser aquesta la definició legal vigent a Catalunya i la que s'empra en aquest apartat, cal tenir en compte que la delimitació del concepte d'economia social no és un tema pacífic. Així, cal tenir en compte la definició genèrica que va establir el Comitè Econòmic i Social Europeu,⁹¹ segons la qual una entitat, amb independència de la seva forma jurídica, pot considerar-se que integra l'economia social quan tingui per objecte treballar per als seus membres i usuaris i per a la societat amb la finalitat de satisfer necessitats precises d'interès públic. Així mateix, són elements distintius d'aquesta definició no només tenir en compte les necessitats dels ciutadans i els compromisos que assumeixen, sinó també les condicions organitzatives de control democràtic i de gestió independent d'aquestes entitats.

Una altra definició és l'establerta pel *Llibre blanc de l'economia social a Catalunya*,⁹² que igual que la Llei 5/2011 inclou un llistat de les formes jurídiques que poden adoptar aquestes entitats, si bé aquest llistat és més reduït, en incloure només les societats cooperatives, les mútues i les associacions. El tret comú a aquestes formes organitzatives és que són "associacions de persones", és a dir, es parteix bàsicament de la unió d'un determinat col·lectiu de persones per desenvolupar una activitat econòmica amb unes bases de funcionament democràtic per tal d'assolir un objectiu d'interès comú a tots els membres de l'organització.

L'objectiu d'aquest apartat és fer una radiografia de la situació actual d'aquestes entitats a partir de les dades disponibles de demografia empresarial, del valor de negoci que generen i la població que ocupen. Amb tot, amb caràcter previ a aquesta aproximació quantitativa cal fer un breu comentari de les principals normes aprovades l'any 2015 i amb incidència directa sobre les diferents entitats que conformen l'economia social.

Novetats normatives destacades: la Llei del tercer sector d'acció social,

En l'àmbit estatal cal tenir en compte la Llei 31/2015 que modifica i actualitza la normativa en matèria d'autoocupació, al mateix temps que adopta i integra en la Llei d'economia social les mesures de foment que fins ara estaven disperses en altres normes.⁹³ Igualment, cal destacar la Llei 43/2015 del tercer sector d'acció social i la Llei 44/2015 de societats laborals i participades.⁹⁴ L'objecte de la Llei 43/2015 és regular les entitats i associacions que integren el tercer sector d'acció social, amb independència de la seva forma jurídica, així com reforçar el seu paper d'interlocutors respecte de les polítiques públiques socials davant l'Administració general de l'Estat.

⁸⁹ Llei 5/2011, de 29 de març, d'economia social. BOE núm. 76, de 30.03.2011.

⁹⁰ Aquests principis són quatre: en primer lloc, la primacia de les persones i de l'objecte social per sobre del capital. En segon lloc, l'aplicació dels resultats obtinguts de l'activitat econòmica en funció del treball aportat i del servei o activitat realitzada o si escau, a la finalitat social. En tercer lloc, la promoció de la solidaritat interna i amb la societat, i en quart i darrer lloc, la independència dels poders públics.

⁹¹ Dictamen del Comitè Econòmic i Social Europeu sobre Economia social i mercat únic, de 02.03.2000. Apartat 3.8.

⁹² Departament de Treball (2001). *Llibre blanc de l'economia social a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Treball, p. 60.

⁹³ Llei 31/2015, de 9 de setembre, per la qual es modifica i actualitza la normativa en matèria d'autoocupació i s'adopten mesures de foment del treball autònom i de l'Economia Social. BOE núm. 2014, de 10.09.2015.

⁹⁴ Llei 43/2015, de 9 d'octubre, del tercer sector d'acció social. BOE núm. 243, de 10.10.2015.

Llei 44/2015, de 14 d'octubre, de societats laborals i participades. BOE núm. 247, de 15.10.2015.

La Llei de societats laborals i participades...

D'altra banda, la Llei 44/2015 té per objecte actualitzar, modernitzar i millorar el règim jurídic de les societats laborals i alhora regular les societats participades pels treballadors. La qualificació de laboral la reben aquelles societats que compleixen els requisits previstos a la Llei i que es refereixen tant al capital social com a l'equilibri intern dels socis i el pes del treball assalariat dins la societat.

i la nova Llei catalana de cooperatives.

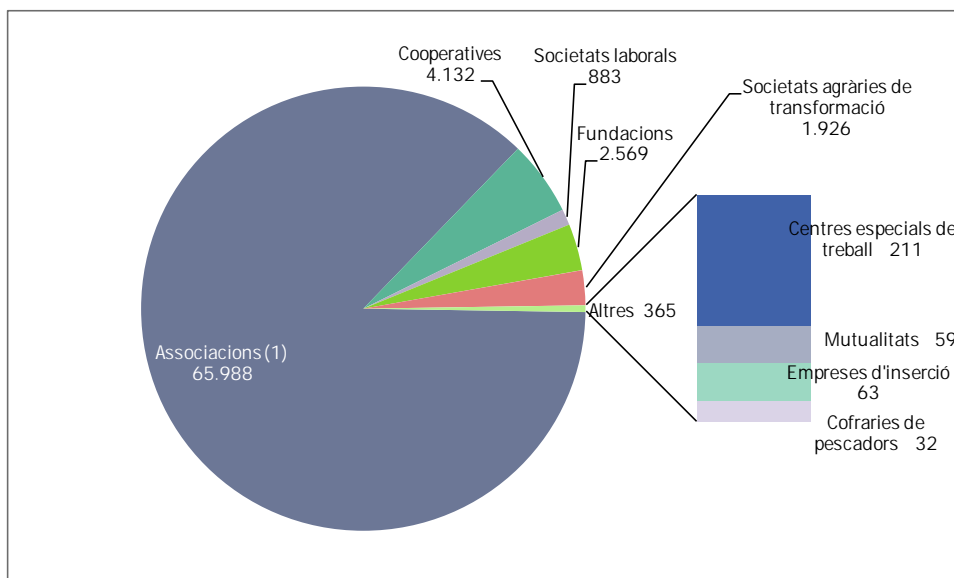
En darrer lloc, enguany s'ha aprovat la Llei catalana de cooperatives, de la qual ja se n'ha fet ressò en edicions anteriors d'aquesta Memòria.⁹⁵ La Llei 12/2015 comparteix amb la nova Llei de societats laborals la necessitat de flexibilitzar i adequar el règim jurídic de les cooperatives al context actual. Ara bé, els canvis introduïts no són impositius, sinó que permeten diferents possibilitats, de tal manera que són els estatuts socials els que han de concretar les diferents opcions per les quals es decanta cada cooperativa.

5.1. DEMOGRAFIA EMPRESARIAL

La definició legal d'economia social permet llibertat de forma jurídica.

Una primera aproximació del nombre d'entitats que integren l'economia social a partir del llistat que estableix la Llei d'economia social porta a comptabilitzar-ne 75.863 a Catalunya l'any 2015. Ara bé, cal considerar que el principal grup, les associacions, està sobrerrepresentat i que caldria excloure'n les que no realitzen una activitat econòmica, dada que no és possible obtenir de la Guia d'entitats del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya.

GRÀFIC I.5.G1 Entitats que conformen l'economia social a Catalunya, 2015

Unitats: nombres absoluts.

Nota: no totes les associacions duen a terme una activitat econòmica i no totes poden ser classificades com pertanyents a l'economia social.
Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social i dels departaments de Justícia, d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, de Treball, Afers Socials i Famílies i de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda.

⁹⁵ Llei 12/2015, de 9 de juliol, de cooperatives. DOGC núm. 6914, de 16.07.2015. Aquesta Llei va ser dictaminada pel CTESC (Dictamen 8/2014).

Com ja s'ha comentat, la definició d'economia social de la Llei 5/2011 no condiona la forma jurídica de l'entitat, per la qual cosa algunes entitats incloses en el gràfic anterior adopten la forma societària d'altres entitats que ja hi són comptabilitzades. Per exemple, en els 211 centres especials de treball existents l'any 2015 es poden identificar 87 fundacions/associacions, 73 societats limitades, 27 cooperatives i 18 societats anònimes.

Així mateix, la majoria de les empreses d'inserció són societats limitades (55 de 63), mentre que hi ha set cooperatives i una societat laboral. Més del 60% de les empreses d'inserció opera al sector serveis, si bé cal destacar que el sector industrial i el primari també concentren el 16,5% i l'11% d'aquestes entitats (vegeu el gràfic I.5.A.G1 de l'annex).

Segons les dades del quart trimestre de l'any 2015 del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, a Catalunya hi ha 4.132 cooperatives i 883 societats laborals en situació d'alta a la Seguretat Social (vegeu la taula I.5.A.T1 de l'annex). Els darrers deu anys el nombre de societats laborals no ha parat de decréixer, mentre que el nombre de cooperatives, si bé també ha davallat, ha registrat lleugers increments (l'any 2012 i el 2013), destacant el registrat el 2015, de l'1,9%.

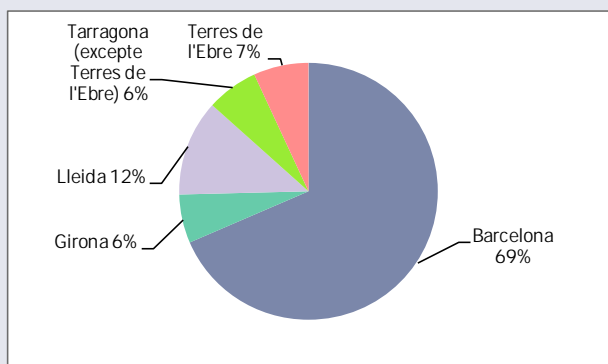
Cal tenir en compte però, que les dades sobre cooperatives existents i societats laborals registrades de què disposa el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies proporciona una informació diferent, sobretot pel que fa a les societats laborals. Així, segons aquesta font, l'any 2015 hi ha a Catalunya 4.193 cooperatives i 4.986 societats laborals. La diferència en el nombre de cooperatives entre les dues fonts (61 cooperatives) pot venir explicada pels moviments naturals d'altres, baixes i transformacions que experimenten aquestes societats. En canvi, la diferència significativa entre les societats laborals en alta a la Seguretat Social i les inscrites al Registre de Cooperatives (883 vs. 4.986).

El tipus majoritari de cooperativa és la de treball associat.

Tal com reflecteix el gràfic següent, la majoria de cooperatives es concentren en la demarcació de Barcelona. A la vegada, tres de cada quatre cooperatives existents són de treball associat, distribuint-se el 25% restant entre la resta de tipus (vegeu el gràfic I.5.G2 i les taules I.5.A.T2 i I.5.A.T3 de l'annex). La distribució territorial de les societats laborals existents és similar a la de les cooperatives (vegeu la taula I.5.A.T4 de l'annex).

GRÀFIC I.5.G2 Cooperatives existents. Catalunya, 2015

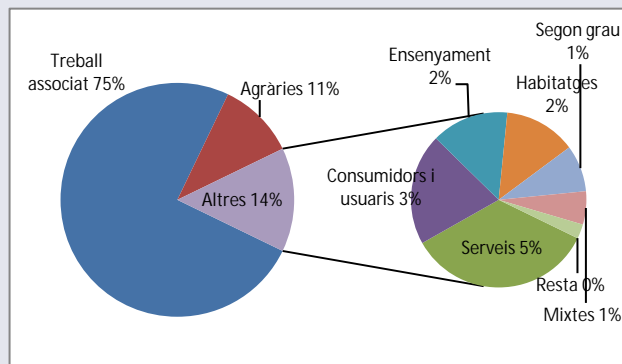
Per demarcació territorial

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Per tipus de cooperatives

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

El saldo net de creació d'entitats de l'economia social és positiu.

El Departament de Treball, Afers Socials i Famílies facilita anualment les dades de creació d'algunes de les entitats que integren l'economia social. Així, durant l'any 2015 s'han creat sis empreses d'inserció (cinc amb la forma de societat limitada i una cooperativa) si bé se n'han dissolt tres, al mateix temps que s'han creat tres centres especials de treball (dues fundacions/associacions i una societat limitada).

D'altra banda, enguany s'han creat 115 cooperatives i 48 societats laborals. Així mateix, dues cooperatives s'han transformat en una societat amb una altra forma jurídica, nou més s'han fusionat i se n'han dissolt 271. També durant el 2015 s'han dissolt 21 societats laborals. Si bé enguany el nombre absolut de noves cooperatives és inferior al d'anys precedents (115 *vs.* 119 el 2014 i 147 el 2013), possiblement la regulació del procediment exprés de constitució de noves cooperatives, previst a la nova Llei de cooperatives (article 20) facilitarà i agilitarà aquest tràmit.⁹⁶

Els serveis concentren la major part de les noves entitats, amb un lleuger repunt dels altres sectors.

De nou, els serveis concentren la major part d'aquestes noves societats: el 69,5% de les cooperatives constituïdes l'any 2015 i el 75% de les societats laborals registrades (vegeu els gràfics I.5.A.G2 i I.5.A.G3 de l'annex). Ara bé, respecte al 2014 cal destacar que s'han constituït menys cooperatives que actuen en el sector serveis i en canvi se n'han constituït més en el sector de la indústria, la construcció i l'agricultura.

Els serveis a la comunitat, a les empreses i el comerç, l'hoteleria i la restauració són les branques amb un major nombre de noves societats.

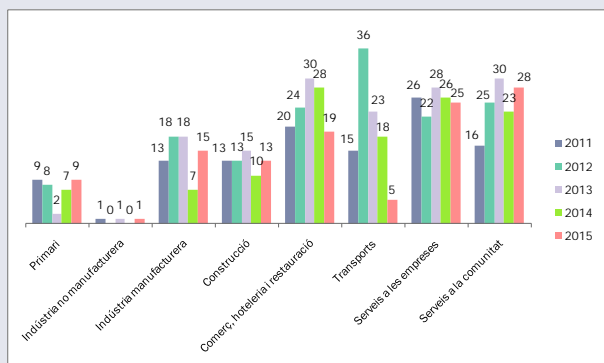
De tota manera, dins del sector serveis les noves cooperatives es concentren principalment en els serveis a la comunitat, els serveis a les empreses i el comerç, l'hoteleria i la restauració. Les mateixes branques d'activitat, però per ordre invers, concentren la major part de les noves societats laborals, tal com es pot observar en els gràfics següents.

En la resta de branques d'activitat es pot constatar la diferent concentració sectorial entre les cooperatives i les societats laborals, atès que en el sector primari i en els transports hi ha nombroses cooperatives creades els darrers anys, mentre que el nombre de societats laborals registrades és pràcticament nul.

⁹⁶ Ordre EMO/316/2015, de 6 d'octubre, per la qual s'aproven els models d'estatuts socials que estableix l'article 20 de la Llei 12/2015, de 9 de juliol, de cooperatives per inscriure-les pel procediment exprés. DOGC núm. 6975, de 14.10.2015.

GRÀFIC I.5.G3 Noves societats creades, per branca d'activitat econòmica. Catalunya, 2011-2015

Cooperatives

Unitats: nombres absoluts.

Nota:

Primari: Agricultura, ramaderia i caça; Silvicultura i explotació forestal; Pesca i aqüicultura.

Indústria no manufacturera: Antracita, hulla i lignit; Petrolí i gas natural; Minerals metàl·lics; Minerals no metàl·lics ni energètics; Suport a les indústries extractives; Coqueries i refinació del petroli; Energia elèctrica i gas; Aigua; Tractament d'aigües residuals; Tractament de residus; Gestió de residus.

Indústria manufacturera: Ind. de productes alimentaris; Fabricació de begudes; Ind. del tabac; Ind. tèxtils; Confecció de peces de vestir; Ind. del cuir i del calçat; Ind. de fusta i suro, excepte mobles; Ind. del paper; Arts gràfiques i suports enregistrats; Ind. químiques; Productes farmacèutics; Cautxú i plàstic; Prod. minerals no metàl·lics; Metal·lúrgia; Prod. Metàl·lics, excepte maquinària; Prod. informàtics i electrònics; Materials i equips elèctrics; Maquinària i equips; Vehicles motor, remolcs i semiremolcs; Altres materials de transport; Mobles; Ind. manufactures diverses; Reparació i instal·lació de maquinària; Edició.

Construcció: Construcció d'immobles; Construcció d'obres d'enginyeria civil; Activitats especialitzades construcció.

Comerç, hoteleria i restauració: Venda i reparació de vehicles motor; Comerç engròs, excepte vehicles de motor; Comerç detall, excepte vehicles de motor; Serveis d'allotjament; Serveis de menjar i begudes; Reparació ordinadors i efectes personals.

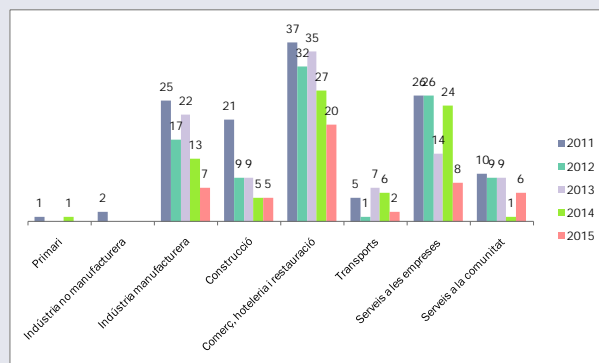
Transports: Transport terrestre i per canonades; Transport marítim i per vies interiors; Transport aeri; Emmagatzematge i afins al transport; Agències de viatges i operadors turístics.

Serveis a les empreses i serveis personals: Act. postals i de correus; Telecomunicacions; Serveis de tecnologies de la informació; Serveis d'informació; Mediació financera; Assegurances i fons de pensions; Act. auxiliars mediació financera; Act. immobiliàries; Act. jurídiques i de comptabilitat; Seus centrals i consultoria empresarial; Serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria; Recerca i desenvolupament; Publicitat i estudis de mercat; Act. professionals i tècniques; Act. de lloguer; Act. relacionades amb l'ocupació; Act. de seguretat i investigació; Serveis a edificis i de jardineria; Act. administratives d'oficina.

Serveis a la comunitat: Cinema i vídeo, enregistrament de so; Ràdio i televisió; Act. veterinàries; Adm. pública, defensa i SS obligatòria; Educació; Act. sanitàries; Serveis socials amb allotjament; Serveis socials sense allotjament; Act. artístiques i d'espectacles; Biblioteques i museus; Jocs d'atzar i apostes; Act. esportives i d'entreteniment; Act. associatives; Altres act. de serveis personals.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Societats laborals

Unitats: nombres absoluts.

Nota:

Primari: Agricultura, ramaderia i caça; Silvicultura i explotació forestal; Pesca i aqüicultura.

Indústria no manufacturera: Antracita, hulla i lignit; Petrolí i gas natural; Minerals metàl·lics; Minerals no metàl·lics ni energètics; Suport a les indústries extractives; Coqueries i refinació del petroli; Energia elèctrica i gas; Aigua; Tractament d'aigües residuals; Tractament de residus; Gestió de residus.

Indústria manufacturera: Ind. de productes alimentaris; Fabricació de begudes; Ind. del tabac; Ind. tèxtils; Confecció de peces de vestir; Ind. del cuir i del calçat; Ind. de fusta i suro, excepte mobles; Ind. del paper; Arts gràfiques i suports enregistrats; Ind. químiques; Productes farmacèutics; Cautxú i plàstic; Prod. minerals no metàl·lics; Metal·lúrgia; Prod. Metàl·lics, excepte maquinària; Prod. informàtics i electrònics; Materials i equips elèctrics; Maquinària i equips; Vehicles motor, remolcs i semiremolcs; Altres materials de transport; Mobles; Ind. manufactures diverses; Reparació i instal·lació de maquinària; Edició.

Construcció: Construcció d'immobles; Construcció d'obres d'enginyeria civil; Activitats especialitzades construcció.

Comerç, hoteleria i restauració: Venda i reparació de vehicles motor; Comerç engròs, excepte vehicles de motor; Comerç detall, excepte vehicles de motor; Serveis d'allotjament; Serveis de menjar i begudes; Reparació ordinadors i efectes personals.

Transports: Transport terrestre i per canonades; Transport marítim i per vies interiors; Transport aeri; Emmagatzematge i afins al transport; Agències de viatges i operadors turístics.

Serveis a les empreses i serveis personals: Act. postals i de correus; Telecomunicacions; Serveis de tecnologies de la informació; Serveis d'informació; Mediació financera; Assegurances i fons de pensions; Act. auxiliars mediació financera; Act. immobiliàries; Act. jurídiques i de comptabilitat; Seus centrals i consultoria empresarial; Serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria; Recerca i desenvolupament; Publicitat i estudis de mercat; Act. professionals i tècniques; Act. de lloguer; Act. relacionades amb l'ocupació; Act. de seguretat i investigació; Serveis a edificis i de jardineria; Act. administratives d'oficina.

Serveis a la comunitat: Cinema i vídeo, enregistrament de so; Ràdio i televisió; Act. veterinàries; Adm. pública, defensa i SS obligatòria; Educació; Act. sanitàries; Serveis socials amb allotjament; Serveis socials sense allotjament; Act. artístiques i d'espectacles; Biblioteques i museus; Jocs d'atzar i apostes; Act. esportives i d'entreteniment; Act. associatives; Altres act. de serveis personals.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

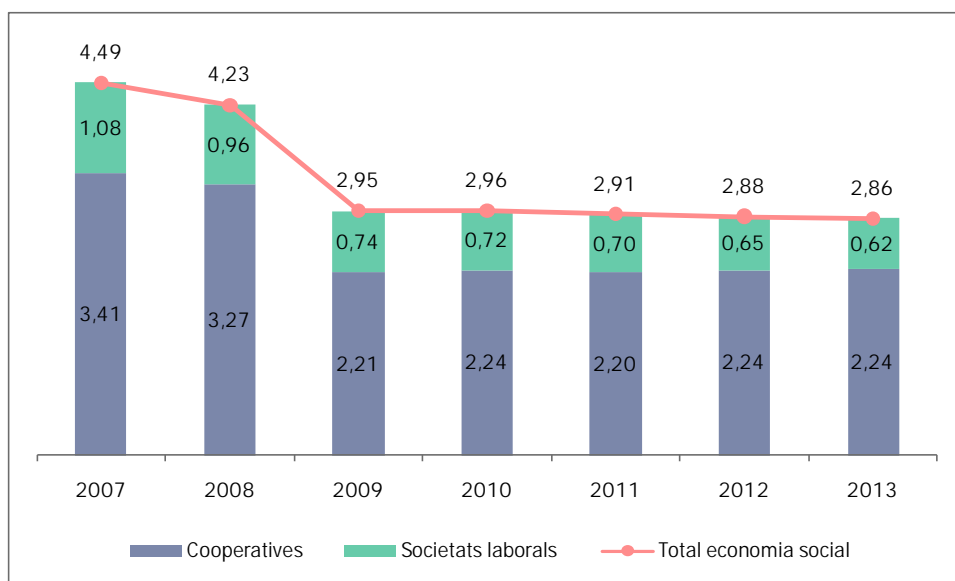

5.2. INDICADORS ECONÒMICS

Valor de producció

Les darreres dades disponibles sobre els indicadors econòmics dels resultats de les empreses de l'economia social corresponen a l'any 2013, un any en què els efectes de la crisi econòmica van ser intensos. El gràfic següent reflecteix la lleugera davallada (de dues centèsimes) del pes del valor de negoci o valor de producció de l'economia social respecte del PIB. En total, el valor de negoci de les cooperatives i societats laborals representa el 2,86% del PIB.

GRÀFIC I.5.G4 Percentatge del volum de producció de les cooperatives i les societats laborals sobre el PIB. Catalunya, 2007-2013

Unitats: percentatges.

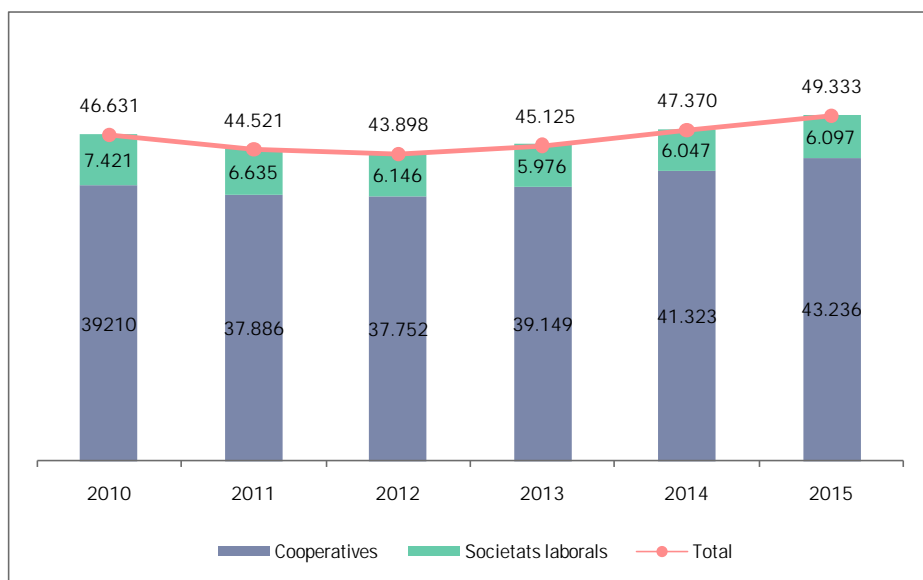
Font: elaboració pròpia a partir de l'AEAT i Idescat.

Població ocupada

Continua creixent l'ocupació a l'economia social, amb diferències per tipus de societat...

Per tercer any consecutiu creix el nombre de persones afiliades a la Seguretat Social que treballen en cooperatives i societats laborals. L'increment general és del 4,1%, sent del 4,6% en l'afiliació a les cooperatives i del 0,8% en les societats laborals. En l'àmbit estatal també s'incrementa, però de manera menys intensa (vegeu la taula I.5.A.T5). Per sectors d'activitat, a Catalunya l'afiliació creix a la indústria i als serveis, es manté estable en l'agricultura i davalla en la construcció. En canvi, a escala estatal el creixement es reparteix en els quatre grans sectors d'activitat.

GRÀFIC I.5.G5 Persones afiliades a la Seguretat Social que treballen en cooperatives i societats laborals. Catalunya, 2010-2015

Unitats: nombres absoluts.

Nota: dades a IV trimestre.

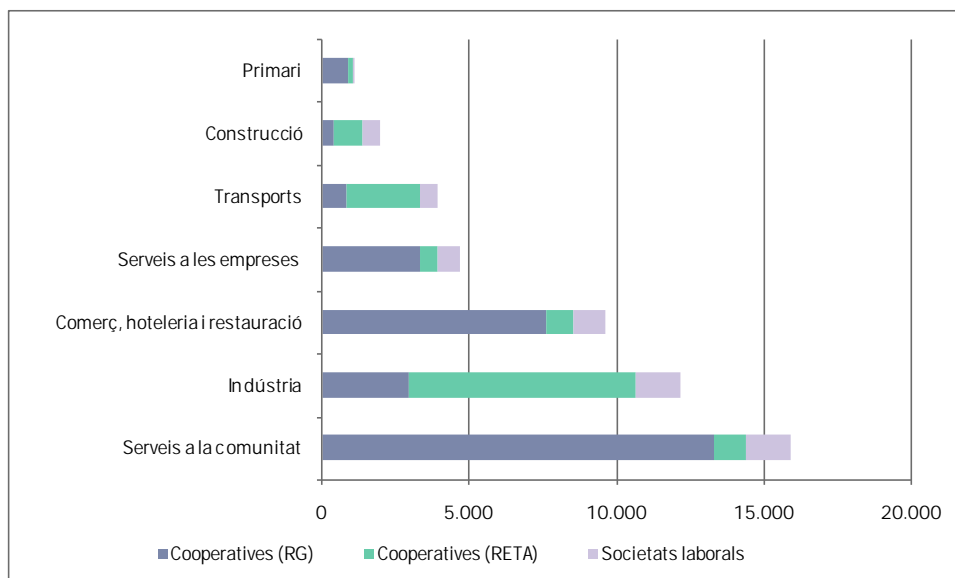
Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

per règim d'afiliació i branca d'activitat.

El creixement de l'afiliació es concentra en diferents branques d'activitat en funció de les persones afiliades que treballen en una cooperativa o una societat laboral, i dins de les cooperatives entre les que estan afiliades al RGSS o al RETA. Així, el principal increment el registra la indústria entre els treballadors de cooperatives afiliats al RETA, amb 1.293 persones més (el 20,1% més que els que hi treballaven l'any anterior). En canvi, els serveis a la comunitat i el comerç, l'hoteleria i la restauració concentren els principals increments entre les persones afiliades al RGSS i que treballen en una cooperativa, tal com es pot comprovar a la taula I.5.A.T6 de l'annex.

D'altra banda, la citada taula també reflecteix com la major part de les persones que treballen en cooperatives i cotitzen al RGSS estan ocupades en empreses dedicades als serveis a la comunitat (el 45,6%), mentre que la meitat de les que cotitzen com a autònomes treballen a la indústria (el 55,2%), seguides de les que treballen als transports (el 18%). En canvi, el gruix de les persones que treballen en societats laborals es concentra principalment en el comerç, l'hoteleria i la restauració i la indústria (el 25,3% i el 24,9%), si bé el transport també agrupa un percentatge elevat de treballadors (el 18%). Vegeu també la taula I.5.A.T7 de l'annex.

GRÀFIC I.5.G6 Persones afiliades que treballen en cooperatives i societats laborals, per règim d'afiliació. Catalunya, 2015

Unitats: nombre de persones.

Nota: l'agrupació per branques d'activitat no coincideix exactament amb la dels anteriors gràfics, atès que el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social no publica les dades amb el mateix desglossament.

Primari: Agricultura, ramaderia, caça, silvicultura i pesca (Epígraf A, CNAE 2009).

Indústria: Indústries extractives, manufactureres, producció i distribució d'energia elèctrica, gas i aigua (Epígrafs B, C, D i E, CNAE 2009). Sota aquest concepte s'inclou la indústria manufacturera i la no manufacturera, atès que les dades del Ministeri de Treball i Immigració no en permeten el tractament per separat. Per tant, no és directament comparable amb la classificació dels gràfics de l'apartat anterior.

Construcció: Epígraf F, CNAE 2009.

Comerç, hosteleria i restauració: Epígrafs G i I, CNAE 2009.

Transport: Transport, emmagatzematge i comunicacions (Epígrafs H i J, CNAE 2009).

Serveis a les empreses i personals: Intermediació financera, activitats immobiliàries, activitats professionals i serveis auxiliars (Epígrafs K, L, M, N i O, CNAE 2009).

Serveis a la comunitat: Educació i activitats sanitàries, socials, activitats culturals i altres serveis (Epígrafs P, Q, R i S, CNAE 2009).

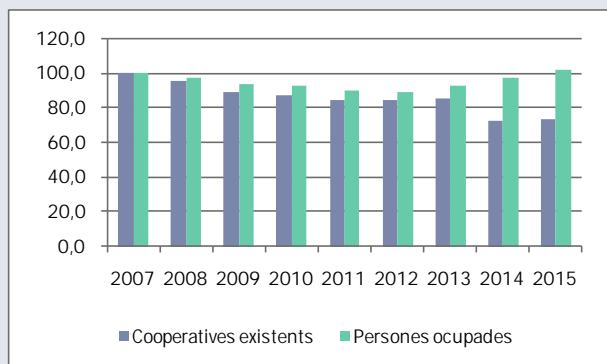
Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

El gràfic múltiple següent reflecteix l'evolució del nombre de societats existents i del nombre de persones que ocupen, diferenciant per tipus de societat i per àmbit territorial (Espanya i Catalunya). L'anàlisi conjunta d'aquestes variables permet constatar com si bé el nombre de societats cooperatives ha disminuït respecte de l'inici de la crisi (any 2007), el nombre de persones que hi treballen ha crescut de manera destacada l'any 2014 i ha arribat a superar els valors inicials l'any 2015 (en un 2,1%). Probablement, doncs, s'hagi produït un increment de la seva dimensió mitjana en termes d'ocupació en comparació amb l'any 2007. A escala estatal, tant el nombre de societats cooperatives com el nombre de persones ocupades l'any 2015 és inferior als del 2007, sent més intensa la davallada del nombre de societats. En canvi, a diferència del que succeeix a Catalunya, l'any 2015 l'ocupació no supera la de l'any 2007.

Pel que fa a les societats laborals catalanes, l'anàlisi realitzada permet constatar que malgrat el lleuger increment registrat en el nombre de persones ocupades els anys 2014 i 2015, aquestes són pràcticament la meitat de les ocupades l'any 2007. El nombre de societats laborals actives també ha davallat a la meitat.

GRÀFIC I.5.G7 Evolució del nombre de societats i de les persones ocupades en elles, per tipus de societat. Espanya i Catalunya, 2007-2015

Cooperatives a Catalunya

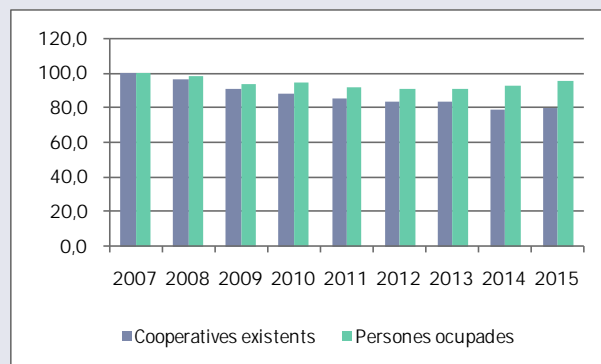

Unitats: percentatges.

Nota: la variació del nombre de cooperatives i de persones ocupades està calculada prenent com a any base l'any 2007.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Cooperatives a Espanya

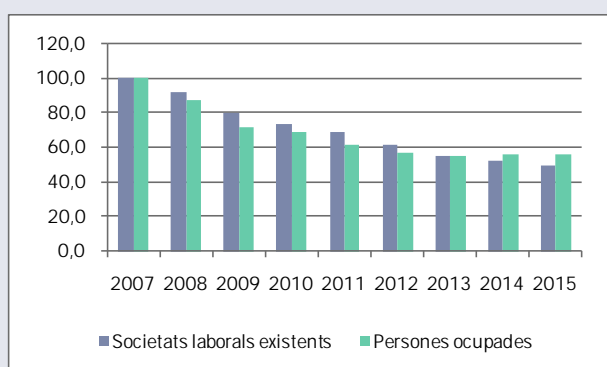

Unitats: percentatges.

Nota: la variació del nombre de cooperatives i de persones ocupades està calculada prenent com a any base l'any 2007.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Societats laborals a Catalunya

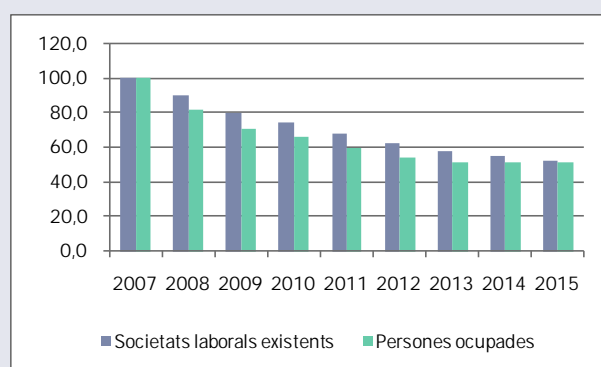

Unitats: percentatges.

Nota: la variació del nombre de societats laborals i de persones ocupades està calculada prenent com a any base l'any 2007.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Societats laborals a Espanya

Unitats: percentatges.

Nota: la variació del nombre de societats laborals i de persones ocupades està calculada prenent com a any base l'any 2007.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

D'altra banda, cal tenir en compte l'evolució de l'ocupació en altres tipus d'empreses integrants de l'economia social, com ara les empreses d'inserció. Les darreres dades disponibles (2014) reflecteixen un increment per segon any consecutiu del nombre de persones subjectes a un conveni d'inserció, tal com es pot comprovar a la taula I.5.A.T8 de l'annex.

El perfil majoritari de les persones ocupades en cooperatives i societats laborals es manté estable...

Per últim, cal fer una breu referència a les característiques de les persones ocupades en cooperatives i societats laborals. El perfil majoritari és el mateix que el descrit en edicions anteriors d'aquesta Memòria: un home, de més de 40 anys, de nacionalitat espanyola, amb un vincle jurídic de durada indefinida i a jornada completa. Més de la meitat de les persones ocupades en l'economia social té una relació de treball en una pime i amb una antiguitat de menys de tres anys. El sector d'activitat que concentra major població ocupada és el dels serveis. Vegeu la taula I.5.A.T9 de l'annex.

si bé incrementa el pes de les persones ocupades en societats de més dimensió.

Ara bé, malgrat la continuïtat de les dades, hi ha determinades tendències que reflecteixen algun canvi, com ara l'increment del pes de les persones ocupades en societats de més de 250 treballadors, que ha passat del 30% l'any 2012 al 36,6% el 2015. Tal com s'ha comentat en edicions anteriors de la Memòria, aquest fet pot ser reflex dels diferents processos de concentració i fusió de cooperatives que han tingut lloc al llarg d'aquests anys i que han suposat un augment de les cooperatives de més dimensió. Els canvis introduïts per la nova Llei de cooperatives poden contribuir a intensificar aquesta tendència, atès que un dels objectius de la Llei és afavorir un major dimensionament del món cooperatiu.

Per a més informació sobre la normativa relacionada amb l'economia social i aprovada durant l'any 2015, vegeu el [Recull normatiu al web del CTESC](#).